Budapest, 1899. Negyedik évfolyam. 351. szám. Szerda, december 20.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A többség.

Budapest, december 19.

(v.) És mégis egységes a szabadelvüpárt. Muló látszatok visszavarázsolhatják olykor egy-egy pillanatra a régi kontroverziáknak emlékeit, s ez emlékektől meg-megsajdulhatnak olykor itt is, ott is a már beforradt sebek: de azért mégis egységes a szabadelvü tábor s egységes fog ezentul is maradni. A régi visszavonásnak hazajáró lelkét hiába suhantatják végig a parlament üléstermén azok a szellemidézők, akik szét akarnák rebbenteni ezt a hatalmas többséget, — olyikuk azért, hogy gyengüljön a közjogi alap, olyikuk meg azért, hogy gyengüljön a szabadelvüség. A szabadelvüpártot át- meg áthatja a maga nagy kötelessége, s tudatában e kötelességnek egységes marad. Hisz ami megbonthatná, az mind *mögötte* van; ellenben szilárd egységre, zavartalan együttműködésre s harmóniás együttérzésre inti mindaz, ami *előtte* van. Ha azt akarta volna a régi többség és a volt nemzeti párt, hogy a *mult* döntse el egymáshoz való viszonyukat, akkor nem egyesülhettek volna s nem is egyesültek volna. Ez a mult már nem dönthet el semmit; hisz neki magának kellett megdölnie, *amikor* az egyesülés létrejött s *azért*, hogy létrejöjjön. Ennek a multnak a sirhantján ringott az uj pártalakulás bölcsője: s ami a jövendő számára készült, hogyan törödnék az egy eltemetett korszak porladó tetemével?

A mai nap a rekriminációké volt. S amely talajba a rekrimináló szellem ekéje von barázdát, abból vadul burjánzik elő a félreértés. Mért ne mondanók ki egész nyiltsággal, hogy sajnáljuk a rekriminációkat is, a félreértéseket is? Mi tudjuk, hogy a szabadelvü párt a jövő feladataira szegzi tekintetét s egységesen kivánja az uj politika munkáját elvégezni. *Mi* tudjuk ezt; de vannak, akik mást hisznek s egyebet hirdetnek. S tartunk töle, hogy ez a mai nap ezeknek fog örömükre szolgálni. Szemrehányással a ma történtekért nem illetünk senkit. Emberi dolog, hogy a kivülröl célzatosan fölgerjesztett emlékek eröre kapnak s pillanatra megszerzik az uralmat a higgadt gondolkodás felett. Akiken ez megesett, hibáztak, de vád öket e hibájukért nem érheti. Csak egyet szeretnénk elkerülni: azt, hogy a komoly esetből *de part et d'autre* ne vonják le a komoly tanulságokat. Ami ma történt, az még nem baj. De ha nem okul rajta a szabadelvü párt, az már igazán baj lesz. Az ellenzék jól tudta, mit cselekszik, amikor felvájta a multnak sirját s kihozta onnan az erjedő kadávert a Ház asztalára: a többség egy részébe undort, másik részébe iszonyatot akart plántálni s meg akarta mérgezni az egész szabadelvü párt levegőjét. Tanuljuk meg hát, hogy a többség soraiban örizze meg emlékeit ki-ki a maga lelkében s ne türje, hogy az ellenfélnek kiméletlen keze markolászszon bennük. Vegye az ellenzék a maga ütökártyáit, ahonnan akarja; *de hogy a szabadelvü párt tagjainak lelkéből szedegesse elő a maga tromfjait, azt nem kell megengedni.* Ime, láttuk ma, hová jutunk ilyen módon. Az egyik félnek emlékeivel szembeszállnak a másik félnek ellenemlékei és a békés mühely, amelyben a jövendő munkájára egyesült a most már rokontörekvésüek tábora, átváltozik igy kisértetek kinos viadalának harcterévé. Az eleven élet tetterejének kell azon a helyen lüktetnie; ne hagyjunk hát oda kisérteteket behatolni. Ha ki-ki kegyelettel adózik a maga emlékeinek, az ellen nincs kifogás. De aki jól akarja megoldani feladatát, az ügyeljen rá, hogy csak *benne* éljen a mult, de ne ő maga éljen *a multban*. Ez a különbség nagyobb, mint amilyennek első szinre látszik. Tessék ezt elhinni s tessék gondolkodni felöle.

Azt mondjuk tehát a szabadelvü pártnak, hogy menjen és nézzen elöre s mindig csak előre. A háta mögött a kárhozat van, s ha visszapillant, betelik rajta a Lóth hitvesének végzete, aki hátranézvén, sóbálványnyá változott. Ne védje a multat senki, amikor nem támadják. S ne támadja a multat senki, nehogy mások a védelmére keljenek. Térjünk valahára napirendre a mult felett, amelynek felbolygatása csak félreértést szülhet, ez pedig csak meghasonlásokat. A szabadelvü pártnak lelki egységre, egybehangzó akarateröre van szüksége; tagjainak bizniok kell nemcsak a kormányban, hanem egymásban is. Tegyen róla a pártnak minden tagja, hogy a régi küzdelmek hangulata ne vibráljon bele a jelenbe; versenyezzenek egymással régiek és ujak a kölcsönös lojalitásban, mely leszereli a gyanakvást és bajtársi hüséget fakaszt a volt ellenfelek szivében. Hadd lássa a közvélemény, hogy testet öltött csakugyan a kiengesztelődés igéje s hogy a közjogi alap lelkiismeretes védelmére és a szabadelvüség javainak feltétlen oltalmazására *egy* akarattal jött létre az uj pártalakulás, amelyben folytonosan halad és hódit a lelkek egybeforradásának folyamata.

Igenis, ez a processzus folyik s a nemzet nagy reményeket füz hozzája. Az uj korszak vivmányait örömmel és hálával köszönti a közvélemény s elismeréséből egyforma részt juttat az egész szabadelvü párt mindkét elemének, mert a nagy harc eldölte után mind a kettőnek még saját magát is le kellett gyöznie, hogy az ország érdeke által sür-

TÁRCA.

„A proféta nevében!"

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta *Porzó*.

Valahányszor felebaráti, vagy csupán hasznos ügy végett szólalok fel: mindig eszembe jut a jó Musztafa ben Daúd, az emberséges gyümölcsárus. Ott járt körül a bagdádi bazár boltjai közt, ahol annyi a vetélkedő kofa — himkofa persze — de akik mindnyájan jobban győzték hanggal, mig ő maga, szegény Daúd, élemedett ember létére, csak rekedt hápogással dicsérhette árúját. Egyszer aztán, az élelmességnek, talán a szükségnek egy szoritó pillanatában, elkiáltja magát, hogy: „*A proféta nevében!*" Suttogvást mondotta volna bár, ezzel a felhivással a harsogó beszédet is mind leteperi. Nagy karikában fogták körül az öreget, még a versengők is odasereglettek, hogy: mi lesz hát? És ekkor jó Musztafa ben Daúd, lecsapva kosarának födelét, igy fejezte be mondókáját: „*Vegyetek fügét!*" És bő kelete lett az ő poros gyümölcsének.

Az ő leleményes szózatát hangoztatom én is. Ime: köribém gyült a szives közönség. Mi lesz hát? „*A proféta nevében — könyvet vegyetek!*"

Mert könyv kell a magyarnak! Azaz: szüksége van rá, de — vitézül megdacol ezzel a szükséggel is. Vagy hiszen: vesz ő könyvet is. Régóta nincs fulánkja a Petőfi gunyjának, hogy no lám: van a magyar födél alatt könyv is; a mély ablakfülkében ott lóg a kalendáriom, a java nemzeti költők válogatott dalaival és hatnál is több vidám anekdotával, hegyébe meg valamely népdal hősének érdemelt felköttetését ábrázoló pöcsétes rajzával.

Nem igy van már, csakugyan. Hogy nem is oly régiben fordultam meg egy vidéki uri házban, láttam a varró-asztalkán lapot és könyvet, amelyről persze a becses központi irónak, kiadónak, sajtónak tudomása sincs. Az egyik füzet-csomó a „*Pesti hölgy emlékiratait*" foglalja magában, fametszetek diszében. A nyomatott füzetek mellett láttam irottat is: Vörösmarty, Petőfi, Arany, Lévay, Tompa, Endrődi, Kiss, Kozma s még egy sereg jó honi poéta verseivel.

Amazt a colportage csempészte a házba. Azt sem tudták, honnan termett. Egyszer azután megjelent számlával az „ügynök" ur. Ki is egyenlitették. Részint uri tempóbul: az ember csak nem fogad el ajándékot idegentől? És kiváncsiságból: mert a „Magyar Nemzeti Irodalmi Szövetkezet" (kicsi bolt a „kilenc Hód-utcában") Vezérigazgatóságának (Spitzmaus Dávid urnak) van rá gondja, hogy a vértől iszamós regénynek befejező lapjai után már is egy ujabb kezdődjön, amannál hajborzasztóbb, melyet „titkos levéltárakból szedett adatok nyomán" irt a „hazai irodalom egyik büszkesége" — Káposztás István ur, aki a berlini német rémhistóriákat huzta magyar kaptafára. És ez igy járta, járja és fogja járni, mig csakugyan beleütközünk valamely üstökös farkába s vége lesz a világnak, tehát a rémregénynek is.

Az irott verses-füzet pedig csere révén került a nemes családba, amely füzet igyen kelt. A divat-ujság (egyet öten járatnak a városkában) — tehát a divatlapnak rózsaszin (kék, zöld, sárga) boritékán a pusztai fehér liliom felszólitja valamelyik kedves olvasónő társnőjét, közölhetné-e vele az „Egy gondolat bánt engemet" kezdetü költemény szerzőjének a nevét s magát a verset is. Ellenszolgálat fejében fölajálja neki a kenyérgalacsin- és pattogatott kukorica-nyelv kulcsát, meg egy pörsenés-mulasztó kitünő viznek a szürési titkát. Amire a kedves olvasónő társnő, aki nem más, mint a bodrogparti kökényszemü menyecske, a lap következő számában jelenkezik is. A kért verset a sáppadt őrgróf kalligrafikus betükben, aranyozott initialéval ékesitve irta le s „könyörgi" a pusztai fehér liliom válaszát, hogy — erős párti-vadász a dologtalan ifiur — keble imolájának oltárkövén áldozzon a fennköltt bájdus urhölgy houleányi szellemének.

Mindezekben, sajna, nincs egy csöpp tulzás. A szines boritékok hetenkint vallanak mellettem. Ám azért örömest ismerem el, hogy sok családban van már kelete a magyar könyvnek. Találkozunk ott jobb iróink munkáival s az avult pipatoriumot apránként kiszoritja a könyvtár. Hiszen meglehet, hogy csupán diszül, valamint hogy magasabb butorszámba is mennek azok a pompás kötésü, immáron heliogravűrök drága ékességében ragyogó diszmüvek is, melyeket nem olvas senkisem, mert hiszen forgatni oly keserves. Meg aztán, az ilyen könyveket nem venni, de kapni szokta az ember.

A forgatásra könnyebb s olvasásra szintén érdemes könyveket hasonlókép a colportage származtatja a magyar házakba. A könyv szeretete azonban nem önkényt nyilatkozó nálunk. A hazai közönség nagy része nem lelki szükségből szomjazza az olvasást. Ha magához váltotta egy-egy kapósabb elbeszélőnk müveit — csakis ezekről szólok, mert a tudományos mü, dicsekedve mondhatom, jobbára mind egy szálig gazdát lel — ha megszerzett nehány kötetet, az én magyarom mélyen meg van felöle győződve, hogy hazafias dolgot cselekedett, mert hát „az irodalmat pártolni kell." Innen van aztán, hogy nem is igen különböztet meg. Magyar könyv, hát vögyük mög! Egy régi hazai kiadónk ezt igy fejezte ki ezelőtt vagy negyven évvel: Ha jó volt a termés, áras volt a buza, gyapju és bor, a sok minden szükséges és fölösleges után igy szól az asszony — ekkor is csak az asszony: „Nem vennénk tán valami könyvet is?" De mikor nem ütött be sem bor, sem buza, sem gyapju, a bevásárlandó cikkek sorozatából első-

Lapunk mai száma husz oldal.

gösen parancsolt egyesülés létrejöhessen. Ez a diadal volt a szebbik s a nehezebbik; és ennek a gyümölcseit élvezi hálásan, de félti is aggodalmasan a nemzet közvéleménye. A nemzet hálájára szolgáljunk rá ezentul is; aggodalmait pedig tegyük tárgytalanná azzal, hogy szorgos kézzel gyomiáljuk ki a párt talajából a félreértéseket és mind szorosabbra füzzük a többségen belül a lojalitásnak és a rokonszenvnek kötelékeit. Emlékeinkre pedig vigyázzunk: mi parancsoljunk nekik, ne ők minekünk.

Politikai pikanteriák.

— A képviselőház mai üléséből. —

Budapest, december 19.

Rigó Ferencet dühbe hozta, hogy telegrammot küldtek érte és fölhivták a vidékről. Meg is mondta aztán magyarosan, hogy nem szavazza meg a magasabb kvótát, mert ő nem hizlalja az *osztrák kutyát*.

Leszólt hozzá az elnök:

— De képviselő ur, ez csak nem parlamentáris kifejezés?

— Nem? — mérgelődött a szélbali kuruc. Hát akkor kiigazitom a szót, mert kutyát ugyse szokás hizlalni. Osztrák *disznót* akartam mondani.

Az elnök most már rendreutasitotta. S ugy tetszett, hogy nem is lesz érdekesebb ülés, mert Rigó után *Putnoky* Mór szólalt fel s azon is meglátszott, hogy a vitarendezők talán egy kicsit korán szólitották fel. Még nem készülhetett el egészen. Ha sok ilyen szónokkal akarja a szélsőbal ezt a mai ülést kihuzni, hát az nem lesz éppen mulatságos.

De megesett a parlamentben is, hogy amikor nagynehezen előteremtik a segitő csapatokat, már nincs is szükség rájuk. Mert Rigó és Putnoky után kiesett a vezetés a szélsőbal kezéből, nem kellett már a vitarendezőknek szónokokról gondoskodni. Jöttek azok maguktól. Előbb *Pulszky* Ágost emelkedett fel s mondott nagy beszédet, amiben kétségtelenül mértéket akart tartani, de amivel mégis csak fölkavarta lassankint a t. Házat. Utána aztán jöttek még többen, akik nem beszéltek volna, ha Pulszky hallgat. Pedig nem szabad elvitatni, hogy Pulszky Ágost talán még sohasem iparkodott annyi nyugodtságra, mint mai beszédében. S nemcsak maga akart nyugodt lenni, de másokat is meg akart nyugtatni. Valami maliciózus véletlen azonban ugy akarta, hogy ez az első kisérlete se sikerüljön. Mikor ugyanis szóba hozta azt a bizonyos ügyet, mely napok óta izgatja a politikai pártokat, tudnillik az előző kormánynak állitólagos igéretét a magasabb kvóta iránt: Pulszky elég világosan beszélt és megmondotta azt is, hogy az előző kormány *hivatalosan* nem vállalt kötelezettséget a kvótaemelés iránt, meg azt is, hogy *magánérintkezésben* pedig elejtett olyan nyilatkozatot, hogy Magyarországon nincs politikus, aki a 35 percentes kvóta keresztülvitelére vállalkoznék. Pulszky tehát ki akarta elégiteni az előző kormány támogatóit, de nem akarta lecáfolni a volt nemzeti párt tagjait sem. S a maliciózus véletlen ugy akarta, hogy az előző kormány támogatói *csak azt hallották meg* beszédéből, ami őket akarta megnyugtatni, a volt nemzeti párt pedig *éppen azt nem hallotta meg* a Pulszky nyilatkozatából, ami neki adott igazat.

S ebből a véletlenből bontakozott ki az a pikáns kontroverzia, mely a mai napon háttérbe szoritotta az egész kvóta-ügyet.

Rakovszky István ugyanis ügyesen fokozta azt a *hangulati* kontroverziát, mely a Pulszky Ágost nyilatkozata nyomán támadt. Emlékeztetett a szabadelvűpárt konferenciájára, amikor Pulszky felajánlotta a volt nemzeti pártnak a kvóta-szavazástól való tartózkodást és Szentiványi Árpád nem kért belőle, mert — ahogy akkor kijelentette — a Széll-kormány félszázalékot szerencsére lealkudott abból, amit Bánffy megigért. Mért nem védelmezte meg Pulszky akkor mindjárt Bánffyt? Mért várt mostanig? Rakovszky ezt a kérdést dobta a különben is fölkavart hangulatba s csak természetes, hogy az nem maradhatott következések nélkül. Az üvegtető alatt egyre sürübb csoportokban folyt a suttogás, a többé-kevésbé izgatott szóváltás és ahogy Rakovszky később egyenest föl is szólitotta a nemzeti pártot, hogy szerezzen magának érvényt a szabadelvűpártban, ezzel még csak olajat öntött a tüzre. Most már látnivaló volt, hogy bujnak össze *félig már feledésbe ment szimpátiák szerint* az emberek, Pulszky körül egy kis tábor és Szentiványi körül egy másik tábor. Olyan különös látványosság volt ez, hogy a maga pikáns voltával jóformán elterelte a figyelmet a Rakovszky egyéb nyilatkozataitól, pedig azok sokkal elmésebbek és szerencsésebbek voltak. Az a kérdése például, hogy vajjon a függetlenségi párt nem szavazna-e meg szivesen magasabb kvótát, ha ennek fejében biztositást nyerne, hogy programmjának integráns pontjai rövid időn belül megvalósulnak: — határozottan a legelmésebb védelem volt a nemzeti párt magatartása mellett. Mert hiszen ezt cselekszi a volt nemzeti párt.

És a beszéd szerencsésebb része mégis elveszett, mert az érdeklődés a pikánsabb incidens felé fordult s annak folytatását várta. Amint-hogy meg is jött. Mert Rakovszky után megragadta az alkalmat *Szentiványi* Árpád, hogy az ő megszokott egyenes módján rövidesen nyilatkozzék. Megmondta, hogy a volt nemzeti párt elég jól érzi magát a különböző vádak dacára s nemcsak vállalja, de meg is követeli magának a felelősséget azért is, amit tett s azért is, amit tenni fog. A kvótáért is. Ezért meg annál is inkább, mert egyrészt bizik Széll Kálmánban, másrészt pedig *tudja*, hogy a volt miniszterelnök igéretet tett a nagyobb kvótára.

Itt már a pikáns kérdés az ellenzék gaudiumára jól ki volt hegyezve.

— No tessék! Most tagadjanak! — ujjongott a balmező.

S ami még csak általánosságban hangzott, azt a kis *Mezőssy* Béla, aki ezután felszólalt, a legpikánsabban irányozta a pénzügyminiszter címére. A pénzügyminiszter: koronatanu. Döntse el tehát ő, kinek van igaza? Pulszkynak? Szentiványinak?

— Tessék igazságot tenni az ország szine előtt!

S mialatt most Mezőssy Béla a szélsőbal minden eddigi szónokánál talpraesettebben szállott sikra a kvótaemelés ellen és mialatt Horánszky Nándorral szemben is elsőnek védelmezte meg a függetlenségi párt álláspontját: az érdeklődés mégis inkább azt a *hirtelen* tanácskozást kereste fel, mely a pénzügyminiszter körül keletkezett. Ott forrt és kavargott minden. Pulszky Ágost is odasietett, mások is. A miniszterelnök szintén odahajolt Lukács Lászlóhoz, hogy mondjon neki valamit. A pénzügyminiszter pedig lehajolt és sietve jegyezgetett az előtte fekvő papiroslapra. A folyosókról pedig izgatottan áramlott be a képviselők hada, mert már oda hire ment, hogy Lukács László beszélni fog.

A levegő tele volt izgalommal. A szélsőjobbon Pulszky tartott szóval egy kisebb csoportot, a másik oldalon Szentiványi Árpád heves gesztusai mutatták a volt nemzeti párt izgatottságát.

E közben Mezőssy befejezte beszédét és *Lukács* László pénzügyminiszter csakugyan fölemelkedett. Az egyenes felszólitás elől nem akart kitérni, de legalább diplomatikus kivánt lenni és bár körülbelül ugyanazt mondotta, amit Pulszky, de azt finoman és dip-

---

ben is az utolsó helyre irt könyvet huzza ki. „Majd esztendőre!“ Heckenast Gusztáv — ez az én szavatosom — kiszámitotta, hogy azidétt vagy 10.000 emberből tellett az összes magyar olvasó közönség.

* * *

Régebben a maecenásság segitett a közre valamely magyar munkát. Zengett is a nagytehető és fennen szárnyaló lelkü ur fülébe az inneplő alkaikus óda, amiért megsegitette a legmélyebb hódolattal öröklő, tulnan alant jedzett autort, mivetskéjének napvilágra juttatásában. Erdély s felső Magyarország fényes példáit is szolgáltatja a nagyuri bőkezüségnek, mig a kövér Duna-Tiszaközben ilyesmi alig, a pallérozottabb dunántuli megyékben is csak elvétve fordult elő. Épp a meddő hegyvidék volt nálunk tejelő dajkája a magyar irodalmi életnek, mig a gazdagon termő sik nem táplálta. Csokonainak nem volt maradása zsiros Debrecenben, a szegedi vitéz Gvadányi generális ur ő méltóságának pedig a maga emberségéből tellett könyveinek kinyomattatása. Csak a — szintén szegedi — Dugonicsnak jut vállalkozó kiadója — Pozsonyban.

Az olvasó kedv ellen azonban már akkor sem lehetett panasz. Az *Etelka* egy példánya azonban elég volt két egész vármegyének s tönkreolvasva is került vissza a tulajdonosa kezére — ha került.

S itt müvelődésünk folyamatának egy rut foltjára mutatok rá. A *könyvkölcsönzés* az: akár a kölcsönadást, akár a kölcsönvevést értsem rajta.

Az 1900-ra szóló *Paktumos naptár* adomái között olvasom a következőt: „Barátom“, mondja a könyvtár gazdája a muzsafinak, „én könyvet elvből nem adok kölcsönbe, mert azt az ember soha vissza nem kapja többé. Lássa, ez a gazdag gyüjtemeny is merő kölcsönvett könyvből telt.“ És boldog Isten tudja, hány idegen kötet ékesiti az én könyvtáramat is!

Néhai nagyszigeti *Szily* József nagy-abonyi könyvtárához, a negyvenes évek elején, messze földön nem akadt fogható gazdagságban. Magyar munka kevés került ugyan benne, mert hiszen magyar munka kevés is volt akkor a világon. Latin, francia s német azonban annál tömöttebb sorokban töltötte meg az ódon kastély egyik nagy termét. Szivesen is adott kölcsön belőle bárkinek az áldott öreg ur, örvendezvén rajta, hogy megkivánják az olvasást. Vitték is a sok értékes kötetet, de bizony alig térült meg belőle egynehány, az is csonkán s megrongálva. S kevés idő jártával elpusztult a nagy bibliotéka. Hirmondója azonban maradt — az én polcomon.

A könyvbecsülés kritériuma, hogy nem adjuk ki a kezünkből.

* * *

Szeretnék ez alkalommal kitérni azokra az istenverte kölcsönkönyvtárakra. Veszedelmet jelentenek azok és kárt okoznak. Nincs, ami a ragadós nyavalyát annyi sikerrel terjessze. (Terjeszti persze a bankó is. De mert ez alig melegszik meg bordáinkon, már viszi a szél, a szél pdig sodorja magával a miasmát.) A kár pedig, melyet a kölcsönkönyvtár okoz: erkölcsi is, pénzbeli is. Elsőben: elöli a könyv szeretetét. A legtöbbek házában csak vendég a költő. Közte s az olvasó között csupa laza ismeretség szövődik. Ez nem félti, nem ójja, őrzi, mert hiszen nem házi-istene neki. A szerető birás, a kincs féltése nem füzi hozzá. De ideje sincs igazán megszeretni. A kölcsönös szoritja, mert kapós a szerző. Hát azon gyorsan tessék végigszaladni! Szalad is, mert a kölcsönvevő nem kötet-, hanem időszám fizet. Tehát sokat, gyorsan kell egy hét alatt lemorzsolnia.

Gyors olvasás! Valóságos szentségtörés. Akár csak futtában nézném Tizian „Assuntáját“ a velencei Academiában, vagy rohannék el a firenzei Tribuna Boldogasszonyai előtt. Ne maradjon időm ringatózni egy finom hasonlaton, édesen ölelkező stanzák hullámjátékán, rimek zenéjén! Ne forgathassak vissza három levelet, hogy ujból élvezzem példának okáért Bismarck egy beszédjét, Endrődinek egy kuruc strófáját, hogy ujból megszerezzem idegeimnek azt a megrendülést, melyet Zola haldokló gőzmozdonyának csodás rajza okozott nekik; ne kezdhessem, alig hogy a végére jutottam, a „Béka“ olvasását, amely Jókainak egyik legdrágább alkotása. Ne akkor s ne azt az irómat szólaltathassam meg az én lelkem boldogságára, a mikor s akire nekem éppen vágyam kelt!

És a kölcsönadott könyv anyagi kárt is jelent.

A németbirodalmi legfelső törvényszék Lipcsében ötöd éve érdekes pörben döntött. Ha jól tudom, a sok közül valamelyik Bismarck-korrajz körül folyt. Támasztotta a kiadója. Az emlékmü tudniillik alig hogy megjelent, a kölcsönkönyvtárosok — s ilyenek tömegével vannak a különben bibliofil Németországban — százával, kétszázával rendelték meg, a kiadó polcairól azonban lomhán fogyott, mert a 40 márkás könyvet csak a jómóduak vették, mig a nagyközönség csupán a kölcsönkönyvtárakból ismerte meg. A kiadó egyik jelesebb német jogásszal közölte a dolgot, kérdezvén tőle: szabad-e a kiadványnak ily uton való terjesztése, mellyel szembeszökően rontja meg a vásárt? „Nem szabad!“ felelé a tudós. És ez alapon meg is inditá a keresetet s a legfelső szék az ő itéletében a kiadó mellé szegődött.

Hogy tovább menjek: a budapesti kávéházakban a reggeli vagy uzsonna mellé szótárt s egyetemes lexikont, sőt humorisztikus naptárt is adnak már. Rövid idő multán, meglehet, lirai s elbeszélő müveket is. Milyen itéletet kapna itthon a kiadó, ha e miatt pört akasztana a kávés nyakába?

lomatikusan mondotta. Nem az ő hibája, hogy a Ház hangulatát még sem tudta elcsillapitani. Mert akkor már nem is a volt kormány inkriminált igérete izgatta a kedélyeket, hanem az a parázs kontroverzia, mely miatta a szabadelvü párt régi és uj elemei közt kerekedett és amely a folyosón elég hangos explózióra is jutott.

Mert odakünn *jelenet* is volt. *Lónyay* Sándor vetette szemére *Szentiványi* Árpádnak:

— Nem járja, hogy még most is folyton bántjátok Bánffyt!

Szentiványi kuruc ember. Hegyesen vágott vissza:

— Már pedig Bánffyról mondjatok le! Az ő támogatásának vége!

— Nem arról van szó, jegyezte meg *Lónyay*. Ti hozzánk jöttetek s mégis támadtok minket. Ennek meg kell változni.

— *Hát meg is fog változni.*

Ezt mondta még Szentiványi s már távozott is. Akik a szóváltást hallották, vitték a hirét be a tanácsterembe, szét a folyosón, ki az utcára. Nagyon sokan nem örültek neki, de a szélsőbal hirtelen nagyon felvidult. Hiszen most már uj théma került és elég pikáns. Ugron Gábor is fel fogja használni. Hát még a többiek! Oh most már akár nyolc órás ülések is lehetnek, ujévig lesz miről beszélni!

...Csak *Hentaller* Lajos nézett maga elé. Ő ma interpellálni akart a szombathelyi *megfagyott gyermek* dolgában. De az szegény másodszor is megfagyott. Először azért halt meg, mert nem engedték a vasuti váróterembe, most meg ugy kárpótolják, hogy a parlamenti váróterembe utasitották szegényt...

I. A képviselőház ülése december 19-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László, *Wlassics* Gyula, *Hegedüs* Sándor, *Darányi* Ignác, *Plósz* Sándor, *Cseh* Ervin.

Elnök: Megnyitja az ülést s felolvastatja az interpellációs könyvet, amelybe *Hentaller* Lajos sürgős interpellációt jegyzett a várótermek bezárása miatt.

Következik a napirend:

a kvóta-törvényjavaslat

általános tárgyalásának folytatása.

Rigó Ferenc: Felolvassa, hogy egy gazda, akinek nyolc hold földje van, hányféle adót fizet, milyen arányban járul a közterhek viseléséhez. Ha tehát semmiféle szerencsétlenség nem éri, ki kell fizetnie 84 forint 27 krajcárt 27 tételben. Tulajdonos-e ez, vagy haszonbérlő. Se egyik, sem másik, hanem örökös robotosa (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) az országnak. Ilyen körülmények közt, akinek tigrisszive van, az csak szavazza meg a kvótát és *terhelje meg az osztrák kutyának a gyomrát.* (Derültség a baloldalon.)

Elnök: Kérem a képviselő urat, parlamentáris kifejezésekkel sziveskedjék élni!

Barta Ödön: *Hát Bécsben mit csinálnak?*

Szinay Gyula: *Ott Kossuth-hundnak neveznek bennünket!*

Rigó Ferenc: *Miután a kutyát nem szokás hizlalni, hát disznó!* (Élénk derültség a baloldalon.)

Elnök: A képviselő urat most már rendreutasitom.

Rigó Ferenc a javaslatot nem fogadja el.

Putnoki Mór: Azzal kezdi, hogy nem fogadja el a javaslatot, mert ez az adózó polgároknak nagymérvü megterhelésével járna. Hiszen már annyira jutott az ország, hogy az adósnak elveszik utolsó párnáját is. (Ugy van!) Az átutalási törvény nem nyujt semmi rekompenzációt, ezt már többen kifejtették. Foglalkozik Horánszky kvótatanulmányával, amely azt mondja, hogy a kvóta elfogadása önmegalázása volna az országnak (Igaz! Ugy van!) Ha a döntés ő felségére bizatik, akkor a kvótabizottságok ujból összejönnek tárgyalni és akkor majd azt mondja az osztrák bizottság, hogyha tavaly, 1899-ben e 34·4 százalék kvótát is szivesen megszavazta volna, akkor fizessen többet is.

Egyetlen egy érv sincs, amelylyel a kvóta-emelést indokolni lehetne. Nem fogadja el a javaslatot. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Pulszky Ágoston foglalkozik azokkal a kérdésekkel, amelyek csak közvetve, részben közvetlenül függnek össze a kvótával, s amelyeket az ellenzék szónokai sürün vitattak.

Mindenekelőtt ami az Ausztriával való viszonyt általában illeti, ugy alaptétel előtte az, hogy a magyar nemzet konszolidációja, nemzeti létünk kiépitése, nemzeti aspirációink megvalósitása csakis nagyhatalmi keretben lehetséges részünkre. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Már csak a természeti viszonyok alakulása, az európai politikai helyzet folyományaként is tartozunk és kénytelenek vagyunk Ausztriával állandó kapcsolatot keresni. Már pedig, mihelyt ezen az álláspontón állunk, világos, hogy akárminő az állami kapcsolat, vagy még ha államkapcsolat nem is léteznék, részletes alkudozásoknak, megegyezéseknek kellene létesülni a különféle tényezők közt, melyek a közös célra törekednek.

Felhozzák azt a vádat, hogy mi ez államkapcsolatban (Felkiáltás a szélső baloldalon: *Nincs államkapcsolat!*) nem találjuk meg érdekeink kielégitését, hogy sem a külügyek, sem a hadsereg vezetésében nem foglaljuk el a minket megillető helyet és hogy áldozatainkért nem kárpótolnak azok az előnyök, mel ek a közösségből származnak. Ez nem igy van. Nem a panaszokat kell nézni, melyek nagy részben még mindig jogosultan merülnek fel, hanem nézzék nagyjában és egészében az utolsó harminc év történetét, abból világos, hogy külügyi politikánk nekünk mit használt, minő veszélyektől óvott meg, hogy csak a 67-es alapon nyugvó politika révén volt lehetséges a hármas szövetséget létesiteni, mely az európai békét hosszu időre biztositotta. Nem szabad egyedül azt tekinteni, hogy a diplomáciában, a hadseregben még mindig nem foglaljuk el magyar részről azt a helyet, amelyre igényünk és jogunk volna a maga teljességében. (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Külügyi politikánk egész irányzata, egész vezetése nem oldotta-e meg teljes békében egymás után a legsulyosabb sérelmeket, melyek állami létünket fenyegették és nem biztositotta-e számunkra a fejlődés lehetőségét? Magában a hadsereg szervezetében és magában a hadsereg keretében Magyarországnak és a magyar elemnek a monarchia védereje tekintetében sokkal nagyobb a része ma, mint 30 esztendővel ezelőtt, vagy bármikor a történelemben.

Ha megvonjuk az egész kiegyezési kérdésnek mintegy politikai mérlegét, egy nagy eredményt mindenesetre lehet konstatálni 1867-től egész mostanáig. Felhozza a restitució kérdését 1877 előtt, az átutalási rendszert a fogyasztási adók tekintetében. Ezentul nem fog megtörténni az, hogy vámterületet, kvótát, pénzrendszert, átutalási adókérdéseket együttesen és egyszerre tárgyalunk. Majd igy folytatta:

Felhozták a t. tuloldal részéről, hogy a kvóta magassága, a 34·4% nem lett volna indokolva, nem lett volna szükséges, hogyha előzőleg *az előbbi kormány nyilatkozatai folytán* azon aggály nem keletkezhetett volna, hogy ha annak más megoldása — nem a deputációk megegyezése alapján való megoldása — történik meg, még egy magasabb kvótakulcs lett volna ezen más megoldás eredménye. (Mozgás a szélső baloldalon. *Halljuk! Halljuk!* jobbfelől.) És ezzel kapcsolatban egy direkt számot is jelentettek ki, egy direkt kérdés is lett intézve, t. i. a 35%-ra vonatkozólag. (*Halljuk! Halljuk!* jobbfelől. Egy hang a szélső baloldalon: *34·7%-ot!*) Bocsánatot kérek, Endrey Gyula képviselő ur direkte 35%-ra hivatkozott. (Halljuk! Halljuk!) E kérdésre azonban annyira érzem jogositva magamat kiterjeszkedni, amennyiben résztvevén a kvótabizottságok tárgyalásaiban és részt vevén a hetes-bizottság tárgyalásában is, konstatálhatom, hogy igenis egy alkalommal ott is szellőztették ezt a kérdést; ott is felhozták az osztrák kvótabizottsági tagok és konstatálhatom egyszersmind, hogy kellő utánjárás után (Halljuk! Halljuk!) és kellő tudakozódások alapján mindjárt ott a hetes-bizottságban azon első izben felmerült váddal vagy állitással szemben konstatáltatott kettő: először az, hogy *a volt kormánynak semminemü hivalalos nyilatkozatával* . . .

Rakovszky István: *Semmiféle nyilatkozatával! Ez fontos!* (Mozgás a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Pulszky Ágost: Kérem végig megvárni azt, amit mondandó leszek, mert kiszakitani egyes részeket ebből, az hiszem, nem lehet. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Konstatálva lett az, hogy *a volt kormány semminemü hivatalos nyilatkozatában, semminemü érintkezésében a 33·4 százalékos kvótánál magasabbat kilátásba nem helyezett*; (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) konstatáltatott másodszor az, hogy *a volt kormány* volt azon köteles elővigyázattal és óvatossággal, hogy a maga részéről *sem az osztrák kormány, sem* — amint tudni méltóztatnak — *a magyar törvényhozás irányában semminemü kötelezettséget e tekintetben magára nem vállalt és nem is vállalhatott a dolog természeténél fogva.* Hiszen éppen a tisztelt tuloldal diffikultálta a tavalyi hosszu viták alkalmával, (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) hogy a kormány mindig a mögé a kifogás

---

Rut hálátlanság, ha a lapokra is vetek, amért a könyvnek nincs bővebb kelete nálunk. Hiszen épp a sajtó ajálja, dicséri. A közönséget ez biztatja s hirdeti neki lelkesen, hogy: nyelvében él a nemzet! Ugy ám, de aztán valamely szemes fővárosi, vagy akár vidéki olvasó megveszi a különféle lapok egyes számait, melyek részleteket közölnek egy legujabb, főképen gyüjteményes kötetből — s ezzel ennek javát néhány fillér árán meg is szerezte. Bünös azonban az ujságvásárló is, ha ennyivel be tudja érni, nem hogy — megélvezvén a kóstolót — vágya kelne megismerni az egészet, birni a maga kedves iróját és jó barátul helyezni el otthonában.

A könyv szerelmét a biráló ismertetés kelti föl. S van ilyen is. Ah, de milyen az! Vagy amugy vaktában — intimusabb jelzéssel: hasból oda legyintett néhány tömjénfüstös, babérhintő sor, melyben bizony több része van a pajtási szeretetnek, néha felebaráti kiméletnek, mint a biráló elmének. A legtöbb esetben azonban megteszi egy sovány jelentés. Vagy pedig — ami szerzőre, közönségre egyaránt bántó: a lap iróinak kényelmére az uj könyv mellé adott „használati utasitás"; az a föltétlenül dicséretzengő nyomtatvány, mely, mint valami távirat, egyazon mindenik lapunkban. Ugy is történik akárhányszor, hogy a legujabb terméket kiadják a szerkesztőségen kivül álló valamely irástudónak elbánás végett. A beszolgáltatott kéziratnak dija maga a könyv. Mert a dolognak nehezebb fele bizony nem is a birálat megirása, hanem a könyv elolvasása.

A Bajza-Erdélyi iskolának alig van már követője. Az élesen boncoló elme, a hüség s a jóakarat iskolája volt az. Elvétve jut olvasnunk egy-egy beható kritikát is a napi sajtóban; de épp annyiszor, furaságképen inkább, magasztalását is valamely becsületes mesterlegénynek vagy egyéb jóravaló iparosnak regénymüvéről, akinek egyik érdeme az, hogy nem céhbeli: jogcime a hallatlanságra pedig az, hogy nincs „tanulása", e szerint amolyan csodaember, aki azután méltán van nagyra vele, hogy ő nem „kottista", hanem a természetnek szabadon nevelt tilinkósa.

Az anyagok bőségében fuldokló napi-sajtó mulasztását, vagy méltató figyelmének aránytalan felosztását, ha ki nem menthető is, de meg lehet magyarázni. Elvárhattuk volna tehát, hogy e visszásságok kiegyenlitése végett meginditott egyes kritikai lapok érdeklődő olvasókört gyüjtenek majd maguk köré, annál is inkább, mivel az itéletmondásra első sorban hivatott egyik folyóiratunk inkább a külföld felett tart budapesti szemlét; többet gondol az idegen, mint a hazai termékkel, amelyet, ha nagynéha foglalkozik is vele, elmésen lecsépel, kivált ha fiatalok müveiről van szó. Csodás szimattal rányit a gyöngékre, mig a jóért — mert van tán benne az is — nem hajlik le, hogy fölszedje. Biztatni repülésre az ifjat, jó indulatot mutatni iránta, nem szeret. A legmagasabb mértéket alkalmazza: ha nem a legjobb, neki a legsilányabb.

De hát: a tisztán kritikai lap nem bir közönséget vonzani; emennek pedig csak (régebben szerzett) tekintélye van, ám foganatja nincs.

És mégis mozog! És mégis fogy a magyar könyv. Fogyasztói mi vagyunk csupán, mi magyarok, mert más nemzetbeli meg nem szerzi. A harmincöt év előtti 10.000 huszannyira szaporodott meg. De ez még mind nem méltó hányada a 16 millió magyarnak. Budapesten könyv aránytalanul több jelen meg, mint Bécsben. Ami természetes is, mert az a nagy Bécs nem dobogó szive egy nemzetnek, csak emésztő gyomra egy nagy birodalomnak. Tudományos mü kevés, szépirodalmi még kevesebb jelen meg benne. A bécsi könyvnek, egyes (régibb keletü) orvosi és jogi tanés szakmüveken kivül nincs hitele Németországban. Bécsben élő tudósok jelentősebb munkáit Lincse és Berlin adja ki, valamint sok szépiróját-nak elbeszéléseit is. A bécsi „sortimenter" szükségletét a német könyvpiac fedezi, illetve Páris és London. Magának alig van. Ezt röstelkedve bár, de elismerik. Bécs színészváros, zeneváros, piktorváros — ez is inkább császári kegyelemből, mint a saját erejéből. De semmiképen sem könyves város abban a méretben, mint amilyenben egyébként gyarapodik, mig a magyar lélek Budapestbe szökken bele minden ő megnyilatkozásaival. Vagyunk! — kiálthatjuk fel meggyőződéssel.

Hogy aránylag több az irónk, mint fogyasztónk, természetes. A válogatott cigánylegényeket hamarább éri a napsugár s korábban csapja meg a szellő. Már a költő lendül, mikor a n. é. közönség még csak indul. De hát: ami ritkán sikerül az ébresztő szózatnak, azt — mi tagadás? — könnyebben éri el a colporteur, (mert akad a tisztességes könyvek terjesztésére is) meg a részletfizetés rendszere. Kényelmére lenni a tekintetes magyarnak a megszerzés módjában: ez a parola. És ezen a nyomon, a müvelődés Miatyánkjában nemsokára fel fog hangzani ez a fohász: „a mi mindennapi könyvünket add meg minekünk ma!"

* * *

A hazai társadalom *minden* osztályaiból kelt s önerején megnevekedett értelmiség mind sürübb hadoszlopokban vonul a világító tető felé. A könyvet magáért és magunkért! És ha idáig jutottunk el, meglátva a könyvben termékét a széles alapokra vetett egyik honi ipar-ágnak is: önként megszünik a könyvszeretetnek az a rut kinövése is, melynek — hogy megint járatos szóval éljek — *potya* az ő neve. Társadalmunk több mezején burjánzik ez a gyom. Az ünnepelt irót, kinek könyveit nem veszik, küldöttség fogadja a vasutnál s kiséri a casino termébe, hol valamely közcélra tart felolvasást — ingyen. Utána 500 frtos lakoma. Jótékony albumokba

mögé bujik, hogy ez a kvótabizottságok dolga és hogy nem akarja a maga nyilatkozataival a kvótabizottságok álláspontját preokkupálni. De kitünt még egy dolog, (Halljuk! Halljuk!) hogy még magánbeszélgetésekben is, még magánérintkezésekben is, amelyek tehát semmiféle kötelezettséggel, semmiféle obligóval kifejezetten nem jártak és nem járhattak, minden irányban megtörtént azon kijelentés, amely ellenkezik azokkal az állításokkal, hogy t. i. semmi szin alatt és semminő körülmények között *nem lehet oly államférfiu Magyarországon, aki a 35 százalékos kvótát elvállalná.* (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Ellenmondás a szélsőbaloldalon.) Ezt a tényt fixirozom és most még csak egyet ajánlok a t. képviselő urak figyelmébe. Vajjon, ha valami, nem is kötelező igéret, hanem, ha valami olyan nyilatkozat történt volna, amely mindenesetre óvatosságmulasztás lett volna a magyar kormány részéről (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.), amely bárkit odaát, akár a törvényhozást, akár a kormányt, akár más tényezőt feljogositott volna, ahogy egy ilyen magasabb kvótakulcs megállapításának lehetőségét kilátásba helyezte volna Magyarország részéről, mondom, ha nem hivatalosan is történt volna ilyesmi, vajjon képzelhető-e, hogy azon éles viták ban, azon nagy követelőzésekben, amelyek azon részről tétettek azon kétségenkivül merész kisérletekkel szemben, amelyek a kvóta emelésére vonatkozólag a tuloldalról történtek és melyek a negyvenkét százalékos alapot és azután igen hosszu ideig még makacssággal a harmincnyolc százalékos alapot okvetlenül szem elé állitották és követelték, vajjon ezen követelmények és igények és azon nagy ügyesség mellett, amelylyel ezek érvényesittetek, vajjon ezen magyarázat hiányzott volna-e az ottani álláspont megindokolására, vajjon azt nem hogy egyszerüen, szóban, beszédben, hanem hivatalosan és nyomatékosabb alakban nem érvényesitették volna ellenünkben. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ez leginkább kitünteti azt, hogy e tekintetben a multnak hagyományai nem kötöttek, hogy a mult politikája egyáltalában nem nehezedhetett reánk, hogy itt *senkire nézve olyan tradiciók, olyan a legtávolabbról is erkölcsi kötelezettségnek tekinthető magyarázat sem merült fel*, amely a kvóta megállapitásának tekintetében a feltétlen meggyőződés szerinti szavazat lehetőségét kizárta volna, vagy annak eléje vágott volna. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Áttér az utolsó két kifogásra. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Az első az, hogy azok, akik e törvényjavaslatot elfogadják, azt különböző és néha némi részben ellentétes okból fogadják el; hogy vannak közöttük, kik a multtal teljesen azonositják magukat, hogy vannak közöttük olyanok, kik a törvényjavaslatot megszavazzák és nagy számmal, de akik a mult megitélésére vonatkozólag egészen másképpen itélek. Ez igaz. De hát meg van és meg volt engedve mindig és minden körülmények között az, hogy bár vannak olyanok, akik különféle okokból kiindulva, különféle szempontból támadva elleneztek valamely törvényjavaslatot; ámde ahol alkotásról van szó, hol a jövő alapjainak lerakásáról van szó, nem diffikultálható nekik az, hogy akik a multat különböző és talán ellenkező szempontokból szemlélik, találkozzanak abban az igyekezetben és meggyőződésben, mely bizonyos rendszabályokat okvetlenül szükségeseknek tart és mely a kormány fenntartásával és a kormány iránti bizalommal kapcsolatos. (Helyeslés. Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Nagy mozgás a szélső baloldalon.) Nagyon szomoru volna parlamentáris országokban, hogy annál a körülménynél fogva, mely szerint a multra nézve, talán a közvetlen multra nézve egészen ellentétes nézetüek voltak, együtt ne működhetnének és egy minisztériumot együttesen ne támogathatnának. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Zaj és ellenmondások a szélső baloldalon.)

Ami a másik és utolsó kérdést illeti, hogy miért szükséges most nekünk ezt a törvényjavaslatot megszavazni, mikor valószinüleg, ha a törvényhozás meg is szavazza a törvényjavaslatot, abból törvény nem válhatik, erre a feleletem az, hogy *Magyarország nem kockáztat és nem veszthet semmit.* (Helyes! Ugy van! jobbfelől. Nagy zaj és ellenmondások a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.)

Egyébiránt e tekintetben az eredmény már meg is van, már is bebizonyosodott és kitünt, hogy az országgyülés nagy többsége pártkülönbség nélkül e rendszabályt helyesnek, kétségtelenül elfogadandónak ismeri el.

Elfogadja a törvényjavaslatot. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Förster Ottó: *Azért Bánffy mégsem jön vissza!*

Rakovszky István: Foglalkozik Pulszky beszédével. Mikor a szabadelvüpártban a volt nemzeti párt a kvótajavaslat tárgyalásánál fölvetette a kérdést, hogy elfogadja-e javaslatot, akkor *Szentiványi Árpad* kijelentette, hogy a javaslatot a volt nemzeti párt is elfogadja és érdeméül rójja föl a kormányelnöknek, hogy *a kvótából sikerült fel százalékot leszállítania.* Akkor ott volt *Pulszky Agoston* is. Ha most Pulszky ezzel szemben azt mondja, hogy *Bánffy sohasem igért magasabb kvótát 34·40/o-nál*, kérdi kinek van igaza, Szentiványinak-e vagy Pulszkynak? Miért nem intézték el ezt a fontos kérdést ott a családi tüzhely mellett, a klubban már? Felvilágositást kell kérnie e tekintetben, mert tanuja volt annak, hogyan helyeselték most Pulszkyt a jobbfélen. Melegebben, mint ahogy a kormányelnököt, vagy a középen ülőket szokták.

A szőnyegen fekvő törvényjavaslatot nem fogadja el, mert nézete szerint Deák Ferenc intencióinak nem felel meg.

A 87-es bizottság kilencéves zárszámadás után állapitotta meg a kvótát és azt emelhetőnek nem találta. Miért helyezkedett a 99-iki bizottság más alapra és vett 12 évi számadást alapul? Csodálatos, hogy a magyar kvóta-bizottság tagjai eltürték azt a leckéztető modort, amelyben az osztrákok velünk tárgyaltak.

Széll Kálmán miniszterelnök: *Megkapták a választ!*

Rakovszky István: A kvóta fölemelése csak egy folyamata azoknak a tévedéseknek, amelyekkel 27 év óta Deák intenciói ellen cselekesznek.

Hosszasan fejtegeti a legutóbbi választási és egyéb visszaéléseket és azt mondja, hogy mindez azért történt, hogy a kvótaemelést a nép akarata ellenére keresztül vigyék.

A miniszterelnök, aki igen sulyos helyzetben került az ügyek élére, több kérdést igen szerencsésen megoldott, de rendkivüli financiális tudása mellett még sem tudott bennünket a kvóta ügyében megvédelmezni.

Nem tanusitott elég erélyt saját pártjával szemben, mert félt tőle. Látja a becsületes szándékot a kormánynál, s azért bizalommal néz a kormány működése elé. Legyünk őszinték egymással. (Nagy derültség.) A miniszterelnöknek igen sok barátja van még a függetlenségi párt soraiban is. (Derültség.) Fölszólitja a nemzeti pártot, hogy szerezzen magának *garanciákat*, hogy azok a fölfogások, melyekkel a kormánypártba lépett, érvényesülhessenek. Mert ha a miniszterelnök most még nem tehet semmit a közélet szanálására, mert félszeg helyzetben van a kormánypárt amaz elemeivel szemben, melyek nem vonták le a bekövetkezett helyzetből ugy a konzekvenciákat, mint a volt nemzeti párt. Maradt a kormánypártban egy janicsárhad, mely még mindig vár arra, hogy a jelenlegi miniszterelnököt megfojthassa. (Zajos helyeslés.)

Némely tekintetben nem javultak még a viszonyok, de ezt nem rójja fel a miniszterelnök hibájául. Az érdekszövetkezetek annyira behálózták az országot, hogy ezek ellen most még semmit sem lehet tenni. Tünjenek el azok, akik hamis politikát csináltak és (Zajos helyeslés a néppárton és szélsőbaloldalon.) ne settenkedjenek tovább. Akik a békének ellenségei voltak, ne maradjanak tovább hamis szituációkban, hanem vonják le a konzekvenciát, akkor minden téren meg fognak javulni a viszonyok.

Igazságot akart szolgáltatni a nemzeti pártnak, amelyet annyira támadtak. Különben vigasztalja őket *Guizot* mondása, hogy: Halmozzatok sárt sárra, toronymagasságra, az még sem fogja elérni megvetésem pontját!

A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Élénk helyeslés a középen és a szélsőbalon.)

(Szünet után.)

Szentiványi Árpád: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) A szőnyegen levő közösügyi kiadásokat szabályozó, Magyarországra eső részek kiszámitásáról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál nem volt ugyan szándékom a t. Ház figyelmét igénybe venni, mert hiszen annak szükségét nem láttam, már azért sem, mert Apponyi Albert gróf t. barátom és most is egyik vezérem, választóihoz intézett nyilt levelében kifejtette azon álláspontot, melyet én is egész terjedelmében magamévá teszek. (Ugy van! Ugy van! a balközépen.) Közrebocsátotta, nyilvánosságra hozta azért, hogy ezt megcáfolják, hogy annak értékét lejebb szállitsák. Nemcsak, hogy meg nem cáfolták, de még megcáfolni sem próbálta senki. Nem lett volna tehát szükség arra, hogy felemeljem én is gyenge szavamat; szavazatomat sem kellett volna indokolnom, mert egyik vagyok azon kevesek közül, ki a képviselőválasztás előtt a kvótáról nem is nyilatkoztam. Nem nyilatkoztam azért, mert választóim megbizva bennem, kérdést nem intéztek hozzám. Én pedig ezt olyan kérdésnek tartottam, melyre nézve akkor, mikor akuttá válik, fogom a magam elhatározását meghozni. De minthogy többen t. képviselőtársaim közül, ma is Rakovszky István t. barátom, felemlitették nevemet, a t. függetlenségi párti képviselő urak közül meg bizonyos elvi tagadással vagy legalább eddig vallott elveink lazitásával vádoltak bennünket, kötelességemnek tartom, hogy kérjem a Házat, szivesked jék pár percnyi figyelmet nekem szentelni. (Halljuk! Halljuk.)

Nem azért mondtam el azt, hogy a kvóta kérdésére nem nyilatkoztam választóim előtt, mintha ebből himet akarnék magamnak varrni: nemcsak nem akarok, de ha van ódium, annak az ódiumnak azt a részét, amely rám esik, követelem magamnak. (Helyeslés a jobboldalon.) Hiszen tudja mindenki, hogy micsoda álláspontot foglaltam el a mult kormánynyal szemben, mikor a kvóta kérdéséről volt szó. Egészen nyiltan beszéltem akkor is az egész ország szine előtt. De egy bizonyos mértékig azoktól a t. barátaimtól, akikkel a mult évben együtt harcoltam, talán nehezemre esik ez a támadás, bár beismerem, hogy az ő álláspontjukról bizonyos mértékig jogosult, mert hisz ők azon az elvi álláspontón állanak s annak többen kifejezést is adtak, hogy a közösügyi kiadásokra egy árva garast, egy fillért sem szavaznak meg. Engedelmet kérek, én ezen az alapon sem nem álltam, sem nem állok. Én a 67-iki kiegyezés alapján állok.

Endrey Gyula: *Meg a 96-iki alapon!*

Szentiványi Árpád: *Az az én gondom.* A tisztelt barátom maradjon meg azon az álláspontón, amelyen eddig volt akkor is, meg most is, én megmaradok azon az álláspontón, amelyet helyesnek és alkalmasnak tartok. (Élénk helyeslés a középen.)

Akkor, amikor ezt az álláspontot elfoglaltam, nyilvánosan, őszintén kifejezést adtam mindenütt annak, hogy az nem elvi kérdés, hogy az nem cél, hanem csak egy eszköz arra, hogy azt a kormányt, amely a törvényt lábbal tiporja, hogy azt a kormányt, mely a választásoknál ugy járt el, hogy arról már beszélni sem akarok, megbuktassuk. Az az eszköz alkalmas volt arra, hogy elérjük vele azt a célt. Attól a kormánytól megszabadultunk és remélem, attól a rendszertől is meg fogunk szabadulni. No kérem, ha akkor cél volt, engedjék meg, hogy azt az eszközt most is célnak használjam fel, azért, hogy azt a kormányt, amely iránt teljes bizalommal viseltetem, hogy azt a kormányt, amelyről meg vagyok győződve, hogy programmját, amelyben a miniszterelnök ur kijelentése szerint a jogot, törvényt és igazságot akarja érvényesiteni, hogy azt a kormányt támogassam. (Élénk helyeslés a középen.) Támogatom is, mert föltétlenül bizom benne és meg vagyok arról győződve, hogy ha nem tudná keresztülvinni a javaslatot, levonná belőle a konzekvenciát. De megszavazom ezen kvótaarányt azért is, hogy alkalmat és módot adjak a miniszterelnök urnak arra, hogy bebizonyitsa, hogy a 67-iki kiegyezés csakugyan olyan ma, amelynek alapján Magyarország javát el lehet érni...

Polónyi Géza: *Azt ugyan nem fogja bebizonyitani!*

Szentiványi Árpád: Hogy bebizonyitsa, hogy ha az eddig nem mutatkozott, nem a mü rosszaságán, hanem az emberek gyengeségén mult. Ha még a t. miniszterelnök ur sem fogja beigazolhatni, hogy azzal Magyarország előnyét el lehet érni, ha az, aki Deák Ferenc törvényének letéteményese, aki már most is az ő szellemében működik, be fogja látni, hogy ezen az alapon az ország előnyeit elérni nem lehet, ha minduntalan olyan esetek fognak előfordulni, mint most ez a kvótakérdés, amelyre nézve én egész őszintén megmondom, hogy a magam részéről méltánytalannak, soknak és Magyarország helyzetét felülmulónak tartom, de megszavazom, mert kivánom, hogy győzze meg a t. miniszterelnök ur az egész országot, hogy ezen az alapon Magyarország előnyére is lehet kormányozni, — mondom — ha pedig meg fog győződni a miniszterelnök ur, hogy igy nem lehet Magyarország javát előmozditani, és meg fog győződni Ausztriának — ne méltóztassék rossz néven venni — kapzsiságáról, mely Magyarországot mindig csak kiszákmányolni akarja, és arról, hogy éppen, mert ebben a házasságban élünk Ausztriával, Magyarország nem boldogulhat: meg vagyok győződve róla, hogy akkor felálló a miniszterelnök ur, és azt a 67-es kiegyezést a papirkosárba teszi és belemarkol abba a kérdésbe, amely Magyarországon csakugyan a perszonál-uniót fogja előidézni. Én legalább a magam részéről most is, ha meggyőződném arról, (Halljuk! Halljuk!) hogy ezen alapon boldogulni nem lehet, egész határozottan megtenném azt a lépést, amely nem balról jobbra, hanem jobbról balra vezet. (Élénk tetszés és helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Én nem kárhoztatom azokat a t. képviselő urakat sem, akik most is támadnak bennünket, még pedig *talán nagyobb vehemenciával*, mint régi barátaink, akiket akkor, amikor a Bánffy-kormány ellen a kvóta kérdésében azt a nagyobb akciót folytattuk, nem volt szerencsénk itt látni magunk között. (Egy hang balfelől: *Halljuk! Halljuk!*) És én nem akarom őket azzal sem vádolni, hogy ők most talán inkonzekvenciába estek, azt sem akarom, mert hiszen az ő eljárásuk az én felfogásom szerint konzekvens. Ők akkor egy bizonyos cél elérésére

---

verset, cikket, novellát — ingyen. Ingyenség az egész vonalon. A müvelődés dicséretes célzatából összeverődik nehány hazafi, megalkotja a kört, szerez belé egy nagy s több apró zöld asztalt; aztán az elnök s könyvtáros urak alájegyzésével, vastag regále-papiroson kalligrafikus irásban panaszolván fel az egyesületnek mostoha viszonyait: kérnek lapot, könyvet — ingyen. Még nagy Magyarország tündöklő székesfővárosának érdemes levéltartója is ilyen kérő levelekkel fordult nemrégiben a kiadó urakhoz, holott épp Budapest kiadó atyáihoz illene, hogy ők gyámolitanák az irodalmat ugy vivódó iróiban, mint küzdelmes terjesztőiben.

De mintha már hanyatlásnak indulna a haza szent nevében folytatott e kizsákmányolás, zaklató fosztogatás. Mert az az igazi hazafiság, amely költséges vállalkozásaiban *megsegiti* a magyar kiadót. Hiszen diszben, tartalmasságban a külföldi könyves vásár ragyogó kiadványaival vetélkedő oly müveket viszen közre, mintha ő mögötte is 60 milliónyi könyvkedvelő nép állana. S ezek mellett szere-száma nincs a közép-áru és olcsó könyveknek. Elég rámutatnom az Athenaeum legujabb tettére. Mig 36 forinton a tehetősbje kezére oly *Petőfit* ád, melynek külön ékességét Magyarország most élő müvészeinek remekei szolgáltatták: ugyan-e költőnk müveit, egy kötetbe foglalva, *ötven krajcáron* adja. A legédesebb karácsonyi angyalfia: *egy korona!*

Példáját kevés országban tudok.

S közben a szünhetetlen gépek lökik országgá a kisebbek alkotásait. Országgá és nem világgá, mint az angol, francia és német: milliók százainak.

De mi beérjük a magunkéval. Csak aztán a magunké a mienk is legyen. S ezért: „*A proféta nevében — könyvet vegyetek!*“

alkalmasnak tartották azt az eszközt, hogy nem szóltak semmit, hanem elhuzódtak, vagy legalább hallgattak a többi között. Most, hogy a legnagyobb harcot éppen ez ellen a kormány ellen ők inditották meg; hogy ők a vezetői, ez is konzekvens dolog és bizonyos, hogy a konzekvencia abban leli magyarázatát, hogy éppen azt a célt akarják szolgálni most is, amelyet szolgáltak akkor, amidőn köztük részt nem vettek. (Mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) Érjék be a t. képviselőtársaink a maguk eljárásával; mi is beérjük a magunkéval; ne vádoljanak minket; én nem vádolom őket, én nem hoztam volna fel sohasem e dolgokat, ha a t. képviselő urak nem kezdtek volna napról-napra ujabb, meg ujabb támadásokat intézni ellenünk.

És t. Ház, most már csak az van hátra, hogy kijelentsem, hogy a kvótajavaslatot a magam részéről elfogadom. Elfogadom azért, mert a miniszterelnök ur iránt teljes bizalommal viseltetem. (Helyeslés jobbfelől.) Elfogadom azért, mert azt tartom, — és Pulszky Ágost t. képviselő ur felszólalására is (Halljuk! Halljuk!) egy bizonyos mértékig, habár közvetlenül nem is, felelni tartozom, — elfogadom, mert *meggyőződésem az*, (Halljuk!) *sőt tudom, hogy a mult kormány ennél a mostani kiegyezési összegnél nagyobb igéretet tett. (Ugy van! Ugy van!* a bal- és szélsőbaloldalon. Zajos ellenmondások jobbfelől. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Polónyi Géza: *Ezt nem lehet letagadni! Ez igaz! Ezt nem szabad letagadni!*

Endrey Gyula: *Majd a miniszterelnök ur megmondja, én megkérdem tőle!* (Ellenmondások a jobboldalon. Folytonos zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) *Csendet kérek!* (Halljuk! Halljuk!)

Szentiványi Árpád: *Bebizonyitani nem tudom, majd megtudjuk később!* (Zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.) Meggyőződésem ez és hiszem és ha ebben a meggyőződésben vagyok, ugy ne vegye tőlem rossz néven senki, hogy feltételezem azt is, hogy *szükség esetén most is igyekeznék az az ur azt az ajánlatot megtenni és a képviselőházzal megszavaztatni, csak azért, hogy a hatalmat ismét kezébe vegye.* (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon. Zajos ellenmondások és nyugtalanság jobbfelől.)

Lónyay Sándor: *Ez már nem szép!*

Szentiványi Árpád: Már pedig bocsánatot kérek, de sokkal nagyobb szerencsétlenségnek tartom az országra nézve, hogyha az az uralom, az a rendszer még egyszer életbe lép, (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) s ezért elfogadom a törvényjavaslatot. (Folytonosan tartó mozgás és zaj a jobboldalon. Felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: *Igaza van! Ugy van! Nagy zaj.*)

Lónyay Sándor: *Ez csinálja az egyetértést meg a békét a pártban!* (Zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek! Ki következik szólásra?

Mezössy Béla: A függetlenségi pártot a volt nemzeti párt elleni támadásra tisztán a magasabb kvóta megszavazása késztette. Foglalkozik Pulszky kijelentéseivel, amelyek kompetens helyről jöttek. Azt jelentette ki, hogy Bánffy magasabb kvótát nem igért. Ezzel szemben Szentiványi Árpád, Rakovszky István és egy egész sereg közbeszóló azt állitotta, hogy *Bánffy igenis tett kötelező igéretet, hogy emeli a kvótát.* A nemzet követelheti, hogy ez a kérdés tisztázva legyen. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Tudnia kell annak a szegény embernek, aki választ és fizet: ki igért és ki adott. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Rátér Horánszky Nándor és Szentiványi Árpád politikai indokaira, amelyek folytán ők és társaik a magasabb kvótát megszavazzák. A dualizmus fenntartását emlegetik. Nos, ez az indok egy garas ára áldozatot sem ér meg. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Magyar nemzeti szempontból csak ártanak hazájoknak, ha ezt egyáltalán indoknak tekintik. Ha már a dualizmusért áldozatot kell hozni, kinek kell ezt hoznia? Magyarországnak? Az osztrákok a dualizmus folyományaként kaptak jogot és alkotmányt. Mi ezért fizessünk? (Zajos tetszés a szélsőbaloldalon.)

Áttér Horánszky Nándor minapi beszédére. Fölfedezte Horánszky Nándor az 1848-iki törvényhozás közösügyes velleitásait. Ez lényeges és sulyos kérdés, mert ha 1867 1848-nak kodifikációja, akkor kiesik a függetlenségi párt alól a talaj s elvész a függetlenségi eszme történelmi multja. Nem egyes részleteket kiszakitva, hanem teljes egészében akar az 1848-iki törvényhozás alkotásaival foglalkozni. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) V. Ferdinánd 1848-iki leiratában önálló, független felelős minisztériumot akart adni közös diplomácia stb. feltétele alatt. Világos tehát, hogy nagy különbségek voltak a között, amit a nemzetnek akartak adni, s amit a nemzet kért. A király kérte a nemzetet: járuljon hozzá az udvartartás költségeihez; de ez még nem közös ügy. Annyit beismer, hogy az 1848-iki törvényhozás önálló külügyet nem ismert. Ideiglenesen és utólagos elszámolás feltétele mellett megajánlott közös célra ujoncokat és költségeket. De maga Kossuth Lajos ezt az ország nyugalmával indokolta: az akkori és a mostani helyzet között óriási volt a különbség. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) De ezzel igazolni a 67-es rendszert nem lehet. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Azt mondta határozott szavakkal, hogy 1867 1848-nak kodifikációja. Ebből az következnék, hogy a kettő között semmi elvi különbség nincs. Hát akkor — *a szebb stilus kedvéért — töröljük el az 1867-et és vegyük az 1848-at.* (Zajos tetszés a szélsőbaloldalon.) Ami a pragmatika szankciót illeti, abban közös kormányzatról, közös ügyekről szó sincsen. 1848-ban a pragmatika szankciót nem ugy értelmezték, mint 1867-ben és most. Azt mondták, hogy ne az intézményt, hanem az embereket hibáztassuk. Hogyan akceptálhatunk olyan alkotmányt, mely változó emberek és változó idők befolyása alatt áll? (Taps a szélsőbaloldalon.) Nekünk intézményes biztositásokra van szükségünk és nem jó emberekre. Áttér a *következetesség* kérdésére a kvóta-bizottságra, amely nincs, mint azt már Rakovszky István is bebizonyitotta imént. A kvótaemeléssel szemben rendezve van-e már a tisztviselők fizetése és más sok égető kérdés? Hogy erre nincs pénz? Hát a kvótára van?

Endrey Gyula: Muszáj, hogy legyen!

Mezössy Béla: A kvótaemelésnek semmi jogosultsága sincs. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: *De kérem, nem hallok semmit sem!*

Mezössy Béla: Azt mondják, hogy az uralkodó személyes befolyása is döntött a kvótabizottságok tárgyalásainak eredményére nézve. Ha igaz, akkor ez veszedelmes precedens. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ez befolyásolása a népképviselőknek; annál függetlenebbek ezek lefelé választóikkal szemben, akiknek semmi közük a kvótakérdéshez. (Felkiáltások: *Csak Herczeg Ferenc lépett ki!*) Maguk közt pártkérdéssé tették. (Felkiáltások jobbról: Nem igaz! Zaj.) Hát akkor miért lépett ki Herczeg Ferenc? (Felkiáltások jobbról: *Mert nem akarta megszavazni a felemelt kvótát!* Nagy derültség a szélsőbaloldalon.) Csatlakozik Kossuth Ferenc határozati javaslatához. (Zajos éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

(35% ?)

Lukács László pénzügyminiszter: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Mióta a kvótatörvényjavaslat feletti vita e Házban folyik (Halljuk! Halljuk!), több oldalról történtek nyilatkozatok és állitások azon kérdés tekintetében, hogy vajjon a kvóta magasságára nézve vállaltatott-e valamely kötelezettség, tétetett-e valamely igéret? Ma két oldalról merültek fel e tekintetben állitások s én megvallom, két oknál fogva nem tartottam volna szükségesnek ebben a kérdésben nyilatkozni, ha erre egyenesen felhivást nem kapok. (Mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Nem tartottam volna szükségesnek nyilatkozni először azért, mert rendkivül nehéz számot adni azokról a nyilatkozatokról, állitásokról, magánbeszélgetésekről, amelyek egy ily fontos kérdéssel kapcsolatosan hosszu időn keresztül, mondhatni, három éven át, időről-időre felmerültek. Rendkivül nehéz helyzetben van az, aki ilyen kérdésben nyilatkozni akar, mert nem állván rendelkezésére semmiféle bizonyiték, *állitását nem tudja igazolni.*

Ugron Gábor: *Nagy ügyesség kell hozzá!* (Mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Lukács László pénzügyminiszter: Másrészről nem tartottam szükségesnek ujból szólni ebben a kérdésben azért sem, mert ugy ez a kormány, valamint a megelőző kormány is már többször nyilatkozott a tekintetben, hogy milyen magatartást követtek a kvóta kérdésében azon idő alatt, amig a kvótabizottságok voltak hivatva tárgyalni ezt a kérdést. Most azonban, hogy direkt felhivás intéztetett hozzám — nehogy hallgatásom félreértésre adjon alkalmat, hogy félremagyaráztassék: engedje meg a t. Ház, hogy igen röviden egy nyilatkozatot tehessek, (Halljuk! Halljuk!) s ez abból áll, hogy *a magyar kormány, ugy a jelenlegi, valamint a megelőző is, szigoruan azon utasitáshoz tartotta magát a kvóta kérdésében, amelyet számára a törvény megállapitott* és ennek következtében addig, mig annak ideje el nem érkezett, a kvóta-kérdésben az osztrák kormánynyal hivatalosan vagy nem hivatalosan nem tárgyalt, ennek következtében *sem igéretet nem tehetett, sem kötelezettséget nem vállalhatott el.* (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Felkiáltások a szélső baloldalon: *Bánffy sem?* Halljuk! Halljuk!) Hogy magánbeszélgetésekben ki milyen nyilatkozatot tett és kivel szemben, arra természetesen választ nem adhatok; *azonban bárminő nyilatkozatot tett volna is valaki, ez a nyilatkozat nem volt a kormány álláspontja, ezt a kormány magáévá nem tette,* ez a kormányra nézve semmiféle kötelezettséggel nem jár.

Polónyi Géza: *Ez mind igaz, ez mind ugy van!* (Halljuk! Halljuk!)

Lukács László pénzügyminiszter: A megelőző kormány a kvótakérdéssel hivatalosan nem is foglalkozott. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Mint kormány csak a jelenlegi kormány foglalkozott a kvótakérdéssel, amiről méltóztatik tudomással birni, a kvótatárgyalás legeslegutolsó stádiumában, miről a törvény értelmében kötelességévé vált az ingerálás abba a kérdésbe. Hogy minő eredménynyel, az ismeretes, mert itt van a képviselőház asztalán az erre vonatkozó törvényjavaslat.

Ez az, amit ebben a kérdésben kötelességemnek tartottam kijelenteni. (Élénk helyeslés a jobboldalon. (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Nem ezt akartuk tudni! Semmit sem mondott!*

Elnök a kvóta-vitát holnapra halasztja.

Az ülés délután három órakor végződik.

BELFÖLD.

A parlamenti helyzet.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, december 19.

A Ház mai ülése nagyon mozgalmas volt. Voltak egyes epizódjai, amelyek bőséges anyagot adtak a diskussziót és mindenféle merész következtetésekre. A viharjósok és hangulatkibicek részint fontoskodva, részint kárörvendve konstatálgatták, hogy a szabadelvü pártban forrongás tört ki, hogy holmi lappangó ellentétek, a párt egyes árnyalatai között levő szakadékok kerültek felszinre.

Az egészből pedig csak annyi igaz, hogy történtek a mai ülésen egyes félreértések, amelyek következtében csakugyan támadt egy kis mozgolódás, amelyből ugy látszott, hogy csakugyan nem maradt hatás nélkül az az ellenzéki törekvés, amely éket igyekszik verni a szabadelvü párt régi és ujabb tagjai közé. Ez a hatás azonban, szerencsére, csak muló volt. Mutatkozott ugyan benn a Házban is, a folyosón is és este a szabadelvüpárt klubjában is, de elég jókor kiderült, hogy félreértés szülte az egészet, s hogy a párt tagjai között valóságos ellentét nincs.

Az első dolog, amely a félreértésre okot adott, *Pulszky* Ágost beszédének egy része volt. Néhány nap óta sokat firtatják a vitában azt a kérdést, hogy igaz-e az, hogy a volt miniszterelnök a mostani javaslatnál magasabb kvótát volt hajlandó megadni? Ezt a kérdést ma Pulszky szóba hozta, és pedig meg kell adni, elég nyugodt, objektiv módon. A baj csak az volt, hogy beszédének ezt a részét zavarta meg *Rakovszky* Istvánnak egy közbeszólása, amelyre meglehetős zaj támadt a Házban, ugy, hogy nem lehetett tisztán hallani, amiket a szónok mondott. Pedig amiket Pulszky mondott, azok éppenséggel nem adtak okot differenciára, sőt éppen ellenkezőleg, azt bizonyitották, hogy nincsenek differenciák. Pulszky ugyanis elmondta, hogy báró *Bánffy* Dezső hivatalos nyilatkozataiban 33·4 százaléknál magasabb kvótát sohasem helyezett kilátásba, magánbeszélgetések közben azonban olyan kijelentéseket tett, hogy a 35 százalékos kvóta az, amelyet Magyarországon egy államférfiu sem vállalhat el. Vagyis a 35%, *tehát a 34·4%-nál nagyobb kvóta volt az a határ*, a meddig Bánffy már nem volt hajlandó elmenni. Ezt mondta *Pulszky* Ágost és ennek a helyességét maga báró *Bánffy* Dezső is igazolhatná. A volt nemzeti párt tagjai részéről pedig nem állitottak egyebet, mint azt, hogy a volt miniszterelnök magasabb kvótát is hajlandó lett volna megadni, mint 34·4%-ot. Már pedig a 34·4%-tól a 35 százalékig van bizonyos távolság, amelyen belül bizonyos kvótát Bánffy megadott volna.

Ezen a ponton tehát nincs eltérés a volt nemzeti pártiak állitása és Pulszky Ágost beismerése közt, annyira, hogy *Szentiványi* Árpád, aki később azért szólalt fel, hogy *Pulszky* Ágost beszédjére reflektáljon, maga is mondta később, hogy ha igy értette volna meg Pulszky beszédét, akkor ő is más irányban szólalt volna fel.

*

A másik félreértés *Szentiványi* Árpád felszólalásából keletkezett. Szentiványi ugyanis beszédében élesen elitélte a Bánffy-rezsimet.

Ezt a tánadást sokan félreértették a régi szabadelvüpárt tagjai közül és többen mindjárt a beszéd után körülvették Szentiványit a folyosón s szemrehányásokat tettek neki beszédjének a befejező része miatt. Különösen *Lónyay* Sándor, *Zeyk* Gábor és *Rudnyánszky* Béla hangoztatták azt a véleményüket, hogy nem kellett volna Szentiványi Árpádnak olyan heves támadást intéznie a párt régi tagjai ellen. *Szentiványi* sietett megmagyarázni nekik, hogy félreértették és hamarosan kimutatta a gyorsirói jegyzetekből is, hogy egészen más értelme volt a szavainak, mint a mit nekik tu-

lajdonitottak, s ami miatt bántódásuknak kifejezést adtak.

Ez a félreértés tehát hamar eloszlott.

*

És volt végül egy harmadik félreértés is, egy másik *Szentiványi*-ügy. Ez meg ugy történt, hogy *Rakovszky* István beszédjének a befejező részében *Guizotnak* ezt a mondását idézte:

— Halmozzatok sárt sárra, toronymagasságra, az mégsem fogja elérni megvetésem pontját. Ezt Rakovszky azok ellen forditotta, akik a nemzeti pártot meggyanusitják a miatt, hogy megszavazza a kvótajavaslatot.

Szentiványi Árpád odasietett Rakovszkyhoz és gratulált neki. Ezt a gratulációt sokan rossz néven vették, még pedig azért, mert azt hitték, hogy Rakovszky idézete a szabadelvüpárt régi tagjaira vonatkozott.

Kitünt azonban, hogy a támadás kijejezetten azok ellen irányult, akik a volt nemzeti párt tagjait gyanusitották a kvótaemelés miatt. A szabadelvüpártról pedig senki sem gyanusitotta őket, hiszen ez lehetetlen is, mert a szabadelvüpárt megszavazza a kvótaemelést.

*

Ezek a félreértések élénk megbeszélés tárgyai voltak ma este a Lloyd-klubban, ahol a párt tagjai igen nagy számban jöttek össze. Részint maguk a volt nemzeti pártnak az emlitett epizódokban érdekelt tagjai, részint egyéb fültanuk, akik a mai felszólalásoknak vitás passzusait világosan hallották és azokra pontosan emlékeztek, fáradoztak azon, hogy a félreértéseket teljesen eloszlassák. Ez tökéletesen sikerült is. A gyorsirói jegyzetek alapján készült országgyülési tudósitás is igazolta, hogy mindaz, ami a pillanatnyi surlódásokat okozta, merő félreértés volt. És az este folyamán tényleg meg lehetett állapitani, hogy a párt tagjai a legteljesebb loyalitással igyekeznek azon, hogy a szükséges együttérzést semmiféle mesterségesen szitott ellentétek ne zavarhassák meg és valamennyien egységesen tömörülnek arra a célra, hogy a kormányt egyforma odaadással támogassák a jövő feladatainak megoldásában.

Tisza István — pártelnök. *Biharvármegye* szabadelvü pártja ma tartotta tisztujitó közgyülését, ami főleg azért vált szükségessé, mert *Szunyogh* Péter alispán a kuriai biráskodásról szóló törvény értelmében még juniusban lemondott pártelnöki tisztségéről. A párt már akkor köszönetét fejezte ki a volt elnök iránt, de köszönetét most is megujitotta az egybegyültek lelkes éljenzése közt. Az elnöklő *Szabó József* inditványára a jelenvoltak gróf *Tisza* Istvánt választották meg a biharmegyei szabadelvü párt elnökévé, mint akiben megvan az erkölcsi erő és hatalom, hogy a pártot összetartva, kiváló egyéniségével zászlóját a jövőben is diadalra vigye. Első alelnök *Szabó József*, másodalelnök *Hegyessy* Márton lett, jegyzőknek dr. *Márkus* Lászlót és *Poynár* Miklóst választották meg.

A szabadelvüpárt ujesztendeje. Mint a *Budapesti Tudósitó* jelenti, azt a hirt, hogy a szabadelvüpárt nevében *Széll* Kálmán miniszterelnökött gróf *Csáky* Albin fogja üdvözölni, a párt körében nagy megelégedéssel fogadták. Hasonlóképpen nagy örömmel fogadták azt az értesülést is, hogy *Podmaniczky* Frigyes báró pártelnökhöz *Hódossy* Imre fog üdvözlő beszédet intézni. Ebben zálogát látják annak, hogy a szabadelvüpártnak a legutóbbi átalakulás alatt jelentékenyen megszaporodott tagjai között bekövetkezett a gondolkodásban és érzésben való az az egybeforrás, amely ennek az átalakulásnak céljául volt kitüzve.

Egy hazafias beszéd. A fiumei kereskedelmi és iparkamara tegnap este ülést tartott, melyet érdekessé tett *Walluschnig* Antal beszéde. Az autonomisták ez előkelő tagja határozott szavakkal itélte el a magyar államellenes üzelmeket és reflektálva *Mayländer* expodesztának a *Magyar Tengerpart* föhivására adott ama kijelentésére, hogy Fiume hazafisága megszünt, felháborodással utasitotta vissza ezt az állitást. A nagyérdekü beszéd főbb pontjai ezek

A két év óta tartó abnormális politikai és közigazgatási állapot megkárositotta kereskedelmünket és iparunkat. Hogy ezeket továbbra ne veszélyeztessük, hassunk minden erőnkből oda, hogy a multban fönnállott jó egyetértés Fiume és szeretett magyar hazánk között ismét helyreálljon. Könnyü a rendezést megnehezitení azoknak, kik anyagi jólétben vannak, de kárát azok vallják, akik munkával és tisztességgel kénytelenek családjukat fenntartani. Mindig azért küzdöttem, hogy Fiume a corpus separatum törvényes jogaival és olasz nyelvének megtartásával végleg Magyarországhoz csatoltassék és lobogónkat magasra emelve, hü és ragaszkodó alattvalói legyünk Magyarországnak. Felháborodással utasitjuk vissza a megszünt hazafiság vádját és ha egynémely magyar törvény behozatala alkalmával két év előtt félreértések támadtak és e miatt zugolódott is polgárságunk: de a mai kormánynyal szemben, élén a jog, törvény és igazság hirdetőjével, szilárd a bizalom, hogy a differenciák simán megoldhatók.

Azután áttért arra a fontos kérdésre, hogy kérelmezni kell a kormánytól a fehér- és tolnamegyei vicinális vasutas államositását, mert ezek révén az ottani rendkivül termékeny vidékeket Fiume forgalma kapja és a dunai kereskedelem igy ide irányitható lesz. Beszédét a kamara nagy tetszéssel fogadta és inditványát egyhangulag elfogadta.

KÜLFÖLD.

Az osztrák kormányválság. Az egész bécsi sajtó konstatálja ma már a kormányválságot, sőt az esti lapokban az a vélemény nyilvánult, hogy a ma délelőtti rövid *miniszter-konferencia* előkészületül szolgált arra, hogy a Clary-kormány az 1 órára kitüzött *koronatanácsban* bejelentse a visszalépését. Mint azonban egy este érkezett táviratunk jelenti, *ez idő szerint még változatlan a helyzet.* A koronatanács másfél óra hosszáig tartott s utána Clary miniszterelnök még külön kihallgatáson volt a királynál, de hogy a tanácsban és a kihallgatáson mi történt, arról mélyen hallgat a hivatalos hiradás. Ez a hallgatás mindenesetre elég gyanus és egygyel több bizonyiték a válság akut volta mellett. Clary kétségtelenül ragaszkodik ahhoz a felfogásához, hogy a 14. §-t nem alkalmazhatja sem az átutalási törvényre, sem az indemnityre s igy a válság eldöntése, ha most elhalasztódott is, nem várathat sokáig magára.

A *költségvetési bizottság* mai ülésén jelen voltak *Clary*, *Kindinger*, *Kniaziolucki* és *Stibral* miniszterek. A költségvetési provizórium általános tárgyalása során *Milewski* azon való sajnálatát fejezte ki, hogy kevés kilátás van a költségvetés-provizórium parlamenti elintézésére. Szerinte ennek a szomoru állapotnak a kormány az oka részben tetteivel, részben mulasztásaival. Ő kéthavi provizóriumot megszavaz.

Janda, ki a délelőtti és délutáni ülésen is beszélt, főképp azt panaszolta, hogy a németek nem akarják elismerni a csehek egyenjoguságát. A mostani kormány sulyosan megsértette a cseh népet és ezért nem menekülhet a megérdemelt büntetéstől.

Utána még *Krámer* beszélt s ezzel véget ért az ülés.

Bécs, december 19.

Ma délben az uralkodó elnöklete alatt koronatanács volt. Azt a kérdést illetőleg, hogy a Clary-kormány benyujtotta-e lemondását, emlékezetbe kell idézni azt a szokást, hogy csak parlamentáris miniszteriumok nyujtanak át *formális lemondási kérvényt*, hivatalnok-miniszteriumok ellenben csak egy koronatanácsban a politikai helyzet állását jegyzőkönyvbe foglalják és ez által tudtára adják az uralkodónak, hogy az *elvállalt missziót nem teljesithetik*. Ezt az eljárást alkalmazták ma is.

A jelen pillanatban a válság állása a következő: Egyik verzió szerint az uj kabinetet már a *holnapi nap folyamán fogják megalakitani*, egy másik verzió szerint azonban csak akkor, ha a delegációk a budget-provizóriumot elintézték.

Clary utódjául egyrészt *Welsersheimb* honvédelmi minisztert, másrészt *Wittek* vasuti minisztert emlegetik.

Az uj kabinetbe az eddigi miniszterek közül Welsersheimb és Witteken kivül hir szerint még *Stibral* kereskedelmi miniszter is be fog lépni. Uj közoktatásügyi miniszternek *Berdt* osztályfőnököt emlegetik. Hartel, Kniaziolucki, Koerber és Kindinger miniszterek végleg megválnak, hacsak az uralkodó ezek egyikét vagy másikát fel nem szólitja, hogy vállaljon ujra tárcát.

Gróf *Goluchowski* külügyminiszter ma délután a lelépő miniszterek közül többel és egynéhány más politikai személyiséggel is konferált.

A koronatanács után gróf Clarynak hosszu audienciája volt az uralkodónál.

A háboru.

Budapest, december 19.

Egy londoni lap ma azt a hirt bocsátotta világgá, hogy *Buller* tábornok tegnap ujabb, nagy csatát vivott a boerokkal s hogy átkelt a Tugela folyón. A lap azonban ezt a hiresztelést maga is csak fenntartással közli, s hozzáteszi, hogy a hadügyminisztérium erre nézve minden felvilágositást megtagad. Ámi nagyon természetes, mert ilyen hir a hadügyminisztériumhoz nem igen érkezhetett, mivelhogy Buller tábornok nincs abban a helyzetben, hogy „nagy csatát" vivjon, minekutána a boerok elszedték az ágyuit. A helyzet tehát változatlanul ugyanaz. Az a másik hir, hogy *Methuen* tábornok minden összeköttetéstől el van vágva, valószinübbnek látszik. Kapcsolatban van ezzel az a jelentés, hogy *Warren* tábornok, az ötödik hadosztály parancsnoka Fokvárosból De Aarba ment, hogy átvegye a Kimberley fölmentésére rendelt hadtest vezérletét. Ez egyuttal azt jelenti, hogy Kimberley nagyobb veszedelemben van, mint valaha.

Mai táviratainak a következők:

(Harctéri hirek.)

London, december 19.

A *Daily Mail* fenntartással közli azt a hiresztelést, hogy *Buller* tábornok heves harc után átkelt a Tugela folyón és hogy *Methuen* tábornokkal minden összeköttetés el van vágva. A *Reuter*-ügynökség hozzáteszi, hogy a hadügyminisztérium minden fölvilágositást megtagad ezekre a hirekre vonatkozólag.

London, december 19.

A *Daily Mail*nek jelentik Naauwportból: A boerok tüzérsége pénteken ágyuzta a Vaalkopon lévő ellenséges hadállást, amelyet az angolok erre elhagytak. Az angol tüzérség és lovasság visszament Arundelbe.

London, december 19.

Több lap részleteket közöl *Buller* tábornoknak a boerokkal vivott végzetes csatájáról. E jelentések szerint az egész angol haderő e hó 15-ikén reggel 4 órakor előrenyomult a Tugela folyó felé. Hosszas, elkeseredett harc keletkezett. A balszárnyon *Hart* dandárja délben *átkelt a folyón*, de az ellenség ágyuinak tulnyomó száma és gyilkos tüzelése miatt *vissza kellett vonulnia*. A jobbszárnyon sikerült *Hildyard* dandárjának Colenso falut szuronytámadással *bevennie*, de szintén kénytelen volt *visszavonulni*, mert a boerok *megsemmisitették a tüzérségét*.

Fokváros, december 19.

Warren tábornok, az 5. hadosztály parancsnoka, négy tisztből álló törzskarával De Aarba utazott.

London, december 19.

A Tugela folyó melletti csatáról hirtadó magántáviratok a katonai cenzura erős nyomát tüntetik fel és nem adnak valamely ujabb és fontosabb részletről hirt. *Clary* tábornok csak 10.000 embert vezérelt. Az angol front három mérföld hosszu volt, mig a majdnem teljesen láthatatlan volt boerok egy tiz mérföld hosszu domláncot tartottak megszállva. Az angol csapatoknak tehát egészen nyilt téren kellett előrehaladniok. A dublini ezrednek mégis sikerült a folyamon átkelni, de a boerok gyilkos tüze visszahajtotta őket. A két elvesztett üteghez a boerok 800 lépésnyire közeledtek.

London, december 19.

A *Times* jelenti második kiadásában a Modder folyó mellől e hó 17-éről: Jelenleg teljes nyugalom van. A boerok szaporitják haderejüket és kiterjesztik sáncaikat mind a két szárnyon, de nem képesek megtámadni az angol hadállást. Az angolok másrészről nincsenek abban a helyzetben, hogy megkerüljék az ellenség oldalát. Balszárnyával az ellenség a folyóra támaszkodik és jobbszárnya is gyorsan közeledik a folyóhoz. A boerok sáncai megszakitatlan vonalat képeznek és igy ők a különböző pontok közt gyorsan tudnak összeköttetést létesiteni. Egyetlen hátrányuk, hogy a viz és élelmiszerek beszerzése nehézséggel jár.

Berlin, december 19.

A lapok londoni magántáviratai szerint *Methuen* tábornok e hónap 15-én dél felé át akart törni, miután *Cronje* tábornok észak felé szétrombolta a vaspályát és a Modder folyó északi partján a terepet domináló összes állásokat megszállta. *Methuen tábornokot visszaverték és teljesen körülzárták.* A vasuti és táviró összeköttetés az Oranje folyóval megszakadt.

Valódi tokaji aszu- és szomorodni boraim kizárólag csakis Radó és Társa magyar borpince cégnél Budapest, V., Mérleg-uta 4, és annak fiókjában VII., Erzsébet-körut 56. kaphatók. Tisztelettel Lonszky Adolf ó-liszkai bortermelő.

(Angol segédhadak.)

Ottawa, december 18.

Az angol kormány elfogadta azt az ajánlatot, hogy *Kanadában még egy segédcsapatot* szerveznek. A kanadai minisztérium utasitotta a hadügyi hivatalt, hogy ezt a csapatot azonnal alakitsa meg.

Melbourne, december 19.

Az *uj ausztráliai kontingens*, amely ezer főnyi lovasságból és öt üteg tüzérségből áll, január 10-ike előtt megy Dél-Afrikába.

London, december 19.

Az esti lapok jelentik, hogy az ország minden részéből *ezer önkéntes* ajánlotta föl szolgálatait a kormánynak.

London, december 19.

A *Daily News* jelenti: *Lockhart* tábornok, India főparancsnoka a hadügyminisztérium kérdésére azt válaszolta, hogy *négy ezred akklimatizált katonaság és egy tüzérdandár* készen áll arra, hogy azonnal Fokföldre induljon.

(Angol gránátok.)

Essen, december 19.

Az itteni *Weckruf* cimü lap azt a feltünést keltő hirt hozza, hogy mig a boerok iránt táplált rokonszenvet meglehetősen zajosan fitogtatjuk, addig a Krupp-gyár lázasan dolgozik 25.000 acélgránátnak az elkészitésén, melyek a munkások meggyőződése szerint Anglia számára készülnek. A munkások hosszu évi tapasztalatból ismerik a különböző államokban használt lövegeket és tudják, hogy a most gyártás alatt lévők csakis Angliában használatosak. A megrendelésen éjjel-nappal dolgoznak.

(Béke-hir.)

Köln, december 19.

A Magdeburger Zeitung brüsszeli levelezője a brüsszeli transvaali követségtől arról értesült, hogy *Krüger hajlandó a békekötésre*, ha Anglia az uitlanderek számára nem követel más jogokat, mint amelyeket már eddig is élveztek és ha Anglia *megfizeti a hadiköltségeket*. Ha azonban Anglia késhegyig folytatja a háborut, akkor Krüger és Stejn a fokföldi boerokat proklamációval fel fogják hivni, hogy kiáltsák ki a Fokföld függetlenségét.

(Vilmos császár.)

London, december 19.

A Birmingham Post szerint Vilmos császár Viktória királynő vigasztalására levelet intézett hozzá, melyben csodálatát fejezi ki az angol katonaság vitézsége felől és az angol fegyverek közeli sikerét reményli.

(Beszédek.)

Dublin, december 19.

Chamberlain gyarmatügyi miniszter, miután a jogtudományok doktorává avatták, a diákok éljenzésére rövid beszéddel válaszolt, amelyben azt mondta, hogy *Angliát a krimi háboruban és az indiai fölkelés idején még inkább üldözte a balvégzet, mint most.* Nem kételkedik benne, hogy a nemzet ugy, mint akkor, most is hamar fog talpra állani.

London, december 19.

Goschen, az admiralitás első lordja tegnap jutalmat osztott ki az önkéntesek között s beszédet intézett hozzájuk, amelyben arra az elhangzott óhajtásra, hogy a tengerésziegénység is részt vehessen a délafrikai háboruban, ezt mondta: Nemcsak Dél-Afrikára kell irányitani tekintetünket, hanem az egész világhelyzetre is, minden eshetőségre, amely körülöttünk bekövetkezhetik. A nélkül, hogy zajt akarnék ütni, hangoztatni akarom, hogy nagy áldozatokat kell hoznunk annak a parancsoló kötelességünknek, hogy minden hajón megtartsuk a teljes létszámot.

(Van isten.)

Smith képviselő levelet közöl a Timesban, amelyben a többi közt a következőket mondja:

Mi angolok *egészen elfelejtettük, hogy van isten.* Nemzeti életünk az utóbbi években tele volt képzelődéssel és arroganciával. Államférfiaink ugy kérkedtek a nagy birodalommal, mintha az ő kezük hozta volna létre. Erkölcsünk könnyebb, hangunk ledérebb lett. Nemzetünk megérdemelte ezt a fenyitést. Nekünk angoloknak meg kellene gyónnunk nemzeti büneinket és istenhez bocsánatért kellene könyörögnünk.

HIREK.

Budapest, december 19.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A nagy század.** Óriás dátum ... Pár nap még s eljutunk odáig, hogy lezárjuk a tizenkilencedik század könyveit s jön az uj száz esztendő, a minek hogy mi van a méhében, azt a jó isten tudja és az az ember, aki mához száz esztendőre majd az uj könyvet becsapja s azt mondja, hogy: — vége ennek is. — Nevezetes nagy dátum, amivel törődni kell nemcsak a századok históriájának, hanem a nap folytonos történetének is, mert mi irtuk meg a nagy idő nagy napjait. Mi vagyunk a közvetlen, minden esetnek szemtanujául elhivott tanuk — s a napokból s a mi malmunkon lepergett hetekből, hónapokból született meg a nagy idő, amelyről a köztudat, amely az egészen kerek, lehetőleg sok nullával befejezett numerust szereti, azt mondja, hogy — vége.

Jön az uj. Ha az lesz a világ történetében, ami ez volt, akkor a legcsodálatosabb transzakció. Mert történet dolgában mi mai emberek büszkék lehetünk a századunkra. Nagy, bőséges, csupa világraszóló átalakulásokban teljes, gazdag nagy idő volt. Minden téren csodákat produkált, különösen a vége, éppen a mi időnk, a nagy szecesszió. Lehetővé lett benne a lehetetlen. Tizenhatról-tizenhétre, arról tizennyolcra ugrani a világhistóriában száz esztendők szerint teljességgel nem az a távolság, amilyenre elröppentünk mi ennek a századnak a végén élők a mult század végétől. Ez a nagy század volt. Jön talán egy még nagyobb. Ki tudná, hogy milyen. A melyik következik. Az talán majd a brutális szociális ellentéteket rombolja le. Vagy még halmoz reá. Az isten tudja. Rébusz. Amit már átéltünk, história.

Ettől a nagy időtől bucsuzunk mi is abban a cikksorozatban, ami ma kezdődik el a *Budapesti Napló*ban *A nagy század* cim alatt és ami a század egységes képe, tükre, története. *Lyka* Károly irta.

— **A kabinetiroda uj igazgatója.** Bécsből jelentik, hogy báró *Braun* államtanácsos, a király polgári kabinetjének igazgatója, január elsején nyugalomba vonul. A király ez alkalommal a *Lipót-rend nagykeresztjéhez való brilliánsokkal* fogja kitüntetni. Braun utódja *Schiessl* lovag, a belgrádi osztrák-magyar követ lesz.

Báró *Braun* Adolf, aki nyolvan éves kora miatt válik meg állásától, harminc évnél tovább viselte felelősségteljes hivatalát. Az uralkodó a frankfurti fejedelemgyülésen, 1863 augusztusában ismerkedett meg közelebbről vele, amikor Braun követségi tanácsos volt Frankfurtban és a gyülésen az elnöklő uralkodó mellett titkárként szerepelt. Talán az egyetlen hivatalnok az egész monarkiában, aki 1863-tól szakadatlanul egy és ugyanazon állást töltötte be. Müködését mindenkor a hivatalos titok legsürübb fátyola fedte, ő maga a legridegebb elvonultságban élt, társaságban soha sem szerepelt s főképp e miatt egész legenda kör képződött személye és befolyása körül. A hatalmas befolyásáról keringő hireknek részben volt is alapjuk, ami már azért is érthető, mert egy emberöltőnél tovább élvezte az uralkodó korlátlan bizalmát és kegyét, aki sokszor a legkényesebb feladatokkal bizta meg. Ily feladat várt reá gróf Hohenwart bukása után, amelyhez tudvalevőleg gróf Beust kancellár is hozzájárult. Néhány nappal Hohenwart bukása után Beust grófot fölkerestea kabinetirodafőnökes beszélgetés közben, mintha véletlenül csuszott volna ki a száján, megjegyezte, hogy az utolsó napok nagy fáradalmai után bizonyára pihenésre van szüksége a kancellár urnak. Gróf *Beust* elértette a célzást és benyujtotta lemondását, amelyet az uralkodó el is fogadott. Ily végzetes frázisokkal szokta báró *Braun* elintézni máskor is az ily kényes missziókat, ami még félelmetesebbé tette nevét a magasabb burokráciában. Hivatalos müködésében gépies pontosságot tanusitott és mintaszerü volt az uralkodónak szánt táviratok és levelek expediciójának szervezete. Braun az utolsó udvari hivatalnok, aki a Mária Terézia által alapitott államtanácsosi cimet viselte.

— **A tőzsdepalota pályázatának nyertesei.** Ma délután öt órakor dőlt el az uj tőzsdepalota tervezetére kiirt pályázat sorsa. Az első és második dijat Alpár Ignác nyerte el. Kivüle dijakat nyertek Lechner és Baumgarten, Fischer József, Bálint és Jámbor, Wellisch Alfréd és Jónás Dávid. Ennek a zseniális fiatal müépitésznek a tervei különösen nagy pártot szereztek a bizottságban. Sok frisseség és erő van a kompoziciójában, s nagyon valószinü, hogy a kivitelben igénybe veszik az ő müvészetét is.

— **Kultura-e vagy nem?** A millennáris esztendőben széles jó kedvében egy milliót szavazott meg a főváros kulturális célokra. Azóta aztán azon tanakodnak, hogy hogyan kellene legokosabban fölhasználni az alapitványt. Egy summában-e vagy csak a kamataiban és hogy mire forditsák akár a tőkét, akár a kamatokat? Most aztán elhatározták, hogy csak a kamatokat forditják esztendőnkint valami kulturális célra. S abban is határoztak, hogy mi legyen a cél. — Munkásotthont fognak alapitani. — Okos és szép dolog. Budapesten a hivatalnoktól eltekintve — a munkásnak van a legkeservesebb dolga. Nem gondoskodik a jóvoltáról senki, illendő tehát, hogy lenditsen valamit a munkásügy sorsán a főváros. A munkás otthon azonban nem kulturális cél, hanem filantrop munka. Tessék más nevet adni a milliónak.

— **A miniszterelnök köszönete.** *Békésvármegye* tegnapi közgyülésén felolvasták *Széll* Kálmán miniszterelnök levelét, amelyben mint belügyminiszter köszönetet mond a törvényhatóságnak a megyei elmegyógyintézet létesitéséért. A levél igy hangzik:

Tudomással birván azon számos nehézségről, melyekkel ezen elmebeteg-osztály létrehozása járt, és azon sok irányu fáradozásról és áldozatkészségről, mely annak létesitését lehetővé tette, most, midőn az elmebeteg-osztály magasztos hivatásának át van adva és nagy számu elmebeteg elhelyezése által az e téren érzett közszükségletet jelentékenyen kielégiti: köszönetet mondok első sorban a vármegye hazafias közönségének, melynek áldozatkészsége ezt lehetővé tette. Ezenkivül a vármegye alispánjának ezen ügyben tanusitott odaadó és semmi akadályt nem ismerő fáradozásai jönnek tekintetbe s ez okból felhivom a vármegye közönségét, hogy nevezettnek ezért, hivatkozással jelen rendeletemre köszönetemet és elismerésemet tolmácsolja.

Felhivom továbbá, hogy Gyula város közönségének is a menház céljaira adományozott öt hold telekért köszönetemet szintén kifejezze. A többi nagylelkü adakozó emberbaráti áldozatkészségét az illetőknek közvetlenül köszöntem meg. Budapest, december 5.

Széll s. k.

— **Karrikatura karirkatura ellen.** Az angolok felvették a keztyüt, amit Franciaország rajzolói dobtak feléjük. A franciák gunyrajzaira hasonló rajzokkal felelnek. Szellemesség tekintetében persze messze maradnak a franciák mögött. Mivel azonban a franciák bosszantása az angolok főcélja, a szellemességre nincs okvetlenül szükségük. A *Tce Sun* cimü angol élclapnak tegnapi számában például egy kép jelent meg, amely Franciaország térképét ábrázolja 1910-ben, ugy ahogy azt az angolok látni szeretnék. E rajz szerint Németország, Spanyolország, Svájc és Belgium határai mélyen belenyulnak a mostani Franciaországba és a köztársaságnak mindössze Bretagne és Normandia marad meg. Most persze a franciák bosszankodnak ...

— **Letartóztatott bárónők.** *Zürich*ből táviratozzák, hogy ott ma a Bellevue-szállóban *Blanchard de Murat Olga bárónőt és anyját* 15.000 franknyi fogadóbeli tartozásuk miatt letartóztatták. A Blanchard-család mintegy 10 évvel ezelőtt a budapesti és bécsi társadalomban nagy szerepet játszott. Akkor aztán meghalt apjuk és az anya és leánya az öröklött nagy vagyont eltékozolta.

— **Előléptetések a rendőrségnél.** A belügyminiszter a főkapitány előterjesztésére *Kóródy* Béla irnokot segédfogalmazóvá a X. fizetési osztály 3-ik fokozatába, *Kisteleki* Imre r. gyakornokot irnokká a XI. fizetési osztály 2-ik fokozatába és *Rády* Ferenc végzett joghallgatót segelydijas gyakornokká nevezte ki.

— **Házasság.** *Halász* (Fischer) Károly máv. hivatalnok Csurgón eljegyezte *Kalmár* Reneé kisasszonyt, Monory Sándor szintársulatának tagját.

Jász Géza eljegyezte *Szotyori Nagy* Flórát, *Szotyori Nagy* Károly tanárnak, az ismert orgonaművésznek leányát.

Bauer Lipót eljegyezte *Salzer* Rezsin kisasszonyt Budapesten.

Wahl Vilmos, a Fischer J. juta-nagykereskedő cég tulajdonosa, eljegyezte *Pollák* Aranka kisasszonyt, Pollák Sándor háztulajdonos leányát.

— **A leánygimnázisták főzővizsgája.** Az országos nőképző-egyesület leánygimnáziumában, a VIII. osztálynak tegnap este főzővizsgálata volt, melyre az egyesület elnöknője *Rudnay* Józsefné szép számmal hivta meg a censorokat. Ott voltak többek között: *Zsilinszky* Mihály államtitkár és neje, *Emich* Gusztáv és neje, *Hómann* Ottó miniszteri tanácsos, *Erődi* Béla főigazgató, *Verédy* Károly tanfelügyelő, *Radó* Antal, *Pályi* Sándor, *Alexander* Bernát, *Hegedüs* István, *Fináczy* Ernő, stb. A kukta-kisasszonyok fél 7-kor jelentették, hogy ki van tálálva és aztán ők maguk is szolgálták ki a vendégeket, akik egytől-egyig konstatálták, hogy a vizsga egyes tárgyai izletesek.

Szabadalmakat Értékesitő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. szám.

Kieszközöl szabadalmakat, financiroz találmányokat és belajstromoz védjegyeket és mustrákat.

Felvilágositás diitalan.

— **A huszadik század cipője.** Topánkáinkra nézve nem éppen kellemesen kezdődik meg az uj század. Mivelhogy pedig mieink a topánkák, voltaképpen mi vagyunk a károsak. A suszterek tudnillik kitalálták, hogy megdrágult a bőr. Eddig nem jutott eszébe a bőrnek, hogy dráguljon s a susztereknek az, hogy fölment a bőr ára, most azonban fölfedezték s fölemelték tiz százalékkal a cipő árát. A kétezredik esztendőnek is megvannak, ugy látszik, a maga millennáris hangulatai. Amikor millenniumoztunk, minden egyszerre drágább lett annak az örömére, hogy ezer esztendeje annak, hogy a magyarok itt laknak. S most a másik millennium, az általános, az édes mindnyájunké, tehát drágább lett a cipő. Most már csak igyekezzenek a fodrászok is, hogy fölcsapják az árakat, meg mindenféle mesterember. Mert nem is lenne teljes az uj kalendárium, uj árjegyzék nélkül.

— **A magyarok Amerikában.** Olyan sok magyar ember van már kint Amerikában, hogy a közéletben is szerep jut nekik. Igy New York állam kormányzója, *Rossewelt* Tivadar különösen kedvében jár a magyaroknak s nemrég megjelent a newyorki magyar republikánus klubban, ahol dicsőitő beszédet mondott a magyar nemzet erényeiről. A kormányzó udvariasságát a klub azzal viszonozta, hogy magyaros lószerszámot és nyerget ajándékozott az amerikai államférfiunak. *Rossewelt* a magyar klubnak levelet irt, amely szerint hálásan fogadja Árpád leszármazóinak megemlékezését.

— **Joubert tábornok, mint költő.** Érdekes kollégájuk akadt a lirai költőknek. Mint egy francia ujság jelenti, a boerok vitéz tábornoka, *Joubert* igen szép francia verseket ir. Különösen a lirai nemet kultiválja s azt mondják, hogy e téren nagyon sikerült strófákat alkotott.

— **A farkasok áldozata.** A krassó-szörényi *Zorlenc* község határában nagyon elszaporodtak a farkasok és a behavazott vidéken valósággal rémei az utasoknak. Egy *lugosi* távirat szerint *Matolyák* György szkeuci földmives áldozata lett a fenevadaknak. A zorlenci országuton neki estek a farkasok olyan dühvel és olyan számban, hogy a szegény ember sem menekülni, sem védekezni nem tudott. A védtelen embert felfalták a fenevadak; csak a feje és lábai maradtak meg szomoru tanuságára a kocavadászoknak.

— **Három nevezetes iskola.** Battonyán nemrégiben mükedvelői előadást meg bált csinált a fiatalság, aminek a jövedelmét másnap felosztották tizenhárom részre s elküldték a község tizenhárom iskolájának, hogy adják oda a tanitó urak azoknak a gyermekeknek a pénzecskét, akikre ráfér egy kis téli segitség. Három tanitó azonban visszaküldte a pénzt. Az oláh, a szerb és a zsidó. Azt izenték, hogy nincsen iskolájukban szegény gyerek, tehát nincs szükségük pénzre. Eddig azt hittük, hogy csak a Ferenc József-intézet az, ahol nincs szegény fiu. Pedig hát ime, Battonyán három ilyen nevezetes iskola is van.

— **Munkanélküliek tüntetése.** A munkanélküliek ma délutánra tervezett tüntetése elmaradt. Emlitettük, hogy a rendőrség nem vette tudomásul a tüntetés rendezőinek bejelentését, illetve megtiltotta a tüntető menet megtartását. Ma délután fél három óra tájban mégis összegyülekezett vagy 100—150 munkanélküli ember az Esterházy-utcában, a Muzeum háta mögött, de *Schmidt* felügyelő ott várta őket egypár rendőrrel, mire a tüntetők szép csendesen elsétáltak a Muzeum-körut felé s ott szétoszlottak. Báró *Splényi* Ödön rendőrtanácsos is érdeklődött a tüntetés iránt, de látván azt, hogy a munkások csendesen viselkednek, eltávozott. A rendőrség az igazat megvallva, nagyon tapintatosan bánt el a munkásokkal. A munkanélküliek — mint hirlik — nem akarják abbanhagyni a dolgot s szombaton délután négy órára terveznek tüntető sétát az Andrássy-uton.

— **Halálozás.** *Réthy* József 48-as honvédfőhadnagy hetvennégy éves korában rövid betegség után meghalt. Halálát özvegyén kivül öt fia s egy leánya gyászolják. Tegnap kisérték nagy részvét mellett Peterdy-utca 37. szám alatti lakásáról örök nyugalomra.

Pscherer Miklós e hó 17-ikén ötvenhét éves korában Budapesten meghalt.

Szády György máv. tisztviselő, 1848—49-iki honvédfőhadnagy e hó 16-ikán nyolcvanhét éves korában Budapesten meghalt. Temetése ma délután három órakor volt nagy részvét mellett.

— **Szökés a Lipotmezőről.** Nagy volt ma délután az ijedelem a lipótmezei országos tébolydában. Rájöttek ugyanis, hogy az intézetből két veszedelmes őrült megszökött. Az egyik *Schlatzmüller* András 28 éves fővárosi magánhivatalnok, a másik pedig *Singer* Mór 25 esztendős ügynök. Mindkettő már körülbelül egy esztendeje van a Lipótmezőn s mostanában akarták őket, mint veszedelmes őrülteket, átküldeni az angyalföldi tébolydába. A két őrült már régóta készült a szökésre. Egyik földszinti folyosó vasrostélyát — amelyet napok óta kireszeltek — kivették s az épület mögött, a falon átmászva elmenekültek. Senki sem vette észre a szökést s délután jöttek rá, amikor egyik ápoló kereste őket a szobájukban. *Schlatzmüller* azért került a Lipótmezőre, mert őrülési rohamában a vonatról le akart valakit lökni. *Singer* pedig királynak képzeli magát. Mindkét őrült intézeti ruhában szökött meg s a rendőrség keresi őket.

— **Martirium.** Árván maradt ma Nagy-Becskereken egy nyolcéves fiucska. Ez az árva fiucska nyolc esztendős s már végigszenvedte a martiriumok martiriumát. Ma irtuk meg, hogy tegnap meghalt az édesapja, *Majlovics* Miklós, előkelő nagy-becskereki ügyvéd. És ma az édesanyja is itt hagyta, az önfeláldozó édesanya is meghalt. Önfeláldozó: ez a jelző nem a sablón jelzője. Az apa is, az anya is önfeláldozással ápolta vörhenyes gyermekét. A fiucska meggyógyult, de a betegsége meggyilkolta szülőit. A Majlovicsék árvájának a sorsán sír most az egész város . . .

— **Eltünt énekesnő.** Akik a mult nyáron megfordultak a bécsi — Velencében, emlékeznek még az egyik ottani Variété-szinházból *St. Micire.* Az alig husz esztendős, feltünően szép énekesnő nem egy gavallérnak csavarta el a fejét pikánsan kedves megjelenésével, de talán semmivel sem hatott anynyira, mint baba-kezével és lábacskájával, amelyeket meseszerüen kicsinek és formásnak mondott mindenki. A szép fiatal lány, aki különben sokáig *Lucca* tanitványa is volt, kellemes hangja és a brettlin szokatlanul közvetlen előadó képessége révén is sok bámulót szerzett, — most eltünt. Az őszszel egy vándor orfeumtársaság tagjává lett, s a truppal bejárta Ausztria, Németország varosait, és mindenütt nagy hatást keltett. A napokban *Pilsen*ben tartotta a társaság előadásait és szombaton éppen a szép Mici jutalomjátéka lett volna. Az előadás ideje elérkezett, de az énekesnő késik. Már veszedelmesen közeledett az ő száma, s még mindig se hire, se hamva. Lakására mentek, s ott az anyja, aki betegen feküdt, kétségbeesetten fogadja az igazgatót, mert a lánya már kora délután elment hazulról. Tüvé tették érte az egész várost, de mindhiába, s csak később tünt ki, hogy minden keresés hiábavaló, mert Mici kisasszony minden valószinüség szerint egy szintén eltünt artistával szökött meg Amerikába. Azonban, minthogy az igazgatója nemrégiben a müvészi önérzetét sértette meg, nem tartják kizártnak azt sem, hogy az érzelgős leány öngyilkosságot követett el.

— **A szatmári diák halála.** A szegény kis diák Papp Elemér dolgában végtelenül szomoru motivum az, hogy az áldozat édes apja teljességgel nem akarja elhinni azt, hogy nemcsak az áldozat az ő gyásza, hanem a gyilkos is. És minden tőle kitelhető módon igyekszik a Papp Béla dolgát rendbehozni éppen most, amikor ez a fia azért ül vizsgálati fogságban, mert minden valószinüség szerint ő az, aki az öcscsét eltette láb alól. Az ilyenformán tökéletesen kompromittált embert természetesen egyszerre perbe fogta mindenki, akinek csak tartozik s az apja az, aki rendbehoz mindent. Nem akarja hinni azt az iszonyu bünt, a miért a fiát befogták. Kutat, a kétségbeesett ember tikkadásával kutat valami olyas körülmény után, amivel legalább az egyik gyermekét megmentse. Szegény, szegény öreg ember... A fia különben tagad, Papp Zoltán már vallott, de ő csak tagad. Mindazonáltal — ugy hirlik — annyi már a terhelő adat ellene, hogy pár nap mulva az egész ügy átkerül az ügyészséghez s a sok mindenféle bizonyitékból megszületik az inditvány. S a szegény öreg ember aztán egészen hiába dolgozik. Az ügyészségek rendesen biztosra dolgoznak.

— **Zajos gyülés.** A mészárosok és hentesek ipartestülete ma este 6 órakor zajos gyülést tartott József-köruti helyiségében. A gyülést az ipartestület kebeléből alakult jéggyár szövetkezét érdekében hivták össze, mert a *Mészárosok Lapja*, amelyet *Sas* Ármin szerkeszt, heves támadásokat intézett az ipartestület vezetősége ellen. A gyülés nagyon viharosnak igérkezett, amennyiben a Mészárosok Lapja azt hirdette, hogy az ipartestület tagjai között nagy ellenzék alakult, amely a vezetőséget számadásra akarja vonni a jéggyár alapitása körül elkövetett visszaéléseiért. *Schubert* Sándor ipartestületi elnök és dr. *Horváth* János iparhatósági biztos azonban kimutatták, hogy a vezetőség minden tekintetben az ipartestületi tagok érdekeit képviselte s a meggyőző érvek hatása alatt az ellenzék elismerte a vezetőség érdemeit. Ennek aztán az lett a következménye, hogy *Sas* Ármint, a Mészárosok Lapjának szerkesztőjét *kizárták az ipartestületi tagok sorából.* Ez a kizárás nagyon zajos jelenetek közben ment végbe. Az ipartestületi tagok legnagyobb része erélyes hangon követelte a kizárást, sőt ezenkivül még azt is jegyzőkönyvbe vették, hogy *Sas* Armin müködése nagyban ártott az ipartestület müködésének. Ennek elintézése után módositották az alapszabályokat s kiegészitették az igazgatóságot és a felügyelő bizottságot. A meglehetősen zajos gyülés kilenc óra után ért végett.

— **Rejtélyes öngyilkosság.** Néhány nappal ezelőtt *Gottescha* Gyula fiatal földbirtokost halva találták *Fluck* Ottokár tápiógyörgyei nagybirtokos házának ablaka alatt. Gottescha Gyula vőlegénye volt a nagybirtokos egyik leányának, *Fluck* Mártának, s már évek óta állott közel ismeretségben menyasszonya családjával. A fiatalok nagyon szerették egymást, két héttel ezelőtt azonban Fluck Márta váratlanul szakitott vőlegényével. Gottescha Gyula, ki szenvedélyesen szerette menyasszonyát, azzal fenyegette meg, hogy ha mással lép az oltár elé, akkor lelövi. Néhány nappal ezelőtt levelet kapott menyasszonyától, melyben arra kéri, hogy jöjjön ki Tápió-Györgyére, mert sürgősen beszélni óhajt vele, s várja be őt a kerti ablaknál, de biztonság okáért hozzon magával revolvert is. A fiatal ember másnap ki is ment Tápió-Györgyére s menyasszonyának nyitott ablaka előtt mellbe lőtte magát. Zsebében megtalálták hat töltényre töltött vadonatuj hét milliméteres revolverét, mellette pedig egy kilenc milliméteres kilőtt revolvert. Rejtélyessé teszi ezt az esetet ez az idegen revolver, mert Gottescha magával csak azt a revolvert vitte, melyet zsebében találtak, s Fluck Ottokár házában vagy más valakinél a községben megérkezése után egyáltalán nem volt revolver. Komplikálja ezt az esetet még az is, hogy az utolsó két hét alatt hir szerint kétszer lőttek a fiatal Gotteschára, amikor menyasszonyától a kerten keresztül este eltávozott. A vizsgálóbiró van most hivatva felderiteni ezt a rejtélyes öngyilkosságot.

— **A katona szerelme.** *Miskolc*ról táviratozzák: *Kupa* Árpád molnár, aki Budapesten katonáskodott, valami uton-módon megtudta, hogy volt kedvese, *Bayer* Julia, amióta ő Miskolcról elkerült, hütlen lett hozzá. Véres bosszut forralt. A katonaságtól megszökött s egyenesen Miskolcra utazott, hogy végzetes szándékát megvalósitsa. Bosszuvágya még inkább fokozódott, amikor Miskolczon csakugyan meggyőződött kedvese hütlenségéről. A nyilt utcán megleste s forgópisztolylyal háromszor reá lőtt. A leány észrevette a gyilkos szándékát és menekülni próbált, miközben az egyik golyó a karjába furódott. A merénylő, látva, hogy el akarják fogni, sziven lőtte magát s nyomban *meghalt.*

— **Hogy hal meg a kapitány.** *Velencé*ből táviratozzák az esetet. Egy hosszu utról érkezett angol gőzös a kikötő közelében zátonyra jutott. Amint a hajó kapitánya látta, hogy vége van a gőzösnek, szó nélkül a tengerbe ugrott. Már csak a holttestét találták meg. — Nem jó ilyen alkalmakkor cinikusnak lenni, de ennek a szerencsétlen kapitánynak az esete talán belevilágit azokba a tudósitásokba, amelyeket nagy hajókatasztrófákról olvasunk. Azokban mindig a hajóval együtt sülyed el a kapitány, sohse gondol a menekülésre. Mi ezt innen a távolból hősiességnek látjuk. Ki tudja, nem ugyanaz az ok inditja-e őket erre, mint a velencei kapitányt, aki azért ugrott a tengerbe, mert félt a pörtől, a felelősségre vonatástól.

— **Csatornába öntött borok.** *Szegedről* táviratozzák: Fried Sámuel volt szegedi, most budapesti borkereskedőnek 12.000 forint értéket képviselő 420 hektoliter hamisitott borát — a belügyminisztérium rendeletéből — a rendőrség ma a közcsatornába öntette. Fried pöre harmadfél évig huzódott. Ügyvéde Eötvös Károly perujitással is élt, de sikertelenül.

— **Alagut a Gibraltár alatt.** *Párisból* táviratozza tudósitónk: Jean *Berlier* francia mérnök tengeralatti alaguttal akarja összekötni Európát Afrikával. Az alagut Spanyolországból vezetne át Marokkóba a Gibraltár-szoros alatt és negyvenegy kilométer hosszu volna. Az épitési munkálatok két évig tartanának. A munkálatok százhuszonhárom millió forintba kerülnek. Berlier tervezte a *Themse* alatt levő alagutat is.

— **Öngyilkos uriasszony.** Nagy izgalmat okozott *Szepes-Szombaton* Kayer Gyula megyei tisztviselő feleségének az öngyilkossága. A fiatal asszony a szüleinél volt éppen látogatóban. Bátyja szintén öngyilkossággal halt meg.

— **Györök Leóról.** *Györök* Leó, az öngyilkossá lett festőmüvész — mint most kiderült — már régebb idő óta készült az öngyilkosságra. Végrendeletét ugyanis ezelőtt négy héttel már megirta s átadta egyik tanártársának; később azonban elvette tőle. Nemrégiben nagy raktárt épittetett Györök Leo s ide hordatta hajójának berendezését. Lussin-Piccolóban levő szép nyaralóját nemrég renováltatta, s a világtól itt — elzárva dolgozott két tengerparti képén, amelyeket azonban nem fejezett be. Györök nagy osztrák- és németgyülölő volt. Annak idején olcsón kinálták neki Abbaziában telket, de nem ment bele a vásárlásba, mert Abbazia osztrák terület, hanem inkább Lussinban vásárolt tizszeres áron telket. Hajója most gazdátlanul áll a villa előtt épitett molóban. Érdekes, hogy a hajót ő maga tervezte, s *Kurul*nak keresztelte el. Sokan és sokszor kérdezték tőle, miért nem Turulnak nevezi. Ezen roppant boszankodott, s megmagyarázta, hogy a Turul szó nem jó, nem is létezik, mert a helyes: *Kurul.*

— **Még se épitenek.** A magánépitési bizottság két hetenkint ülésezik s rendesen sok a dolga. Most azonban akár össze se jöjjenek a bizottsági urak. Két héttel ezelőtt egyetlen kérvény se érkezett a bizottsághoz, azóta tegnapig pedig kettő. Tehát még mindig tart a kedvetlenség az épitkezésben.

— **Öngyilkos sikkasztó.** *Krautil* Adolf, a közelfekvő Üröm vasuti állomás főnöke ma hajnalban öngyilkossá lett. A szerencsétlen, alig 35 éves ember a büntetés elől menekült a halálba. Könnyelmüen idegen pénzhez nyult, megkárositotta az államvasutak pénztárát s a mikor látta, hogy utja a börtönbe vezet, agyonlőtte magát. Krautil rövid idővel ezelőtt került Ürömre; alig lett azonban állomásfőnök, megkezdte a sikkasztást. Pár héttel ezelőtt megtudta, hogy december közepén a jobbparti üzletvezetőség kiküldöttje rovancsolni fog nála. Azóta buskomor lett s fiatal feleségét egészen elhanyagolva — borba akarta fojtani lelkiismerete szavát. Napról-napra nagy tivornyákat rendezett, holott azelőtt nagyon szolidul élt. Tegnap tényleg felülvizsgálták a kezelésére bizott pénztárt és a rovancsolás közben *700 forint* hiányt találtak. Keresték *Krautilt* mindenfelé, hogy felvilágositást kérjenek tőle, azonban nem találták meg sehol. Ma hajnalban, fél 3 óra tájban végre a vasuti őr fegyverdörrenést hallott az állomás keritése mellől. Odasietett és rémülve látta, hogy főnöke átlőtt fejjel fekszik a földön. Gyorsan segitséget hivott, azonban az orvosi segély már későn érkezett, a szerencsétlen rövid kinlódás után meghalt. Holttestét beszállitották a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Betörő irnok.** *Löcsei* tudósitónk táviratozza, hogy *Kiss* Pál késmárki irnok az ottani járásbiróság pénztárából álkulcscsal háromszáz forintot ellopott. Már letartóztatták s beismerte a betörést.

(x) **Zsebkendőt,** kávésteritéket, asztalnemüt legelőnyösebben vásárlunk *Sigmund József* félszázad óta fennálló nagy raktárában (most) Budapest, IV. Városház-tér 10.

(x) **Mmes Keifel és Hirsch,** Budapest Váci-utca 19. *Karácsonyi és ujévi eladást* rendez oly divatos, mérték szerint készitett füzőkből, melyek a tavaszi és őszi idényről visszamaradtak és meglepő jutányosan, 5—6 frton beszerezhetők.

(x) **Karácsonyfadiszt, ajándékokat és játékokat Kertész Tódortól Kristót-téren ajánljuk idejekorán beszerezni.**

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Lásd *Lichtblau* A. debreceni katonai előkészitő tanfolyamának hirdetését.

Erzsébet királyné szobra.

Budapest, december 19.

Hosszu hallgatás után ujra jelt ad magáról az az országos bizottság, amely hivatva van megvalósitani a hazafias kegyelet legszebb óhajtását. Az Erzsébet-szobor bizottságáról van szó, amely ma este ülést tartott és egy félhivatalos laptudósító utján azt jelenti, hogy a szoborra eddig *727.000 forint folyt be* és hogy már a a napokban ki fogják irni a tervpályázatot, amelyben csak hazai müvészek vehetnek részt. Örvendetes tudomásul veszszük a szoborbizottság ez elhatározását és elismerésünk főképpen a miniszterelnöknek szól, aki a nagyszabásu eszme megvalósitását már akkor hatalmas lépéssel vitte közelebb céljához, amidőn a Szent György-tér szabályozási kérdését a fővárosi közönség kivánsága szerint oldotta meg. A miniszterelnök ezzel elháritotta az utolsó akadályt a pályázat kihirdetése elől és amikor mindjárt utána a végrehajtó bizottság ma a plénum elé terjesztette a tervek beszerzésének kérdését, ezzel is megmutatta, hogy annyira szivén viseli a hazafias kegyelet hatalmas megnyilatkozását és hogy egyáltalán nem barátja bizonyos szobortervek céltalan elodázásának.

*

Az Erzsébet-szobor országos bizottságának ma este *Széll* Kálmán miniszterelnök meghivására értekezlete volt a miniszterelnöki palotában. Az értekezleten megjelentek: *Tisza* Kálmán, *Szilágyi* Dezső, gróf *Csáky* Albin, *Bubics* Zsigmond kassai püspök, gróf *Zichy* Jenő, *Rátkay* László, *Lotz* Károly, *Benczur* Gyula, *Hauszmann* Alajos, gróf *Bánffy* György, gróf *Keglevich* István, *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Jókai* Mór, *Tarkovich* József államtitkár, *Szinnyei Merse* Pál, *Berzeviczy* Albert, *Beöthy* Zsolt stb. bizottsági tagok, dr. *Romy* Béla osztálytanácsos és *Hazay* István titkár a miniszterelnökség részéről.

Az értekezlet megnyitása után Széll Kálmán miniszterelnök előadta, hogy a végrehajtó-bizottság megalakult és eddigi működéséről az értekezletnek jelentést fog előterjeszteni, amely főképpen a pályázati feltételek megállapitására vonatkozik. Az értekezlet örömmel vette tudomásul, hogy a boldog emlékü királyné szobrára az eddig tényleg befolyt összeg *727 ezer forintot* tesz ki kamat nélkül. A szobrot tudvalevőleg a budavári Szent-György-térre szánták, amely uj szabályozást nyer, amennyiben a miniszterelnöki palota egy vonalba kerülvén a honvédelmi minisztérium palotájának homlokzatával, a tér kiszélesedik és a Duna felé a bástyára kinyilik.

A végrehajtó bizottság felolvasott jelentése is helyesli a Szent-György térnek ily szabályozását és egy szakvélemény alapján a pályázati feltételek tervezetét adja elő. E pályázati feltételek szerint a szoborra csak magyar honpolgárok pályázhatnak. A pályázati feltételek szabad tért engednek a müvészi felfogásnak, a helyi viszonyok tekintetbe vételével. Három dij tüzetik ki: 10, 6 és 4 ezer koronás. A pályázatok felett egy tizenkét tagból álló zsüri fog itélni. Az első dij elnyerése sem jelenti azt, hogy a nyertes munkáját fogják megrendelni, ez külön megállapodás dolga.

A végrehajtó bizottság e jelentése fölött hosszabb eszmecsere fejlődött ki, melyben a bizottság több tagja vett részt.

Berzeviczy Albert a pályázati feltételeknek azt a részét kifogásolta, mely a szobor helyéül a Szent György-tér közepét jelöli meg. Szerinte e tekintetben is szabad tért kell engedni a müvészi felfogásnak. Erre hosszabb vita indult meg, melyben a miniszterelnökön kivül résztvettek *Beöthy* Zsolt, *Tisza* Kálmán, *Szilágyi* Dezső, *Csáky* Albin, *Jókai* Mór. A teljes bizottság végül elfogadta az előterjesztett pályázati feltételeket, illetve a végrehajtó bizottság jelentését, abban állapodva meg, hogy bár a szobor helyét az ujonnan szabályozott Szent György-tér közepén jelölik meg, mindazonáltal az ettől eltérő felfogást nem zárják ki a pályázatból. Az országos szoborbizottság ilyformán végleg megállapitván a pályázati feltételeket, megbizta a végrehajtó bizottságot a pályázat kiirásával.

FŐVÁROS.

(*) **Házépitők.** A budapesti rendőrtisztviselők házépitő-egyesülete kérvényt adott be a főváros tanácsához, amelyben arra kérik a fővárost, hogy a fehér-uti dülőben 100 darab háztelket engedjen át leltári áron. Az egyesület elnöksége ma tisztelgett *Rudnay* Béla főkapitánynál és felkérte a kérelem támogatására. A főkapitány megigérte, hogy ügyüket az illetékes helyen pártolni fogja.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Romeo és Julia.** *Beregi* Oszkár, aki az intendáns beleegyezésével a pozsonyi szinpadon gyakorolja fejlődő müvészetét, időnkint visszatér Budapestre és a *Nemzeti Szinházban* nagyobb szerepekben mutatja be magát. Ma este *Romeót* játszotta, fiatal éveinek és forró temperamentumának egész hevével. De nemcsak a szenvedély erejét láttuk. Játékában a gondolkodó, elemző intelligenciának is örömmel akadtunk a nyomaira. Bizunk *Beregi* fejlődésében és hiszszük, hogy az uj gárdában vezérszerepet van hivatva játszani. A közönség érdeklődött föllépése iránt és a felvonások végén zajosan hivta *Márkus* Emiliával együtt, akinél szebb és igazabb Julia messze földön nincs.

** **Bianchi az Operában.** *Pollinné*-Bianchi Bianka, aki minden szezonban vendégszerepel nálunk, ma lépett föl először *Bánk-bánban*, *Melinda* szerepében. A közönség szivesen fogadta és a tiszaparti jelenet után zajos kihivásokban részesitette. A szerep koloraturás részeit ma is nagy bravurral énekelte *Bianchi*, aki legközelebb *Hunyadi Lászlóban* lép föl. *Arányi* Dezső adta Bánkot szép sikerrel. A többi szereplő — különösen *Ney* Dávid, mint Petur — szintén kitünően helyt állott a népszerü magyar operában.

** **Dvorzsák a Lipótvárosi Kaszinóban.** A fényesebbnél-fényesebb estélyek egymást érik abban a társaskörben, ahol egy szezon alatt több jó és klasszikus zenét élvez az ember, mint négy koncertteremben, valamennyit összevéve. Ma *Dvorzsák* tiszteletére és *Dvorzsák* müveiből rendeztek hangversenyt a kaszinóban, olyan gaz lag programmal, hogy ehhez hasonlót nem tudnának adni a nagy impresáriók sem, akik ugyancsak értenek ehhez a mesterséghez. Tessék elolvasni, mi volt a programmon: a *cseh kvartett*, *Hesch* Vilmos, a bécsi opera hatalmas basszistája, *Vasquez* grófné és *Hilgermann* Laura, a mi Operánk két jeles müvésznője és Jan *Kubelik*, a hegedü-mirákulum, akinek a nevétől harsog most Budapest. S vegyük ehhez a legillusztrisabb embert: magát *Dvorzsák*ot, aki ma Európának egyik legnagyobb zeneköltője. Ennyi nevezetesség együtt — nem páratlan az ilyen kaszinói mulatság? A hangverseny pontban fél tiz órakor kezdődött *Dvorzsák* F-dur négyesével. Hogy ezt a müvet a hires négyes-társaság müvészei: *Hoffmann*, *Szuk*, *Nedbal* és *Wihan* urak a legnagyobb perfekcióval játszották — nem szükséges bizonyitani ezen a helyen, ahol a cseh-kvartett felséges összjátékát annyiszor méltányoltuk. *Hesch* Vilmos érces, mély és gyönyörüen iskolázott hangja ugy csengett, mint egy öreg harang a Lipótvárosi Kaszinó elegáns fehér termében. *Hesch* — aki maga is cseh, mint Dvorzsák, mint a kvartett és mint Kubelik — két számot énekelt. Először Dvorzsák egyik operájából, másodszor az *Anyeginből*, Csajkovszky dalmüvéből adott elő egy részletet rendkivüli sikerrel. *Vasquez* grófné és *Hilgermann* Laura — két impozáns jelenség a pódiumon — Dvorzsáktól énekeltek duókat, összesen hatot. A két hang timbreje annyira különbözik, hogy kezdetben az összeolvadás nehezen ment, de később a harmónia teljesebbé vált, különösen a második ciklus szebbnél szebb dalaiban. A müvésznőket maga *Dvorzsák* kisérte zongorán. Az ősz haju, pisze orru, szláv tipusu zeneköltő fiatalos fürgeséggel végezte föladatát. Egészen boldog volt, hogy két ilyen szép müvésznő lovagja lehetett. A cseh-négyes másodizben *Dvorzsák*nak két keringőjét játszotta. Mindakettő bájos szerzemény, tele a népiesség üde fuvalmával. A második valóságos programmzene. Látjuk a cseh parasztokat, amint jó kedvvel forgatják a tenyeres-talpas leányokat és menyecskéket a falusi korcsmában. — A mai est hőse megint csak Jan *Kubelik* volt. Az ördöngős kis fiu tomboló lelkesedést idézett elő varázsos hegedüjével. A programmon csak Dvorzsák egy *Adagiójával* szerepelt, de persze nem hagytak békét neki és addig tapsolták a legviharosabb módon, amig Kubelik Ján két ráadást is adott. A *Bazzini*-féle bravur darabbal megint ámulatba ejtett mindenkit. Talán még a *God save the queen*-változatokat is ráadta volna, de a fiu nagyon fáradt volt. *Január elsején a Vigadóban fog játszani.* Majd akkor ujra hallani fogjuk tőle ezt a felülmulhatatlan virtuóz-darabot. A kedves, szelid fiu most Prágába utazik, hogy két idősebb testvérénél töltse a karácsonyi ünnepeket. — A fényes koncert után teához ült a társaság, de az ünnepelt *Dvorzsák Kubelikkel* együtt hazament. Dvorzsák azzal mentette ki magát, hogy holnap dirigálni fog a Filharmonikusok hangversenyén, tehát pihenésre van szüksége.

** **A Nemzeti Szinháznak az 1900-ik évre** szóló bérlethirdetménye megjelent, s csak abban különbözik az előbbi évek hirdetményeitől, hogy bérletet csak egész évre lehet kötni — azonban a páros vagy páratlan bérletfolyamos előadásokra — lehet bérelni eppen ugy, mint az előző években. Bárki, bármilyen helyet biztosithat magának, ha legalább tizenkét egymásután következő bármiféle előadást, vagy szintén egymásra következő csupán páros, vagy csupán páratlan bérletfolyamu előadást előjegyez, s az előjegyzett tizenkét vagy több előadásra a napi helyáraknak megfelelő egész összeget egyszerre s előzetesen lefizeti. Az esedékes összegből azonban tiz percent engedményt leszámitanak. Minthogy a jövő évben egyidejüleg több helynek, nevezetesen a földszinti támlásszékeknek napi árát is jó részben leszállitják, ezzel a bérlőre nézve a bérletfizetés feltételei is kedvezőbbek lesznek.

A bérletárak a következők: Nagy páholy (egész) az egész évre: 3708 korona, I. számu páholy 3088 korona, II. számu páholy 2030 korona. Tamlásszék az I. sorban (egész) az egész évre 968 korona, a II—VII. sorban 808 korona, a VIII—XIII. sorban 646 korona, a XIV—XIX. sorban 482 korona. Páholyülés az I. sorban 482 korona, a II—III. sorban 386 korona. Erkélyszék az I. sorban 580 korona, a II. sorban 482 korona, a III. sorban 386 korona. II. emeleti zártszék az I. sorban 386 korona.

Félbérleteknél az itt kimutatott bérletárak fele fizetendő.

A bérletár két részben fizethető, az első részlet (2/3) a bérletjegy átvételekor, a második részlet (1/3) szeptember 31-ig. Páholyokat a titkári hivatalban, más helyeket a napi pénztárnál lehet bérelni.

** **Gróf Zichy Géza pályadija.** Gróf *Zichy* Géza, a *Nemzeti Zenede* elnöke az intézet vasárnapi közgyülése után tartott választmányi ülésén, mindaddigra, mig a Zenedének elnöke lesz, évenkint 100 forintot ajánlott fel pályadijul magyar zenemüvek hangszerelésére. A pályázati feltételek megállapitására bizottságot küldtek ki, melynek tagjai lettek: *Gerlóczy* Károly alelnök, *Bartay* Ede igazgató, *Vajdafy* Emil titkár, *Tomka* István, *Gobbi* Alajos, *Erney* József és *Arányi* Frigyes.

** **Première Kolozsvárott.** A kolozsvári *Nemzeti Szinházban*, mint nekünk táviratozzák, ma este került szinre *Makrai* Lászlónak *Egy bün története* czimü drámája. A bemutatóra, már a szerző személyénél fogva is, aki az erdélyi előkelő társadalom egyik tagja, a szinház a zsufolásig megtelt. A drámának, mint a távirat jelenti, óriási sikere volt s a szerzőt sokszor hivták. A szereplők közül különösen *Fái* Szerénának, aki a fő női szerepet játszotta és *Szentgyörgyi*nek volt jól kiérdemelt nagy sikere. A

darabot *Janovits* Jenő, a kolozsvári szinház nagytehetségü fiatal rendezője nagy tudással és izléssel rendezte.

** **Csak jegygyel!** Az *Országos Zeneakadémiá*ban most ez a jelszó. Ma este tartották ott az első *nyilvános* hangversenyt, az összes akadémiai növendékek — *kizárásával*. Tudniillik azokat a növendékeket zárták ki, akik nem müködtek közre, — és ez jövőre is igy lesz. A meghivott közönség viszont csak jegygyel mehet a terembe és két markos legény vigyáz rá az ajtónál, hogy illetéktelen ember be ne jusson a szanktuáriumba. Az igazgatóság ezzel az intézkedéssel csakugyan elérte azt, hogy most csönd van a teremben és a mellék-szobákban, ahol eddig hangos udvarlás folyt a heves vérü akadémisták és egyéb amatőrök részéről. A mai koncerten *Wlassics* Gyula miniszter is ott ült a distingvált hallgatók sorában. A közremüködők közül feltünt *Márkus* Aranka, akinek az organuma valóban hatalmas, Oberonból a nagy áriát énekelte zajos hatással. Ennél tömörebb, csengőbb drámai hang ma nincs is az Akadémiában. *Heuffel* Olga kisasszony finom izléssel és figyelemreméltó készültséggel zongorázta *Liszt* Tarantelláját. Bájos megjelenése is kellemesen hatott a hallgatóságra. A kis *Geyer* Stefi virtuóz hegedüjátéka és *Humphreys* Rikárd gordonkajátéka szintén tetszett, éppen ugy, mint *Eisner* Mór zongorázó müvészete. *Revere* Gyula hárfázott, *Schrecker* Matild énekelt és *Détsy* Károly Beethoven c-moll versenyének egyik tételét zongorázta. *Hédervári* kisasszony énekszáma elmaradt.

** **Hirek a Magyar Szinházból.** *Pálmay* Ilka, mint már megirtuk, vendégszerepelni fog a *Magyar Szinházban*. A müvésznő *Verő* Györgynek *Cleopátra* cimü operettjében fog fellépni. Az operett bemutatója a tavaszszal lesz. — A *New York szépe* cimü operett cimszerepében *Szivrák* Ella, egy budai polgári család leánya fogja megtenni első szinpadi kisérletét.

** **A Magyar Szalón hangversenye a Telefon Hirmondóban.** A *Magyar Szalón* szerkesztői, hogy magukat és munkatársaikat a nagy közönségnek előszóval is bemutassák, holnap (szerdán) este nagy *felolvasó és hangverseny* estét rendez. Ennek a hangversenynek a szinhelye, mint legalkalmasabb hely a *Telefon Hirmondó* szerkesztősége lesz. Legalkalmasabb hely ez azért, mert az itt elhangzott szót és zenét a *Hirmondó* 8000 állomásán egyszerre 16.000 ember hallgathatja végig. Olyan szám ez, amelyhez hasonló sehol a világon nem lehet. Azt hiszszük, hogy holnap a *Hirmondó* 16.000 kagylója egytől-egyig el lesz foglalva, mert a *Magyar Szalón* estéjén az irókon kivül egész sora a kiváló müvészeknek is közremüködik. A programmon szerepelnek: P. *Márkus* Emilia, F. *Pevny* Irén, S. *Vadnay* Vilma, Á. *Wein* Margit, *Zilahi* Gyuláné, *Abrányi* Emil, *Feleki* Sándor, *Hegedüs* Ferenc, *Hevesi* József, *Kéri* Gyula, *Kornai* Rikárd, *Larizza* Vince, *Somlyó* Sándor, *Szomaházy* István, *Takács* Mihály, *Zilahi* Gyula. Kezdete pontban fél 9 órakor lesz.

Többsincs királyfi.

— A *Vigszinház* bemutató estéje. —

Budapest, december 19.

A *Vigszinház* mai estéjét, a *Többsincs királyfi* bemutatójával, kettős szempontból üdvözöljük nagy örömmel: *szinpadirodalmi* és *szinpadmüvészeti* szempontból. Gazdagodását jelenti mind a két téren a magyar szellemi életnek. *Szinpadirodalmi* szempontból nyereségnek tartjuk *Benedek* Elek dramatizált magyar népmeséjét, mert amit eddig ebben a müfajban szinpadon láttunk, az mind idegen irodalmakból kölcsönkért holmi volt s a magunk gazdag kincsesbányájából még egyetlen magyar irónak sem jutott eszébe meriteni. *Benedek* Elek tehát uttörő ezen a téren s hozzátehetjük mindjárt ma esti megérdemelt, nagy sikere után, hogy szerencsés uttörő.

Szinpadmüvészeti szempontból is nyereség a mai este s épp ugy, mint a *Többsincs királyfi* szerzője, a *Vigszinház* is szerencsés uttörőnek tekintheti magát. Az első, nagy magyar szinpad, amely komoly müvészi tudását és magas szinvonalu izlését szolgálatába adja annak a nem kicsinylendő feladatnak, hogy az apró embervilágnak szerezzen szemléli és szivbeli gyönyörüséget.

A *Vigszinház* mai bemutató estéjén sok-sok édes-bájos gyermekfejet láttunk a páholyok pereme fölött és a parkett padsoraiban s az apró nép tágranyitott szemekkel nézte a szinpadon váltakozó szebbnél-szebb képeket s visszafojtott lélekzettel leste a Többsincs királyfi, a napkeleti király fiának, a Világszép Gyöngyvirág királykisasszonynak, a Világszép juhásznak és szerelmes tündérkisasszonyának, Szélike királykisasszonynak, Hajhaj fekete király leányának a változatos történetét. S mind azt a sok mulatságos dolgot, amelyet Ráki, a kardos székely menyecske, Drumó, az ördög és Habakuk, a prüsszentős hopmester müvelnek.

Kezdhetnők a történetüket emigyen:

— Volt egyszer, hol nem volt, nagy Székelországban, egy husz esztendős királyfi, Többsincs, ki el akart indulni háztüznézőbe a nagy nyugati király birodalmába, ahol olyan gyönyörü királykisasszony virult, akinek párja sem volt több: Világszép Gyöngyvirág . . .

De hát mért meséljük tovább? Aki apró nép csak van Budapesten, az mind elkérodzkedik majd a szinházba, ott aztán látja-hallja a *Többsincs királyfi* történetét. De nemcsak a kicsikék, hanem a nagyok is mind elmennek, akik a népmesék üdo, naiv költészetében gyönyörködni tudnak.

A *Többsincs királyfi* szerzője, aki régtől fogva népszerü irója a magyar gyerekvilágnak, a székely népmesék gazdag kincsesbányájából meritette az anyagot darabjához s négy-öt meséből olyan egységes történetet gyurt egybe a szinpad számára, mintha nem is uj ember lenne ezen a téren, hanem régi routinier. Amit a *Többsincs királyfi* szerzőjében különösen méltányolnunk kell, az az a biztosság, amelylyel darabját szcenikailag összerótta, sehol nem feledkezve meg az ilyen daraboknál feltétlenül szükséges szinszerüségről. Nem mondjuk, hogy nem válogathatott volna derüsebb anyagot, amely csupa mosolygás és jó kedv, de ha itt-ott sötétebb szinezete van is a meséjének, éppenséggel nem feledkezett meg a vidámságról. A Bakarasznyi székelyben és az ördögnek is szemébe néző székely menyecskében, Rákiban, Drumóban, az ördögben és a prüsszentős hopmesterben annyi az egészséges jó kedv és a humor, amennyi éppenséggel elegendő arra, hogy kicsikéket és nagyokat egyaránt megnevettessenek.

A *Vigszinház* egyenesen remekelt a darab kiállításával. Szebb és hangulatosabb szinpadi diszletet ritkán láttunk szinpadon, mint amilyen a napnyugati királynak aranyosan csillogó palotája, holdfényben tündöklő városa és a harmadik felvonás első képének a diszlete, a pokol tornáca. S amilyen szépek ezek, épp olyan szépek a darab jelmezei.

Az előadás a *Vigszinház* magas nivóján állott. Gyönyörüség volt elnézni és elhallgatni ezeket a komoly meglett müvészeket, amint le tudtak szállani, vagy helyesebben mondanók talán: fel tudtak emelkedni a költészet legnaivabb egyszerüségéhez, amely biztos utat talál az ártatlan gyermekszivhez és gyermekelméhez.

Ez a dicséret a *Vigszinház* egész müvészgárdáját megilleti, a mely játszott a darabban. Hogy egyenként is megemlékezzünk a szereplőkről, első sorban *Haraszthy* Hermint emlitjük meg, aki ma este igazi nagy müvésznőnek mutatta magát. A székely menyecske alakját ugy megrajzolta, a hogy nála senki jobban nem tudta volna; annyi egészséges humor volt minden szavában, minden mozdulatában, hogy kész élvezet volt nézni és hallgatni. Pompás humorral játszotta *Gyöngyi* a prüsszentős hopmestert s a verses részekben gyakran szerencsével használta a hangsulyozásban a gyerekverseknek azt a kedves lejtését, amelyben a kicsinyek a maguk nyelvére ismernek. A két királykisasszonyt (Szélike és Gyöngyvirág) B. *Lenkei* Hedvig és *Nógrády* Jolán játszotta. Gyöngéd, szubtilis egyéniségével mintha teremtve lenne a szerepére mind a kettő. A magyar népmesék igazi juhásza volt *Fenyvesi*, és *Tapolczai* is sok természetességgel játszotta a Többsincs királyfit. A három királyt *Balassa* (Mirkó), *Kazaliczky* (Háj-háj) és *Mátrai* (Absolon) játszotta stilszerüen. Nagyon mulatságos Drumó volt *Rónaszéki* Gusztáv, és *Szerémi* Zoltán a Bakarasznyi székely emberben megint egyikét csinálta meg a ő ismert kitünő epizódfiguráinak. *Varsányi* Irén fürge és ügyes volt, mint Villámgyors, Mirkó királynét *Hunyady* Margit játszotta nemes egyszerüséggel. Egy bárányotlvaj, táncoló cigány apró szerepében mulatságos volt *Győző*.

A darabhoz *Kun* László, a *Vigszinház* karmestere irt olyan zenét, amely egyszerre jelentősebb szinpadi zeneszerzőink közé emeli. Hangulatosabb kisérő zenét ritkán hallani, mint amilyen az övé.

A darabnak megérdemelt nagy sikere volt, ami a sok tapsban és kihivásokban bőséges kifejezésre jutott. Sokszor is melegen hivták a két szerzőt, akik közül *Benedek* Elek, az est voltaképpeni hőse, két szép babérkoszorut is kapott.

(M—s.)

MÜVÉSZET.

□ **Aki az egész tárlatot megveszi.** Ne ijedjünk meg, nem a Mücsarnok tárlatáról van szó. Sőt a Nemzeti Szalonéról sem. Hanem az *ujpestiről*. Ujpesten, mint már tavaly is, a buzgó *Linek* Lajos karácsonyi képtárlatot rendezett. Fárad, izgat, buzgólkodik, amig csak együtt nincs az ő kis tárlata, amelyet az ujpestiek szépen méltányolnak. Vasárnap reggel aztán nagy meglepetésre ébredt Linek. Felköltötték:

— Tessék felkelni, vevő van!

Linek gyorsan magára kapkodta ruháját, s örömmel sietett az idegen felé. Képzelhetni meglepetését, amikor a vevő kijelentette, hogy *meg akarja venni az egész tárlatot*. Rögtön a leltározáshoz fogtak, összeirták a képek árait, s megkezdték a tárgyalásokat. A bőkezü mecénás — aki mellesleg mondva nem is dusgazdag ember — már a napokban átveszi a tárlatot, amelynek most már bátran kiirhatják az ajtajára, hogy:

Megvették

A maga nemében talán az egész világon páratlan az ujpesti tárlat esete . . .

Képvásárlás részletfizetésre.

Budapest, december 19.

Egy-két héttel ezelőtt e sorok irója a *Mücsarnok* cimü müvészeti folyóirat hasábjain cikket tett közzé, amely azokat a módozatokat tárgyalja, amelyekkel a nálunk lanyhán folyó müvásárlást föl lehetne frissiteni, elevenebbé lehetne tenni. Az ott előadott módozatok egyikét, a képeknek részletfizetésre való árusitását azóta meg is valósitották. A magyar könyvkiadócégek egyik legkiválóbbja vállalkozott a financirozásra, a festők közül mindjárt az első napon sokan aláirták a céggel való megállapodást s a müvészek remélték, hogy uj, szebb éra következik be: a közönség a könnyü módozatok mellett, havi 8—10—20 forint lefizetésével a képek egész sorát vásárolja meg a kiállitáson s ezzel nemcsak a müvészek anyagi helyzete lendül fel, hanem a közönség még szorosabb viszonyba lép a müvészettel.

A cég egyelőre egy évre kötötte meg a szerződést s azzal a tervvel foglalatoskodik, hogy egy-két esztendő mulva külföldi mintára, de magyar életünkhöz alkalmazkodva, rendszeres mükereskedést nyit, az elsőt Magyarországon s igy abba a helyzetbe juttatja a közönséget és a müvészeket, hogy ne csak a tárlatokon, hanem az egész éven át mindig érintkezésbe juthassanak.

Természetes, hogy a részletfizetéses üzlet nagy anyagi befektetést, kamatveszteséget és sok kockázatot involvál. A cég mindezeket a körülményeket tüzetesen megbeszélte a müvészekkel s végre abban állapodtak meg, hogy a részletfizetéses eladásoknál a bejelentett árból 33 százalékot engednek a cégnek, amiből aztán a kamatveszteség, a befektetés, a kockázat, a reklám stb. kiadásai födöztetnek, s a cégnek öt-hat százalék haszon marad.

Régóta meg akarták már valósitani a müvészek ezt a tervet, de nem akadt vállalkozó, aki ekkora kockázatba belement volna. Az életrevaló gondolatot annál nagyobb örömmel üdvözölték most. *Wlassics* miniszter is kijelentette, hogy nagyon sokat vár az ujitástól. Szépen ment minden, amidőn ime egyik laptársunk hasábjain *Kézdi-Kovács* László, aki festő és kritikus egy személyben, nekiront az egész ideának s ugy tünteti azt föl, mintha ez az üdvös akció becsapása volna a közönségnek s mintha a festők, akik ebbe az akcióba belementek, valami nem tiszta ügybe keveredtek volna. A festő-kritikus, aki különben könnyen beszélhet, mert egy képe sincs a Mücsarnok kiállitásain, azt mondja, hogy ő nem vesz részt az akcióban, mert mint az athletikai klub tagja tudja, mi a kötelessége. Persze könnyü az athletikai klub kaszinójából dirigálni azt, hogy azok a festők, akik hat-nyolc-tiz képet küldenek a Mücsarnok tárlataira, szépen eladatlanul hazavigyék valamennyit s ha már nagy a szorultság, az ár tizedrészén adjanak rajta tul. Könnyü *Kézdi-Kovács* Lászlónak megsértenie például *Mednyánszky* Lászlót vagy *Fényes* Adolfot, *Márkot*, *Kernstockot*, akik rengeteg sokat festenek, sokat állitanak ki s azt akarják, hogy képeik utat is találjanak a közönség körébe. Csakugyan *ezek* a müvészek nem érnek rá klubszerüen tárgyalni a müvészet ügyeit. Ők, azt hiszszük, könnyü és vidám lélekkel teszik magukat tul az efféle sértegetéseken, mert hisz müvészetükkel, e legnemesebb atléta-fegyverrel már régen győztek. Bizony atléták ők is, nem ujságpapiron, hanem a müvészetnek sokak előtt elzárt, nemesen exkluziv világában.

Különben erről kár szót vesztegetni: a harc a támadó és a megtámadottak közt egy kicsit talán mégis egyenlőtlen. De a fentidézett cikk esetleg téves nézeteket kelthet a közönségben s ez már baj volna éppen a müvészet terjedésének és a müvészek jólétének szempontjából. Azért nem hagyhatjuk szó nélkül az uj reform ellen intézett támadást annál kevésbé, mert hisz nekünk is részünk volt ennek az ideának megpenditésében. Tisztán gondolkozó ember előtt nem lehet titok, hogy ha egy vállalkozó tőkét, kamatot és veszteséget kockáztat, ezt bizonyos százalék biztositásával kell ellensulyoznia. Ha nem tenné,

egyszerüen kidobná vagyonát az ablakon. Arra *Kézdi-Kovács* László is bajosan vállalkoznék, hogy képeket adjon el részletfizetésre és két-három éven át havi 10—20 frtnyi részletekben akarná visszaszerezni a kiadott összeget, a nélkül, hogy a két-három éven át elvesztett kamatot, a dubiosák veszteségét, ügynöki apparátusának költségeit stb. valahonnan födözné. Az ilyen vállalkozás nem volna szolid vállalkozás, hanem rabló gazdaság. Ezt minden józan ember belátja s remélhetőleg belátja a közönség is.

Ettől a reformtól sokat várhatnak a müvészek s e reformmal abba a kivánatos helyzetbe jut a publikum, hogy egyre javuló tárlataink legszebb mütárgyait megvásárolhatja, ugy, hogy havonkint csak néhány forintot ad ki. Vajmi kevesen vannak, akik 500—1000 forintot egyszerre adhatnak ki képért, szoborért, de sokan, akik nyolc-tiz forintot szivesen adnak ki havonkint, hogy állandóan gyönyörködhessenek egy-egy szép müben s azon neveljék izlésüket. A magyar ember ily célból nem szeret tőkéjéhez nyulni, hanem inkább a jövedelméből törleszt. Ez benne van a mi társadalmi rendünkben.

Hogy mily üdvös ez a gondolat, azt a festők jó érzéke érezte meg legelőbb. Egy-két nap alatt a legjelesebb müvészek álltak össze e célból. Ha a gondolat nem volna hasznos és életrevaló, ennyi jeles müvészt semmi kényszer nem vihette volna arra, hogy ehhez az akcióhoz csatlakozzék.

A magyar közönségnek és a magyar müvészeknek lesz igazuk. Azoknak, akik tényleg résztvesznek kiállításainkon, még pedig igen kiváló müvekkel.

(L.*)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Amerikáról.** *Szávay* Gyula, a győri kereskedelmi és iparkamara titkára, aki a hazai kamarák megbizásából részt vett a filadelfiai kereskedelmi kongresszuson, utjáról és mexikói tanulmányairól érdekes felolvasást tartott az Országos Iparegyesület egyetemes szakosztályi ülésén. Az ülésen *Matlekovics* Sándor elnökölt, s a nagyszámu érdeklődő közönség nagy figyelemmel hallgatta az előadót, aki rövid egy óra alatt élvezetes és tanulságos képet adott az amerikai életről, különös tekintettel természetesen az ottani ipari élet viszonyairól.

○ **Paktumos naptár.** A magyar közönségnek minden karácsonykor kedves vendége a naptár, amelyet a Borszem Jankó vidám emberei szerkesztenek össze. Ez idén a *Paktumos naptár* cimet viseli ez a jóizü adomagyüjtemény, amely telve van jobbnál-jobb tréfákkal, képekkel. Ára *egy* forint. Ime néhány mutatvány belőle:

Uj magyar nyelv a nép ajkán.

Sehogyse tudott a nyitjára jönni Förgetegné asszonyom, vajjon ki lopkodja a csirkéit? Körülnéz az udvarban. Egyszerre csak meglát a kerités alján egy lyukat. Förgetegné asszonyom a konyára üt és fölkiált:

— Nini, ezt még nem is *vöttem igénybe*!

*

Mama: Hányszor mondtam, hogy fujd ki az orrodat, Micike!

Micike (gondolkozva): Hatszol.

*

Az akasztófa alatt.

Csonkó Lacit kötél-halálra itélték. Kivégzés előtt hozzá közeledik a pap.

— Kedves fiam ...

— Sose fárissza magát a tisztelendő ur! Mit felelgessek én a szolgának, mikor fél óra multán magával a gazdával beszélhetek.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A csacai népgyülés.** Három éve mult a nyáron, hogy *Csacán* megesett a viharos népgyülés. A gyülést a néppárt rendezte s a szónoki emelvényen gróf *Zichy* Nándor elnök kiséretében ott voltak *Rakovszky* István és *Zmeskál* Zoltán képviselők is. Alig kezdődött a gyülés, *Rada* Ignác szolgabiró kijelentette, hogy a szónoki emelvény nem elég erős s nem birja el a rajta lévő embereket. A szolgabirónak ez a beavatkozása zajt támasztott, a népgyülés közönsége ingerülten kiáltozott, *Rakovszky* és *Zmeskál* képviselők pedig *Radá*hoz léptek, hogy közbelépését visszautasitsák, szidalmazták és öklükkel fenyegették. Az izgatottságot még növelte, mikor két csendőr jött az emelvényre, hogy jelentést tegyenek *Radá*nak. Erre *Zichy* Nándor gróf felkiáltott:

— Mit akarnak itt a csendőrök?

A többi néppártiak visszhangoztatták ezt, *Zmeskál* és *Rakovszky* pedig neki támadtak *Radá*nak, akit meg is ütnek, ha *Zelenyák* közbe nem lép. A gyülés után arra a hirre, hogy *Rada* berugottaknak mondta a néppártiakat, *Zmeskál* és *Rakovszky* őt a közjegyzői irodában ujra inzultálták.

A trencséni törvényszék hatóság elleni erőszak és nyilvános becsületsértés miatt vád alá helyezte *Zmeskált* és *Rakovszkyt* és őket a mult év október havában megtartott végtárgyaláson egyenként *tizennégy napi fogházra és 100 forint pénzbüntetésre* itélte. A pozsonyi itélőtábla az itéletnek a pénzbüntetésre vonatkozó részét fenntartotta, de a szabadságvesztésre vonatkozó részét elejtette. Ma foglalkozott ezzel az ügygyel a Kuria egyik büntető tanácsa, mely *Sebestyén* Mihály biró előadása alapján a két képviselőt a hatóság elleni erőszak vádja alól felmentette, őket *100—100 forint pénzbüntetésre* és csak a becsületsértés kérdésében felmerült költségek megfizetésére itélte.

§§ **A megsértett csendőrség.** A *Népszava* egyik számában *Hevesmegye* feliratta egy közlemény jelent meg, amelyben a következő is szerepelt: ... a csendőrök egyre-másra sikkasztják el a posta által reájuk bizott lapokat.

A honvédelmi miniszter felhatalmazása alapján a főügyészség sajtópört inditott a lap ellen, s a vizsgálat során kiderült, hogy a közlemény szerzője *Schwarz* Gábor Adolf budapesti szabósegéd. Az esküdtszék marasztaló verdiktje alapján a sajtóbiróság *Schwarz* Gábort 50 forint fő- és 25 forint mellékbüntetésre itélte. A vádlott semmisági panaszt adott be, de a Kuria *Sebestyén* Mihály biró előadása mellett ma e panaszt elvetette.

§§ **Bács Nándor és társai.** Az aradi adóhivatali százezres sikkasztásban ma délelőtt hirdette ki az aradi törvényszék a tábla itéletét. *Bács* Nándort 8 évre, Scheinbergert 6 évre, Czeglédy Mihályt 3 évre és Fonner Rudolfot másfél évre itélték el. Valamennyien felebbeztek a Kuriához; Domokos alügyész is, sulyosbitásért. Scheinberger kérelmét, hogy helyezzék szabadlábra, mivel hogy már 4 éve be van zárva, elutasitották.

Nyilttér.

LEGJOBB EGYENRUHÁK

legszebb magyar díszültönyök, legolcsóbb libériák, valódi olasz vivószerek, revolverek és fegyverek

Tiller Mór és Társa,

cs. és kir. udvari szállitóknál,

Budapest, Károly-laktanya.

Árjegyzéket díjmentesen küldenek.

Karácsonyra

ajándékoknak legalkalmasabb az állami keztyüvarrótelepen saját minták után készült férfi- és nőikeztyük

6 pár 9 frt ajánlja

Salamon és Berger

FÉRFI-DIVAT ÜZLETE.

Budapest, V. ker., Dorottya-u. 2. sz.

Magyar szabók és katonaszabók részére megjelent nagyterjedelmü árjegyzékem több mint 500 ábrával.

Hohenberg Ferenc, Budapest, VI., Nagymező-utca 46 saját házában. Külön árjegyzékek, butorpaszományról, arany, ezüst zsinórokról és temetkezési intézetek teljes berendezésekről stb.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Fiume, december 19. A már elkészült fiume-zágráb-budapesti telefont január 1-én átadják a forgalomnak.

Bécs, december 19. A német lovagrend nagykapitulárisa, *Orsini-Rosenberg* gróf ma délelőtt tette le az ünnepi esküt *Jenő* főherceg nagymester kezébe.

A horvát tartománygyülés.

Zágráb, december 19. A fiumei ügyre vonatkozó inditványt *Derencsin* és *Frank* felszólalása után elfogadták. A legközelebbi ülés január 15-ikén lesz.

Zágráb, december 19. *Franknak* a magyar regnikoláris küldöttséghez intézendő nuncium tárgyában beadott különvéleménye konstatálja Horvátország gazdasági hanyatlását, melyet még fokoz a deficit. Ez utóbbit Magyarország mindig növekvő államadósságaira vezeti vissza a szónok, amelyekhez Horvátország jogosulatlanul hozzájárul. A nunciumtervezet felhivja a magyar küldöttséget, hogy a pénzügyi önállóság alapján oldja meg a függő kérdéseket Magyarország és Horvátország érdekében.

Osztrák iparosgyülés.

Bécs, december 19. Az osztrák iparos-szövetség ma gyülést tartott. A gyülés több határozati javaslatot fogadott el, amelyeknek egyikében a gyülés azt az óhajtását fejezi ki, hogy a Magyarországgal való kiegyezés idejekorán jöjjön létre alkotmányos uton. Elfogadtak továbbá egy határozati javaslatot, amely szerint megkérik az osztrák-magyar bankot, hogy vegye fontolóra a kamatláb ujabb leszállitását. Végül őszinte köszönetüket és teljes bizalmukat fejezték ki *Goluchowski* külügyminiszter iránt azokért a nyilatkozatokért, amelyeket a magyar delegáció bizottságában Ausztria-Magyarország kereskedelempolitikai viszonyaira nézve tett.

Bécs, december 19. A bécsi kereskedelmi kamara beadványt intézett az osztrák kereskedelmi minisztérium vezetőjéhez és ebben utal az osztrák vállalkozók háttérbe szoritására a magyarokkal szemben felsorolván a magyar kereskedelmi és belügyi minisztériumok rendeleteit, melyekben utasitják a hatóságokat, hogy az általuk hirdetett árlejtéseknél feltétlenül előnyben részesitsék a magyar ipart. Ez szerinte több, mint a vámsorompó és sok esetben a prohibitációval azonos és meg nem egyeztethető a vám és kereskedelmi szövetség szellemével. A beadvány kéri a minisztériumot, hasson oda, hogy az osztrák és magyar ajánlattevők paritásos elbánásban részesüljenek.

A szent év megnyitása.

Róma, december 19. *Msgre de la Volpes*, a pápa majordomusa, ma ünnepies menettel a Szent-Péter-templomba vonult, hogy jelen legyen a szent kapu lebontásának előmunkálatainál. Eközben márvány táblákat találtak, melyekbe a bazilika több dignitáriusának neve volt bevésve 1825-ben. Egy kis dobozt is találtak az egykori majordomus pecsétjével és számos arany, ezüst és bronz pénzzel és éremmel, valamint XII. Leo arcképével, aki alatt a legutóbbi jubileumi ünnep lefolyt. Az uj évet XIII. Leo pápa személyesen fogja megnyitni.

Bécsi községtanács.

Bécs, december 19. A községtanács ma az 1900. évi költségvetést tárgyalta. Az általános vita háromnegyed órai megszakitással este 5 órától 11 óráig tartott, mire elhatározták, hogy belemennek a részletes vitába.

Az olasz bor vámja.

Róma, december 19. Képviselőház. A földmivelési minisztérium költségvetésének tárgyalásánál *Salandra* miniszter Barzinai kérdésére válaszolva kijelentette, hogy Olaszország jogainak *megsértése* volna, ha Ausztria-Magyarország marsalai borvámját fölemelné. A képviselőház 1900. január 31-ikig elnapolta üléseit.

Közgazdasági táviratok.

New York, december 19. A tőzsde nagy izgalom közt nyilt meg. Hatalmas vételi megbizások kezdetben 5% áremelkedést okoztak a mega lóztatott kötvényeknél és vasuti értékeknél. A legjobban emelkedett a newyorki központi vasut, a Chicago-Milwaukee és Rock-Island-vasut. Később nagy eladási megbizások következtében az árak hanyatlottak.

Boston, december 19. Az itteni legnagyobb bankár és alkuszcégek egyike, Dillaway et Starr csődöt mondott.

Pétervár, december 19. A tőzsde-diskontot $6\frac{1}{2}$—$7\frac{1}{2}$%-ról $6\frac{1}{2}$—$8\frac{1}{2}$%-ra emelték fel.

Berlin, dec. 19. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyszázalékos magyar aranyjáradék —.—. Magyar koronajáradék —.—. Osztrák hitelrészvény 230.75. Osztrák-magyar államvasut 136.50. Déli vasut 30.—. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut 216.10. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtiehradi —.— Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Frankfurt, december 19. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok decemberre. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 230.50. Osztrák-magyar államvasut 136.30. Déli vasut 30.10. Osztrák aranyjáradék —.—. Olasz járadék 92.35. Laura-kohó 249.50. Harpeni 199.50. Discont —.—. Alpesi —.—. Bécsi bankegyesület —.—.

New York, december 19. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza tavaszi 79.$^3/_8$. Buza téli 74.$^1/_2$. Buza decemberre 72.$^5/_8$. Buza májusra 75.$^2/_8$. Tengeri decemberre 39.—. Tengeri májusra 38.$^7/_8$. Zab 29.—. Rozs 60.—. Liszt 2.85.

New York, december 19. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Kávé fair Rio No. 7. 7.—. Kávé folyó hóra 5.65. Kávé májusra 5.90. Petroleum raffined in cases 10.—. Petroleum New Yorkban 9.90. Petroleum Filadelfiában 9.85. Szállitási dij Liverpoolba 3.—. Irányzat nyugodt.

Chicago, december 19. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza májusra 70.$^1/_8$. Buza juliusra 70.$^5/_8$. Tengeri decemberre 30.$^1/_2$. Tengeri májusra 32.$^6/_8$. Zab decemberre 22.$^3/_8$. Zab májusra 24.—. Rozs decemberre 51.—.

Baltimore, december 19. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza decemberre 74.$^1/_8$.

St. Louis, december 19. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza decemberre 68.$^6/_8$.

Filadelfia, december 19. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza Cash 70.$^3/_8$.

San-Francisko, december 19. (Kábelsürgöny.) (*Zárlat.*) Buza decemberre 101.$^3/_8$.

A nagy század.

— Száz esztendő története. —

Itt a nagy halott előttünk,
Kiterítve mereven,
A hideg, a téli éjben,
Csillagoltó sötétségben
Mi vagyunk még ébren.

Vajda.

Heverészünk az időtenger partján, hol nesztelenül siklik az öbölbe száz esztendő árja. Belesiklik és elvész: nincs többé. Vége egy esztendőnek, mondják máskor ilyen tájban; vége egy századnak, figyelmeztetnek rá most. Habjai piroslanak, nem az alkonyattól, hanem emberek vérétől és tarkák apró virágoktól, amiket az ár elragadott. Vér és virág, szépszinü, komoly, gyümölcstermésre való virág adja meg neki a szint. A parton heverészve nézegetjük száz esztendő portékáját, mit összesodort a világ négy tájáról. Miért hozta, mi lesz belöle?..

Az ár, amely a tengerbe folyik, nem vész el. A tengerre rátüz a nap, finom párát vált ki viztömegéből, az föluszik az égre fehér felhö-formákban. Jön a szél és tovahajtja uj földek fölé a fellegeket. Egy napon aztán megnyilnak az eresztékek: termékeny eső hull a magasból, ama régi árnak megtisztult vize. S a föld gyümölcsöt terem töle, amely élteti és erösíti az embert. És szines szivárványt is formál, amely gyönyörüséget ad az embernek.

Talán az idök árja is ilyen. Talán, amit a mult folyója elsodor, az tisztultabb formában ujra lecsapódik erre a földre. Talán fakaszt gazdagitó, éltető gyümölcsöt, talán a mi egünkre is ráhimezi müvészi szivárványát. Talán a jövö abból konstruálódik, amit a mult adott, talán csak folytatása vagyunk valaminek, aminek nincsen vége.

Apáinkat kisérjük most a nirvánába, szent szenvtelenséggel, mint a buddhista, aki tudja, hogy a vegybomlott atomok ujjászületnek egykor. Ujjászületnek egykor, valamit megtartva a régiből. Egy kissé utódainkká válnak öseink mindig.

Látni akarjuk a gyermeket, amely még csak meg fog születni? Állitsuk magunkkal szemtöl szembe az apját és anyját.

Heverészve az idötenger partján egy tekintetet vetünk a nagy tájképre, amely a multé. Most, ennek a századnak végén, amikor alkonyodik, csak a nagy hegyeket, a tüzben izzó csucsokat látjuk meg. A többi homályba esik. De ezek a hegyormok világitanak, ünnepi biborban. Világosan látjuk formájukat és izzó erejüket. A sötét árnyéklepte tájképböl kiveszszük öket, a nagyokat.

Delejesen hatnak ránk, szuggesztiv erejüktöl nem tudunk megszabadulni. Mint a Csimborasszó turistái közeledünk feléjük tökéletlen fotografáló-gépünkkel. Talán sikerül róluk valamely homályos képet lelopnunk.

—

A századot, amely most alkonyodik, még éltében ellátták történeti jelzökkel, megkülönböztetésül a többitöl, amelyek leperegtek azóta, hogy az első emberi szó elhangzott s formát öltött a civilizáció első téglája. Az ilyen elnevezésben egy kis kritika is van, bár nem mindig találó. Egyetlen szóval bajos precize kifejezni mindazt, amit a földgömb emberei száz év alatt akartak, megcselekedtek, álmodtak, éreztek. Aki a *természettudományok* századának nevezte el ezt a nagy időszakot, nyilván csak egyik, bár jelentékeny oldaláról tekintette. Mások a *szociológiai törekvéseket* ösmerték fel a legjellemzőbbeknek s utaltak arra az óriás erkölcsi és gazdasági átalakulásra, amely lassankint elsodorja a régi státus minden kövét és uj viszonyba állitja egymással a föld összes embereit. Ezek széles szempontok: mások szükebb körből tekintik az uj világot. Kimondták, hogy a *demokrácia* száza végződik most, vagy a *liberalizmusé*. Sőt az *alkotmányos parlamentárizmus* korszakát is látták benne, holott mind a három elv éppen e század vége felé sok helyütt veszedelmesen közeledett a csödhöz. Végre praktikusabb elmék a *gőz*, a *villamosság*, a *közlekedés századának* nevezték el korunkat, ezzel kapcsolatban aztán kiemelték a szükebb körü, de eredményeiben jelentékeny változatokat: az alkalmazott tudomány eredményeit, főképp a gyáripart, amely megteremtette a régi bourgeoisie ambicióinak folytatóját: a munkásosztályt. Igy folytatva a század jellemzését, végre apró, egészen szük körü jellemvonásokra akadunk, amelyek kétségtelenül befolytak a modern ember lelkének átformálására, de végre is csak töredékesek. Igy ez a század temérdek uj tudományágat és uj müvészi formát adott; uj például az összehasonlitó nyelvészet, a néprajz, a tudományos archaeologia, a fejlődéstan, hozzávehetjük az orvostudomány, a jog, a teknika friss hajtásait, amelyek egészen elkülönitett, önálló ágakká fejlődtek. Az uj müvészi formák közt kétségkivül legérdekesebb a modern regény, a modern zenedráma és a modern müipari stilus. E rövid és hézagos felsorolásból máris kitetszik, minő sok oldalról lehet a XIX. század jellemehez férkőzni. Ma még tulságosan közel állunk hozzá, semhogy kerek, pontosan körülhatárolt individuumnak birnók meglátni ezt a kort. De erre nincs is szükség. A XIX. század nem kerek, önmagában befejezett kor. Voltak már az előző században jelenségek, amelyek előfutárai vagy alapjai ennek a századnak s ma is látunk temérdek oly jellemvonást, amelyekről érezzük, hogy inkább egy jövendő kialakulásnak első csirái, semmint a mi gondolkodásunk, érzésünk, cselekvésünk befejezett eredményei. 1800. és 1900. közé nem ékelhetünk egy lezárt, önmagában élő kulturkorszakot: az kidagad kalendárium-szabta gyönge határaiból és belenyulik hol a multba, hol a jelenbe. Kaptunk gazdag örökséget a XVIII. század embereitől s magunk is adunk nem egy becses ajándékot a XX-ik századnak. Olyanok voltak e korszak emberei, mint a bérlő, aki idegen birtokba telepedik, hogy egy bizonyos számu esztendő multán átadja a fundus instruktust utódjának. Nézzük, mint gazdálkodott ez alatt az idő alatt a néki kijelölt földön.

Az örökség.

A talajt, amelyből a XIX. század kulturája kisarjadt, a nagy francia forradalom szántotta föl. Ez volt aztán a szántás! Először a francia királyság élősdi bojtorjánját tépte ki gyökerestül az ekevas, azután Napolen erős kezétől irányitva végigbarázdálta egész Európát. Mindent fölforgatott, mély barázdákat vont az egyoldalu gazdálkodástól kimerült földekbe, drága embervérrel termékenyitette meg azokat s egyuttal elhintette a fölforgatott szántóföldbe az uj magot, amely száz esztendőn át hozta terméseit.

Az uj mag a polgári rend, a bourgeoisie vala.

Egy kissé előbb született meg a századnál. Egy kissé tuléli a századot. Máris látjuk ereje fogyását, a morbus senilist, amely rajta rágódik. De még él, tengődik, egy kissé cselekvésre is képes. Mint a fönnálló rendek ellen való forradalom jött e világra, de száz évnél is hosszabb életén lassankint maga is azokba a bünökbe esett, amelyek ellen e világra született. Bünrészeseivé lett ellenségeinek, lassankint magára öltötte azoknak ruháit s most szemünk láttára támad ellene egy ujabb rend, amely talán más taktikával, de ugyanazzal a végeredménynyel fog vele elbánni, ahogyan a polgárság elbánt az arisztokráciával. Szó sincs róla, hogy a XX-ik század várható nagy átalakulásai lényegükben különböznének a XIX-ik század elején történt nagy átalakulásoktól. Csak a jelszó változott: akkor a bourgeoisieben látták az emberek a világ megmentését, a jövőben a szocializmusban fogják azt megpillantani. Mind a két jelszót ugyanaz a hatalmas, mélyen emberi szenvedély kiáltotta bele a társadalomba. Mind a két esetben lényegileg ugyanaz történik: a kihasználtak harca a kihasználók ellen. Egykor az arisztokrácia ragadott magához minden hatalmat s lefoglalta a maga számára a magasabb rendü élvezeteket. De mig vidéki kastélyaiban és városi palotáiban tulraffinált kulturáját mivelte, elernyedt, holott a keményebb munkában edzett szolgasereg a legnagyobb erőfeszitésre acélozta izmait és elméjét. Természetes, hogy ez a training diadalt biztositott neki. A mi századunkban ez az acélerejü polgárság sülyedt az arisztokrácia hibájába. Miután egyszer már kiküzdte magának a hatalmat, biztositotta magának az intellektuális erőt is: kényelembe helyezkedett. Minden az övé lett: országok és népek sorsa felett rendelkezett az alkotmányos parlamentárizmus révén, zseniálisan kiépitett tudományát a praktikus élet szolgálatába szegődtette s vele biztositotta a nagy tőke sohasem álmodott mindenhatóságát. Vezetőelem és egyeduralkodó lett a rend, de elernyedt hatalmában. A régi játék szemünk láttára ismétlődik: a bourgeoisie által alsóbbrendü munkára használt sok millió ember renddé, osztálylyá kezd tömörülni, verejtékben edzi izmait és eszét s leplezetlenül készül ugyanarra az akcióra, amelylyel — más hadifogásokkal — egykor az ifju bourgeoisie lerázta magáról a jármot s magához rántotta a hatalmat.

Nincs miért fönnakadnunk, vagy aggódnunk e néha plutonikus, néha neptunikus kitöréseken. Szinte szabályosnak látjuk az erők ez ár-apályát, amelyet megtörni semmi gát nem képes.

Most, az uj század hajnalhasadtán, mindenekelőtt állapitsuk meg, hogy körülbelül ugyanaz a vegybomlás folyik szemünk előtt, amelynek tanui a XIX. század pitymallatakor voltak az emberek. Igaz, hogy akkor vértől ázott a föld s egy hatalmas géniusz forgatta föl a világot. Vér talán nem fog folyni a bourgeoisieváránnak utolsó ostrománál és nem is lesz talán szükség a korzikai katona lángeszére, amelyet millió és millió akaratnak egy célra irányitott ereje helyettesithet. Az átváltozás megtörténik: első erős mozgalmainak mi vagyunk élő tanui.

Az örökséget tehát, amelyet anno domini 1800-ban készen átvettünk, más, átalakitott, talán kevésbé rikitó kiadásban átadjuk az 1900 zal kezdődő uj korszaknak.

A polgári világ megszületése.

A genfi tó partján egy utópista bölcselkedő, mint annyi más, hosszu éveken át töprengett azon, hogy miféle uj rendet kellene az emberek nyája számára kitalálni, rendet, amely boldoggá és nagyszerüvé formálná át a népeket. Az ilyenfajta gondolatok azelőtt is, azután is sok kitünő elmét foglalkoztattak, de talán soha sem annyit, mint XVI. Lajos idején. Rousseau, a genfi filozófus, jókor érkezett a gondolatával és géniuszának dicsőségére válik, hogy millió ember titkos, talán homályos vágyának adott kifejezést. Az emberek legnagyobb része még mindig tökéletes szellemi és anyagi szolgaságban élt, de már észre tudta venni szánalmas és türhetetlen helyzetét. A mindenható monárkia, a mindenható egyház és egyedül üdvözitő tudományos doktrinák nyügében szolgálta az emberiség egy testileg-lelkileg elsatnyult kasztnak, az uralkodó arisztokráciának érdekeit. Az egész világrend józan észszel meg nem közelithető formulákon épült: az isten kegyelméből való monárkia, a születési előjog, az egyház dogmái, a szellemiek terén pedig önkényes, száraz, nevetséges doktrinák, ime a négy béklyó, amely a jól betanitott, s ha kell, ostorral nógatott igavonó barom grádusára sülyesztette az emberek tulnyomó többségét. Amig a barok és rokokó világ fiatalos hevében még meg tudta aranyozni ezeket a száraz normákat, addig az elnyomottak nagy tömege hajlandó volt ezt az állapotot magától értetődőnek felfogni. De a rend, amely a hatalmával oly rutul visszaélt, lassankint elvesztette müvészi és teremtő erejét.

(Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A félkeztyü.

A járda szélén kis keztyű hever,
Megvetett kincs, senki sem veszi fel.
Ki elvesztette, megsohajtja tán,
Más föl se venné, annak lom csupán.

Siet a nép, egymásba ütközik.
Az utcák délibábját üldözik.
Mint farkas-nyáj a puszták lovasát,
Futó szerencsét űz a sokaság.

A pártalan keztyűt ki mentse meg?
Nem látják e haszonleső szemek.
Kincs volt, szemét lőn. Sorsa köznapi.
Mi vár reá? A szemetes kocsi.

Mint azok a hű, eldobott szivek,
Kik nem kellenek többé senkinek.
Egyszer szerettek, egyet, azután
Nem lesznek senkié már igazán,

Kit özvegygyé tesz egy nagy szerelem,
Ujból szeretni többé képtelen.
Hiába minden! küzdés, akarat:
Félkeztyű, félszív, félasszony marad.

Elhagyta kinek termett párjaul,
Mint egy virág, e keztyű, sárba hull.
Mi sorsban él most! Gyászruhás ledér.
Mi vár reá? A halottas szekér.

Zempléni Árpád.

+ **A házasság főkövetelménye.** A *Háztartás* cimü lap, amelyet *Kürthy* Emilné szerkeszt nagy szeretettel és szakértelemmel, karácsonyra szintén dusabb számmal kedveskedik a közönségnek. A holnap megjelenő számban különösen érdekes az a cikk, amelyet az irodalom, politika és müvészet több kiválósága irt meg, s amely *A háziasság dicsőitése* cim alatt azt a kérdést tárgyalja, mi is tulajdonképpen főkövetelménye a háziasságnak. A tartalmas, szellemes nyilatkozatok közül ime néhány:

Az én nézetem szerint nem azt magasztaljuk házias nőnek, aki nem mozdul ki a házból. A házias nő az, aki a maga házát vonzóvá tudja tenni másoknak, különösen a családtagoknak.

A nagyvilági nő olyan, mint a nap, messzire ragyog és mindenkit káprázatat.

A házias nő olyan, mint a lámpa, bevilágitja a szobáját.

Mikszáth Kálmán.

*

Mi a háziasság főkövetelménye? Olyan, amivel egyben lehetne megfelelni, azt hiszem nincs; — vagy ha van, az mindenkinél más. Ha ez nem igy lenne, akkor nem is lehet kérdés tárgya oly sok ezer évi tapasztalat után. S miért lehet kérdés tárgya még ma is? Azért, mert csak sejtve van, mint az északi sark, de fölfedezve nincs.

Ifj. Abrányi Kornél.

*

A háziasság főkövetelményének a boldog családi életet tartom; az asszony szivesen mond le a fényüzésről és a zajos élvezetekről, csillogásról és a társadalom egyéb csábitásairól, ha boldog az otthona.

Hegyi Aranka.

*

A házasság és a háziasság főkövetelményének tartom — *a lemondást.*

Ignotus.

*

Én azt gondolom, hogy a „háziasság követelménye" a „Ház" szerint különbözik és az az asszony felel meg neki tökéletesen, akinek a férje tiz esztendei házasélet után is örömest megy haza.

Jászai Mari.

*

A háziasság főkövetelménye az, hogy a nő az urát szeresse!

Jókainé Nagy Bella.

*

Házias a nő, ha szeretettel csügg otthonán és szellemét egyéb tehetségeivel együtt a házára pazarolja, nem pedig a Koronaherceg-utcára vagy — kaszinóra.

A családnak szüksége van tenger gyöngédségre, nagy, erős lélekre, üde kedélyre, magas, müvelt szellemre, egyszóval — egész nőre!

Azért fél a házasságtól, mert tudja mindezt és mégis imádja házon kivül való hivatását, — a szinpadot

Küry Klára.

*

+ **Bölcseség és szerénység.** Bizonyos, hogy a boerok, ha azelőtt is bölcsek és szerények voltak, most, amikor olyan szép sorjában aratgatják az angolok fölött a győzelmeket és azért még sem bizzák el magukat, — annál nagyobb az ő dicséretük. Hogy szerények a boerok, azt bizonyitja az ő jelszavuk, hogy mindent csak az „isten bölcseségének és igazságosságának" tulajdonitanak, s hogy okosak is, arról is többször tettek már tanuságot. Bizonyitja ezt egyébként egy johannesburgi levél is, amely még 4-ikéről van keltezve és arról szól, milyen körültekintéssel tették meg a boerok az előkészületeiket. A kormány több fontos és érdekes proklamációt bocsátott ki. Az egyik a husárral foglalkozik és elrendeli, hogy a mészárosoknak nem szabad a hus árát fölemelniök; csak ha igazán nagyon kevés lesz a vágómarha, akkor szabad valamivel drágábban adni a hust. Egy másik proklamáció kihirdeti, hogy a háboru ideje alatt megszünik a földadó, a jelzálogok után nem kell kamatot fizetni és a most elmaradt kamatot a háboru után sem szabad követelni. A bérlők föl vannak mentve a bérfizetés alól és azok a kereskedők, akik üzletüket nyitva tartják, csak a bér felét fizetik. A kormány sok élelmet vásárolt össze, melyet ingyen kioszt a szegények között, ugy, hogy éhségről, nyomorról szó sem lehet. — A hus ára nem is emelkedett, mert amikor fogytán volt már a marha, a boerok az ellenségtől szereztek. A háboru első hetében sok élelmiszert és marhát vettek el az angoloktól. Egyszer nyolcszáz, máskor kétszáz és később ismét kétszáz marhát juttatott nekik harci szerencséjük.

*

+ **A háboru borzalmai.** A Sumatra hajóval százharminchárom angol került vissza a dél-afrikai csatatérről. Egy párisi lap angol tudósitója sietett, hogy szem- és fültanuk elbeszélése alapján irjon borzalmas részleteket a lapjának, de csalódás érte. A százharminchárom angol közül csak kettő állott szemben ütközetben a halállal, a többi csak szerencsétlen nyavalyás katona, aki mihelyt Afrikába ért, rögtön a kórházba került. Betegségbe, lázba estek és mivel semmi hasznukat sem vehették, haza küldték őket. Most ott melengetik sovány tagjaikat a woolwichi kórházban a kályhák körül. Hanem két tiszt, az benne volt a tüzben. Az egyik Forber kapitány, aki Elandslaagte mellett egy Mauser-golyót kapott a vállába, a másik Manbley hadnagy, aki ugyanabban a csatában sebesült meg, s aki elmond egyetmást ilyenképpen:

— Alig kezdődött meg az ütközet és ágyuink alig kezdték meg a müködésüket, amikor egy boer ágyugolyó három lépésnyire előttem csapott le a földre. Ostorcsapáshoz hasonló ütést éreztem a homlokomon, mire elvesztettem az eszméletemet. Amikor magamhoz tértem, öt óra volt. A harc az elkeseredettség tetőpontjára hágott, egyre hallani lehetett a kartácsok fütyülését és az ágyuk bömbölését. Garmadában hevertek a halottak. Csak késő este találtak meg és vittek el a tábori kórházba.

A többi katona csak távoli trombitaszót hallott, csak egy volt közülök Glencoeban.

— Az ütközet előtt egy nappal lettem beteg — beszélte el — az ágyban feküdtem és rendkivül szenvedtem; de hallottam az ágyudörgést és sohasem fogom elfelejteni, amit ezen a napon láttam. Reggel csak ketten voltunk a nagy kórházi teremben. Délben megtelt az ágyak, este pedig már a padlón is feküdtek sebesültek és halottak. Némely ágyon három ember is hevert. Három nappal később a tábort és a várost oda hagyták és mi vissza maradtunk az orvosok őrizete alatt. Este, naplemente után hirtelen lódobogások zaja hallatszott az utcán. A boerok bevették a várost. Sohasem hittem volna, hogy ilyen nagy számban vannak. Néhány nappal később Joubert tábornok parancsára kiválogattak bennünket. A lábbadozókat foglyoknak jelentették ki. A többieket Ladysmithbe küldték. Én ezek között voltam.

Amikor a tudósitó távozott a kórházból, az egyik szobából éneklést és kacagást hallott. A kalauzolója felvilágositotta:

— Ezek őrültek. Nyolc katonát őrülten hoztak vissza Afrikából.

REGÉNY.

Öreg asszony nem vén asszony.

(17) — REGÉNY. —

Irta: **GEROLAMO ROVETTA.**

A grófné folytonos fecsegése közt értek a laguna-hidhoz és Gegio tapsolt és ugrált örömében, meg kellett fogni, különben könnyen kibukhatott volna az ablakon.

Mikor a vizen egy kis vitorlás hajót látott meg, ugrálni kezdett örömében — azután villámgyorsasággal fordult Elizához ezzel a kérdéssel:

— Ha Del Mentico Velencébe jön, egy kis fekete bárkát vétetek magamnak, fehér vitorlával, ilyet mint ez, ni!

— Ugyan, édesem, tanuld meg az embereket egy kissé kimélni. Jőjj ide, majd veszek én neked egy kis fekete bárkát, szólt hozzá Prandino, aki Eliza viselete miatt szükségét érezte annak, hogy valaki előtt megkedveltesse magát.

— Oh, te! Éppen te vagy az igazi! — — Hisz neked, neked nincs is pénzed! — A mama mindig szegény ördögnek nevez! Prandinó, a természet a holdvilágban!

Cäcilia jót csipett a fiun, hogy hallgatásra birja — de Prandino eleget hallott! Ime az okok, amiért Ariberti Eriprando gróf, aki oly ragyogó ábrázattal robogott el Vicenzából, olyan hosszu orral érkezett meg Velencében.

HETEDIK FEJEZET.

Annak a tolakodó emberáradatnak közepette kilépni a pályaudvarról és egy idegen városba jutni, mindég nyomasztólag hat az olyan emberre, aki az utazást meg nem szokta.

Képzeljék hát el szegény Prandinót, aki nehéz szivvel most ér Velencébe, ahol még soha sem volt. Egyetlenegyszer talán, de akkor még egészen kis fiu volt.

Miután a hosszu, alacsony, szük és sötét folyosón keresztülhaladt, amely a szabadba vezetett, egyszerre csak a Canal Grandet látta szemei előtt. Az ég, a föld és a tenger tarka szinekben olvadtak össze. És itt, a kijárás körül és a téren töméntelen gondolás és szálloda-szolga állott. A gondolások tolakodtak, veszekedtek és lökdösték egymást, mindegyik szeretett volna legalább egy utast hatalmába keriteni.

— Parancsol egy gondolát? Nagyságos ur, egy gyönyörü gondolánk van, egy evezőssel, kettővel — — mehet!

A szállodaszolgák ellenben sokkal komolyabbak, tartózkodóbbak voltak, sorfalat állottak, folytonosan kiabálva:

— Albergo d'Italia! Grand Hotel! Capelo! Al Vapore! Pension Suisse! La Luna! Hotel Vittoria!

Prandino nyitva felejtette a száját; lába gyökeret vert. Ez a zaj megzavarta. Egész kábultan bámult maga elé. Csaknem elnyelte tekintetével a látványt, melyet a Canal Grande nyujtott, mindegyik oldalán egy-egy sor gondolával, melyek mintegy második, folyton mozgó partot képeztek, a fehér márvány-part alatt. Bámulta a zöldes viz csillogását, az emberi sokaság sürgését-forgását és a szürke hidat, mely olyan volt, mint egy óriási csipkeminta.

— Adja ide a podgyászlevelet! Magam megyek oda és kiveszem a podgyászt. Ön azalatt fogadjon egy gondolát, de be ne csapassa magát, alkudjon ki előre mindent, mert azután kétszer annyit kérnek. — Mama kérlek, te jőjj velem, folytatta Cäcilia grófné, az anyjához fordulva, aki szokott, sima, szentimentális modorában sétálgatott és olyan közönyösen nézgélt körül, mint valami fáradt angol miss.

— Mama, te jőjj velem, te pedig Gegió, légy illedelmes és maradj a gróf urnál!

— Nem maradok, én a nagymamával akarok menni!

— Akkor mi sem megyünk!

— De én a nagymamával megyek!

— Hát jó, menj a nagymamával, te kiállhatatlan!

Amint a hölgyek eltávoztak, Prandinóhoz egy sovány, fürge, napbarnitott férfi közeledett, fején egy nagy kalappal, csikos, fakó zubbonyban, aki ugy tett, mintha Prandinót már régen ismerné:

— Itt vagyok uram, szólt szerényen, itt vagyok.

— Van gondolája?

— Jőjjön csak velem, annyit mondok, csak jőjjön velem és ne busuljon!

Prandino egészen megnyugodva nézett reá. Szinte hihetetlennek látszott előtte, hogy volt valaki ebben az embertömegben, aki törődni látszott vele és aki zavarából ki akarta segiteni — és szó nélkül ment a bárkás után.

Ez bal felé vezette.

Nyomban reá a pályaudvarból egy hordár jött ki, vállán egy nagy kofferrel, egy nagy táska az egyik és két kisebb a másik kezében. Mögötte jött Cäcilia, aki valósággal meg volt rakodva dobozokkal, csomagokkal és ládácskákkal és azután a grófné az egyik kezében egy kalapdobozzal, a másik kezén Gegióval.

— Bapi! Ohé! Bapi! Idehozd a nagyságos ur holmiját! kiáltott a bárkás, aki felismerte Prandinót, amint segitett a grófnénak, aki az ő állapotában inogva és vérvörösen a sok csomaggal megterhelve, döcögött oda.

Bapi, aki jobbra indult, rögtön a hivó hang irányába nézett és bár a koffertől megfordulni nem tudott, most egyszerre balfelé irányitotta lépteit.

— Erre megyünk? kérdé Cäcilia Prandinótól.

Eliza egy hanggal sem emlitette Prandinónak a jelenetet, amelylyel Mestreben őt megbosszantotta.

— Igen, erre. Szép, nagy és tiszta gondolát béreltem.

(Folytatása következik.)

Napirend.

Naptár. Szerda, december 20. — Római katolikus: Amm. Kánt. — Protestáns: Teofil. — Görög-orosz (december 8.) Pataj. — Zsidó: Tebeth 18. — A nap kél 7 óra 31 perckor. — Nyugszik 3 óra 53 perckor. — A hold kél délután 7 óra 37 perckor. — Nyugszik délelőtt 9 óra 23 perckor.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor.

A IV. filharmoniai hangverseny a Vigadó nagytermében, este fél nyolc órakor.

Nemzeti Muzeum: Képtára, nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

Iparművészeti társulat és muzeum karácsonyi kiállítása nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 5—8 óráig.

Országos Képtár és a Velazquez-kiállítás az Akadémiában, nyitva délelőtt 9—1-ig.

A Műcsarnok téli tárlata, nyitva délelőtt 9 órától délután 4 óráig. Belépődij 1 korona.

Nemzeti Szalon téli kiállitása (Ferenciek-tere 9. szám), nyitva egész nap. Belépő-dij 20 krajcár.

Teknologiai iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—5-ig.

Mezőgazdasági muzeum (Kerepesi-ut 72.), nyitva d. e. 9 órától 1 óráig.

Közlekedési Muzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyűjteménye nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Iparművészeti muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész uj szenzációs műsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Kis Vigadó. VIII., Nagyfuvaros-utca 4., naponta nagy varieté-előadás.

Budapest kávéház. Andrássy-ut. Naponta Banda Marci és fiai hangversenye.

Orient kávéház. Kerepesi-ut. Sági Pista zenekarának hangversenye és Schreier művész.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállodája.

Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Union-Szálloda diszes nagy étterem, villanyvilágitás, specialitás *kerékpárterem.*

Elite szálloda, Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny Kiss Béla hires debreceni zenekara által. Ujonnan berendezett fényes éttermek.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Szinház-épület. Naponta kitünő cigányzene.

Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazene.

Lantos-féle Erdélyi vendéglőben naponta a legkitünőbb erdélyi ételek és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölgyek által.

Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-körut 4. kapható eredeti torockói hus és hortobágyi gulyás.

Miakits M. bor és sörosarnoka az Urania szinház mellett Kerepesi-ut 19. naponként zeneestély. Saját termési borok.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince át-termekben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferkó hires szólisták hangversenye.

Bodega-pince, ujonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

Naponta hangverseny **Dankó Gábor** fényes zenekara és **Török Pista** cimbalommüvész által a *Keleti kávéházban,* Csömöri-ut 14.

Emke kávéház, Kerepesi-ut, naponta *Pege Károly zenekara.*

Stefánia-kávéház, Kerepesi-ut 73. Naponta az I-ső Magyar Daltársulat előadásai.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A német bankkamatláb emelése. Berlinből táviratozzák, hogy a Német Birodalmi Bank központi tanácsa ma tartott ülésén a *kamatlábat egy százalékkal felemelte.* És pedig: a leszámitolási kamatlábat 6%-ról 7-re, a lombard-kamatlábat 7%-ról 8-ra.

Ennek a kamatlábemelésnek a kedvezőtlen hatása kiterjed a mi pénzpiacunkra is. A Német Birodalmi Bankot ebben az elhatározásában főképp az az indok vezette, hogy az arany tulságos arányban özönlik Angliába és mert a váltótárcája a legutóbbi kimutatás szerint 33,662.000 márkával emelkedett. Előreláthatóan az Angol Bank is emelni fogja a kamatlábat, sőt az Osztrák Magyar Bank is kénytelen lesz felemelni eddigi 5½%-os kamatlábát.

Az épitővállalkozók kérelme. A magyar épitési vállalkozók egyesülete dr. *Herzfeld* Samu egyesületi titkár vezetése alatt ma *Darányi* Ignác földmivelési miniszternél tisztelgett. A küldöttség arra kérte a minisztert, hogy olyan közmunkáknál, ahol a belföldi vállalkozó a külföldi vállalkozóval egyenlő árak mellett pályázik, mindig a belföldi pályázó nyerje el a munkát, hogy minden legcsekélyebb közmunka is nyilvános árlejtésen adassék ki, hogy az épitési feltételekben a miniszter kösse ki, hogy az épitkezéseknél lehetőleg magyar munkás alkalmaztassék, hogy a miniszter tekintettel az épitési ipar hanyatlására rendelje el azonnal a közmunkák folyamatba vételét, és hogy a közmunkák lehetőleg kisebb részletekben adassanak ki, hogy a kisebb iparos és vállalkozó is közvetlenül pályázhassék a munkára. *Darányi* miniszter a küldöttséget igen kegyesen fogadta, teljesen méltányolta a felsorolt kivánságokat és kijelentette, hogy azokat tárcája ügykörében lehetőleg teljesiteni fogja.

Az ungvári mümalom. E hónap 17-ikén az ungvári mümalom hitelezői gyülést tartottak, amelyen az összes követelések 80%-a volt képviselve. A gyülés elhatározta, hogy tiz tagból álló bizottságot küld ki, amely a malom üzemét a készlet feldolgozásáig folytassa és a lisztkészletet eladja. Harminc nap mulva ujabb gyülést tartanak, amelynek az a célja, hogy a malomvállalatot részvénytársasággá alakitsák át, vagy pedig felszámolás történjék.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 18.— frt pénzben, 18.50 forint áruban. *Bécsben* a nyersszesz ára 19.— forint pénzben, 19.10 forint áruban.

Borjuvásár. 1899. évi december hó 19-én. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 299 darab, leölt borju 146 darab, bécsi élő borju — darab. növendék marha 16 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések. Belföldi élő borju 36—40 krtól, I. r. 41—44 krig, kivételes 46 krig, levonás nélkül, leölt borju 42—46 krig kilonkint, bécsi leölt borju ——— krig. Növendék marha 23—26 krajcárig kilonkint. Bárány élő ——— frtig, leölt ——— forintig páronkint. A vásár lanyha volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonzumvásár árjegyzése 1899. évi dec. 19-én. Készlet 1249 darab. Érkezett 1431 darab. Összesen: 2710 darab. Eladatott 1523 darab. Maradt 1187 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr. sulyban 36——39 krajcárig, 220—280 kgr. sulyban 37——40— krajcárig. 320—380 klgr. sulyban 38———40 krig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilos 36—39— krajcárig. Malacok 38—40 krajcár kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott sertésvásáron bejelentettek: 13.816 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 5005 darab fiatal sertést, 3854 darab magyar hizott sertést, —— nehéz sertést, összesen 11,860 darabot. Nagy felhajtás, gyöngébb árak 2—3 krajcárral.

Jegyzések: kgként élő sulyban (a fogyasztási adót nem számitva) első rendü sertés 40——41 kr, kivételesen —— krajcáron, középminőségü sertés 37—40— krajcár, könnyü sertés 34—36— krajcár, fiatal sertés 30—40 krajcáron. Legközelebbi vásár szerdán, e hó 27-ikén lesz.

Közlekedés.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság a Száván Mitrovica és Sabác között 13-ikán jégzajlás miatt megszüntetett hajójáratokat december 18-ikán ismét meginditotta és pedig további intézkedésig a következő menetrend szerint: Indulás *Mitrovicáról* Sabácra naponkint reggeli 9 órakor. Indulás *Sabácról* Mitrovicára naponkint déli 12 órakor.

Az „Adria" magyar királyi tengerhajózási részvénytársaság jelenti: A braziliai áruforgalomban 1900. január 1-től kezdve minden a szabályszerüen kiállitott konzuli menetlevélhez (manifest) csatolandó hajóselismervényhez (connossement) a feladó által kiállitott és aláirt nyilatkozatot kell mellékelni. E nyilatkozatnak magában kell foglalnia az árunak az egyes csomagok szerint való leirását és az indulási kikötőben levő konzul által éppugy láttamoztatnia kell, mint ahogy ez a menetlevélre nézve meg van határozva. A kapitányok vagy hajóparancsnokok oly connossementet, amelyhez ily nyilatkozat csatolva nincs, aláirni nem fognak. E nyilatkozat hiányát vagy a csomagok valóságos tartalmától való eltérését a rendeltetési kikötőben a vámtörvények megsértésének tekintik, ami a vámösszeg magasságáig terjedő pénzbüntetést von maga után, amely mindkét esetben az átvevőt (cimzettet) terheli s a kapitányokat csak a nyilatkozat elveszése vagy át nem adása esetén büntetik a vámszabályzat 363. §-a szerint a vám kétszeres összegéig terjedő pénzbüntetéssel.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, december 19.

Javult vételkedv következtében az irányzat megszilárdult és 25.000 métermázsa buza került forgalomba. Az árak néhány krajcárral emelkedtek. Egyéb gabonanemüekben gyenge volt a forgalom.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm. 81 k. 8 frt 32½ kr, 600 mm. 80·8 k. 8 frt 45 kr, 535 mm. 80 k. 8 frt 45 kr, 200 mm. 80 k. 8 frt, 35 kr, 400 mm. 80 k. 8 frt 10 kr, 800 mm. 80 k. 8 frt 15 kr, 650 mm. 80 k. 8 frt 15 kr, 500 mm. 79·5 k. 8 frt 25 kr, 100 mm. 79·5 k. 8 frt 05 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 10 kr, 150 mm. 79 k. 8 frt 05 kr, 300 mm. 79 k. 8 frt 15 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 10 kr, 100 mm. 78.7 k. 8 frt 05 kr, 200 mm. 78·5 k. 8 frt 07½ kr, 100 mm. 78 k. 8 frt, 100 mm. 78 k. 7 frt 95 kr, 200 mm. 78 k. 7 frt 90 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt.

Pestmegyei: 400 mm. 80 k. 8 frt 10 kr, 200 mm. 79·5 k. 7 frt 90 kr, 100 mm. 79 k. 7 frt 97½ kr. 400 mm. 78 k. 7 frt 97½ kr. 250 mm. 79 k. 7 frt 90 kr, 150 mm. 78 k. 7 frt 90 kr, 100 mm. 79 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 78·5 k. 7 frt 85 kr, 100 mm. 78·5 k. 7 frt 80 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 90 kr, 200 mm. 78 k. 7 frt 90 kr, 100 mm. 78 k. 7 frt 95 krajcár.

Tiszavidéki: 100 mm. 78 k. 7 frt 80 kr, 100 mm. 77·5 k. 7 frt 75 kr, 500 mm. 77 k. 7 frt 75 kr, 300 mm. 76·2 k. 7 frt 80 kr, 300 mm. 77·5 k. 7 frt 55 krajcár.

Bácskai: 900 mm. 74·5 k. 7 frt 60 kr, 100 mm. 73 k. 7 frt 50 krajcár.

Erdélyi: 200 mm. 79 k. 7 frt 85 kr, 200 mm. 77 k. 7 frt 50 kr. 200 mm. 75 k. 7 frt 60 kr, 200 mm. 75 k. 7 frt 50 krajcár.

Felsőmagyarországi: 200 mm. 75 k. 7 frt 60 krajcár, 100 mm. 75 k. 7 frt 35 krajcár.

Budai: 460 mm. 76 k. 7 frt 75 krajcár.

Szerbiai: 3000 mm. 76 k. 6 frt 75 kr, 4000 mm. 75·8 k. 6 frt 70 kr, 2600 mm. 75·5 k. 6 frt 67½ kr, 2000 mm. 74·8 k. 5 frt 50 kr.

Mind 3 hónapra.

Rozs: 200 mm. 6 frt 35 kr (paritás), 300 mm. 6 6 frt 17½ kr (paritás), 100 mm. 5 frt 75 kr (hibás), 400 mm. 5 frt 55 kr (B.-Ujfalu.)

Tengeri: (uj) 500 mm. 4 frt 30 kr (ab Ujvidék), 400 mm. 4 frt 45 kr (fehér ab Lipótvár.)

Árpa: 100 mm. 5 frt 60 krajcár (3 hóra.)

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		kilós	100 kilogramm ár: frttól	frtig	kilós	100 kilogramm ára frttól	frtig
tiszavidéki	ó	76	7.60	7.75	79	8.00	8.15
»	»	76	7.65	7.75	80	8.20	8.30
»	»	77	7.75	7.85	81	8.30	8.40
»	»	78	7.95	8.05	—	—.—	—.—
fehérmegyei	ó	76	7.60	7.65	79	8.00	8.15
»	»	76	7.65	7.75	80	8.20	8.30
»	»	77	7.75	7.85	81	8.30	8.40
»	»	78	7.95	8.05	—	—.—	—.—
pestvidéki	ó	75	7.55	7.60	79	7.95	8.10
»	»	76	7.60	7.70	80	8.15	8.25
»	»	77	7.70	7.80	81	8.25	8.35
»	»	78	7.90	8.00	—	—.—	—.—
bánsági	ó	75	7.60	7.65	79	7.95	8.10
»	»	76	7.65	7.70	80	8.15	8.25
»	»	77	7.70	7.80	81	8.25	8.35
»	»	78	7.90	8.00	—	—.—	—.—
bácskai	ó	73	7.50	7.60	77	7.95	8.05
»	»	74	7.65	7.80	—	—.—	—.—
»	»	75	7.80	7.90	—	—.—	—.—
»	»	76	7.80	8.00	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			kilós	100 kilogramm ára frttól	frtig
Rozs	uj	elsőrendü	—	6.20	6.30
»	»	másodrendü	—	6.05	6.15
Árpa	»	takarmány	—	5.70	5.80
»	»	égetni való	—	5.45	5.55
»	»	sörfőzésre való	—	6.25	6.50
Zab	»	—	—	5.35	5.45
Tengeri	ó	bánsági	—	—.—	—.—
»	»	m. snemü	—	—.—	—.—
Repce	uj	káposzta	—	11.50	12.25
»	»	bánsági	—	—.—	—.—
Köles	»	—	—	5.30	5.80

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra	7.95—7.96—7.97
Buza (1900.) okt.-re	8.02—8.03—8.04
Rozs áprilisra . . .	6.50—6.49
Zab áprilisra (1900) .	5.08
Tengeri 1900. májusra	5.——4.99—4.98
Repce augusztusra .	11.70—11.80

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra . . .	7.88	pénz	7.89 áru
Buza októberre (1900) . .	7.94	»	7.95 »
Rozs áprilisra (1900) . . .	6.44	»	6.45 »
Tengeri (1900.) máj.-ra . .	4.99	»	5.— »
Zab (1900) áprilisra . . .	5.05	»	5.06 »
Repce augusztusra . . .	11.75	»	11.85 »

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra (1900.)	7.95— 7.96
Buza októberre (1900.) . . .	8.01— 8.02
Buza szeptemberre (1900.) . .	0.—— 0.—
Rozs áprilisra (1900)	5.08— 5.09
Tengeri májusra 1900.	4.98— 4.99
Zab áprilisra	0.—— 0.—
Repce augusztusra	11.75—11.85

A budapesti értéktőzsde.

A mai értéktőzsde külföldi zárlatok nyomasztó hatása alatt indult s az összes értékek árfolyamai forintonkint hanyatlottak. Később az a hir érkezett, hogy a berlini bank kamatlábát 7%-ra emelték, ami további lanyhaságot okozott. A zárlat igen gyenge. A helyi értékek, karöltve a nemzetközi piaccal ellanyhultak, főleg közuti és rimamurányi, előbbi 4, utóbbi csaknem 5 forinttal esett.

A déli tőzsde szintén lanyha volt, csak zárlat felé volt némi szilárdulás észlelhető, fedezési betétek hatása folytán. A helyi piac csekély forgalom mellett gyenge volt; közutiak ismét 2 forinttal estek.

A valutapiac merev.

Az *előtőzsde*: igen lanyha.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 370.25—371.75. Osztrák hitelrészvény 369.10—370.50. Osztrák-magyar államvasut 317.75—318.75. Közuti vasut 332.80—334.50 forint.

A *déli tőzsde*: változatlanul gyenge.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 370.——371.—. Osztrák hitelrészvény 368.20—369.30. Osztrák-magyar államvasuti részvény 318.20—318.75. Jelzálogbank 232.— Leszámitoló bank 251.75—252. Rimamurányi

329.75—330.25. Közuti vasut részvény 331.——332.75 forint.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 369.40. Magyar hitelrészvény 370.—. Leszámitoló bank részvény —.—. Rimamurányi vasmü részvény 329.75. Osztrák-magyar államvasut 319,75. Közuti vasut 331.50. Villamos vasut 177.50 forint.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna 38.——46.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 52.——60.— forint. Vörös erdélyi —.——.— Vörös bánsági —.——.— Középszemü 64.——68.—. Nagyszemü 70.—73.— frt. Disznózsir: budapesti 48.50—49.— forint, vidéki —.——.—— frt. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.——.— városi 4 darabos 40.——40.50 forint, 3 darabos 40.50—41.— forint, füstölt 45.——46.— forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50—15.— forint. 120 darabos —.——.— forint, 100 darabos 19.75—20.— forint, 85 darabos 28.——28.50 forint azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 12.50—12.75 forint, 100 darabos 18.50—18.75 forint, 85 darabos —.——.— forint. Szilvaiz: szlavóniai 18.50—19.— forint, szerbiai 16.75—17.— forint azonnali való szállitásra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, december 19. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.)

Jegyzések: Tavaszi buza 8.14—8.13. Tavaszi rozs 6.81—6.80. Tengeri 5.29. Tavaszi zab 5.39—5.40. Repce augusztus—szeptemberre 11.85—11.95. forint.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsdére* a német birodalmi bank kamatláb felemelése nagyobb benyomást nem gyakorolt, mert ezt már az összes külföldi tőzsdék tegnap tudták. Üzlettelenség következtében csendes.

A *déli tőzsdén* teljes az üzletcsend.

Az *zárlat* csendes, de javult a Krüger-hirre.

Bécs, december 19. (*Magyar értékek zárlata.*) 4% aranyjáradék 115.90. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 137.50. Magyar vasuti kölcsön czüstben 99.40. Magyar keleti vasuti állami kötvény 118.25. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 252.—. Rimamurányi vasmürészvény 328.—. Magyar koronajáradék 94.65. 4%-os Magyar földtehérm. kötvény 93.25. Magyar hitelbank részvény 370.—. Magyar nyereménykölcsön sorsjegy 159.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 181.50. Magyar kereskedelmi bank 1389.

Bécs, december 19. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4·2% papirjáradék 98.70. 4%-os osztrák aranyjáradék 115.70. 1860-iki sorsjegy 136.25. Osztrák hitelsorsjegy 203.—. Angol-osztrák bank 149.—. Bécsi bankegyesület 269.50. Osztrák-magyar bank 906.—. Déli vasut 66.50. Dunagőzhajózási részvény 338.—. Dohányrészvény 130.50 Császári és királyi arany 5.73—. Német bankváltók 59.07. 4·2% ezüst járadék 98.35 Osztrák koronajáradék 98.85. 1864-iki sorsjegy 199.75. Osztrák hitelintézeti részvény 369.50. Unionbank 307.—. Osztrák Länderbank 230.—. Osztrák-magyar államvasut 320.—. Elbavölgyi vasut 245.—. Alpesi bányarészvény 262.—. 20 frankos arany 9.62½ Londoni váltóár 121.27. Bécsi Tramway —.—. Az irányzat javult.

Bécs, december 19. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése. A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 369.87 Magyar hitelrészvény 370.50. Angol-Osztrák bank 149. — Union bank 269.50, Länderbank 306.50, bankegyesület 231.—, osztrák-magyar államvasut részvény 320.—, északnyugati vasut részv. 251.50, elbavölgyi vasut 236.—, dunagőzhajós részv. —.—, alpesi bányarészvény 131.—, májusi járadék 330.—. osztrák koronajáradék 263.—, magyar arany. 98.70, magyar koronajáradék 94.65, német birodalmi márka készpénz 60.80 ultimóra 59.08, török sorsjegyek —.—, rimamurányi vasmü —.— déli vasut —.— dohányrészvény —.—. Napoleon d'or 9.62½ Lombard —.—.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, december 19. (*Tőzsdei tudósitás.*) A newyorki értéktőzsde pánikszerü hangulatára, a londoni és párisi tőzsdék bágyadtságára és az itteni kamatlábemelésre az egész vonalon erős kinálat mutatkozott, aminek vételkedv hiánya és jelentékeny árhanyatlás volt a következménye. Különösen a bányaértékek hanyatlottak, mert a pénzpiac helyzete sok spekulánst arra kényszeritett, hogy hausse-pozicióit feladja. Ultimópénzt 9% mellett kerestek. Belföldi kölcsönök bágyadtak. Magánleszámitolási kamatláb 6⅜%.

Berlin, december 19. (*Zárlat.*) 4·2%-os papirjáradék 98.10. 4% osztrák aranyjáradék 97.90. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 94.—. Osztrák-magyar államvasut 136.—. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 169.10. Magyar vasuti beruházási kölcsön 100.90. Alpesi bányarészvény 38.60. Disconto-Commandit 189.40. Általános villamossági Edison 253.75. Gelsenkircheni 193.75. Laurahütte 248.50. 4·2% ezüstjáradék 97.75. 4% magyar aranyjáradék 96.75. Osztrák hitelrészvény 230.50. Déli vasut 29.90. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegy 216.10. 4% uj orosz kölcsön 99.—. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 92.20. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 156.—. Harpeni 198.—. Az irányzat javuló.

Hamburg, december 19. (*Zárlat.*) 4.2% ezüstjáradék —.—. 1860. sorsjegy 141.—. Déli vasut 30.10. 4% osztrák aranyjáradék 98.—. Osztrák hitelrészvény 230.80. Osztrák-magyar államvasut 136.—. Olasz járadék 92.25. 4% magyar aranyjáradék 97.25. Az irányzat javult.

Frankfurt, december 19. (*Zárlat.*) 4·2% papirjáradék 98.—. 4% osztrák aranyjáradék 97.80. Magyar koronajáradék 94.40. Osztrák-magyar bank 151.—. Déli vasut 30.20. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 2051.— Bécsi bankegyesület 134.70. Villamos részvény 145.—. 3%-os magyar aranykölcsön 80.55. 4·2%-os ezüstjáradék 97.70. 4% magyar aranyjáradék 97.15. Osztrák hitelrészvény 229.80. Osztrák-magyar államvasut 136.—. Északny. vasut —.—. Bécsi váltóár 168.95. Párisi váltóár 80.95. Unionbank —.—. Alpesi bányarészvény 262.—. Az irányzat bágyadt.

Páris, december 19. (*Zárlat.*) 3% francia járadék 99.37. Olasz járadék 93.05. Osztrák-magyar államvasut 693.—. Francia törlesztb. járadék —.—. 4% magyar aranyjáradék 99.20. Török dohányrészvény 281.—. Osztrák Länderbank —.—. 3½% francia járadék 101.82. Osztrák földhitelintézeti részvény —.—. Déli vasut 161.—. 4% osztrák aranyjáradék 97.25. Ottomanbank 554.—. Párisi bankrészvény 10.72 Alpesi bánya részvény —.—. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 19. A sertésüzlet irányzata változatlan, A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 41——41½ krajcárig. Öreg közép páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban ——— krajcárig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 43—43½— krajcárig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban) 42—42½ krajcárig. Fiatal könnyü páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 41——42 krajcárig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. Közép (páronkint 220—280 kilogramm sulyban ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. — Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——.— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 42½——43 krajcárig. — Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 42——42½ krajcárig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 41—42— krajcárig.

Sertéslétszám: 1899. dec. hó 17. napján volt készlet 22.638 darab, 1899. december hó 18. napján felhajtatott 319 darab, 1899. évi december 18. napján elszállittatott 444 darab, 1899. december hó 19. napjára maradt készletben 22 413 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 19. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter ifj. Fittler Imre a budapesti itélőtábiának alkalmazott joggyakornokot, dr. Hoselitz Gyula budapesti büntető, dr. Stoffer József budapesti törvényszéki, dr. Benda Béla a budapesti itélőtáblánál alkalmazott joggyakornokokat, dr. Meszlény Arthur, valamint dr. Löw Tibor budapesti lakosok, ügyvédjelöltet a budapesti törvényszékhez, Fiáth Imre székesfehérvári törvényszéki joggyakornokot a székesfehérvári törvényszékhez, Marsovszky Lajos pozsonyi törvényszéki joggyakornokot a nagy-bittsei járásbirósághoz, Sütő István nyitrai törvényszéki joggyakornokot a nyitrai, Dudás Béla munkácsi járásbirósági joggyakornokot a szegedi törvényszékhez, Gosztonyi Gyula pécsi törvényszéki joggyakornokot a pécsi járásbirósághoz, Pilch Ernő pécsi törvényszéki joggyakornokot a nagykanizsai, Schlott Vilmos trencséni törvényszéki joggyakornokot és Weisz Sándor budapesti lakos, ügyvédjelöltet a trencséni törvényszékhez aljegyzőkké nevezte ki. — A belügyminiszter a székesfővárosi rendőrséghez Korody Béla irnokot segédfogalmazóvá, Kistelelki Imre gyakornokot irnokká s Rády Ferenc végzett joghallgatót segélydijas gyakornokká nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Sebesi Julia okleveles tanitónőt a fehéregyházi állami elemi népiskolához rendes tanitónővé nevezte ki. A budapesti itélőtábla elnöke ifjabb dr. Schulhof Géza, Márkusz Miksa és Balló Antal ügyvédjelölteket, Brózik Emil és Domsa Sándor végzett joghallgatókat dijas joggyakornokokká nevezte ki. A székesfehérvári pénzügyigazgatóság Lengyel Sándor székesfehérvári lakost segélydijas adóhivatali gyakornokká nevezte ki a székesfehérvári királyi adóhivatalhoz. A budapesti királyi főügyész Baccarcich György fiumei törvényszéki cimzetes fogházőrmestert ugyanoda valóságos fogházőrmesterré nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter dr. Hofbauer János karánsebesi törvényszéki aljegyzőt a világosi, Medgyesi Károly segesvári járásbirósági aljegyzőt a komáromi járásbirósághoz és dr. Erdély Lajos tordai törvényszéki aljegyzőt a gyulafehérvári törvényszékhez, Gálfalvy Antal dicső-szent-mártoni járásbirósági irnokot a marosvásárhelyi itélőtáblához helyezte át.

Pályázatok. Három pénzőgyöri fővigyázói állásra a deési pénzügyigazgatóságnál 2 hét alatt; orvosi állásra a miskolci törvényszéki fogháznál 4 hét alatt; gyakornoki állásra a naszódi királyi adóhivatalnál 2 hét alatt; irnoki állásra az ungvári járásbirságnál 4 hét alatt; irnoki állásra a beszterczebányai törvényszéknél 4 hét alatt; irnoki állásra a füleki járásbirságnál 4 hét alatt; albirói állásra a dicsőszent-mártoni járásbirságnál 2 hét alatt; végrehajtói állásra a veszprémi járásbirságnál 2 hét alatt; irnoki állásra a szolnoki törvényszéknél 4 hét alatt; egy fővegyészi, hat vegyészi és két irnoki állásra a székesfővárosnál január 13-ig.

Időjelzés.

— *A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése.* —

Budapest, december 19.

Az oroszországi maximum lassan tovább emeli a légnyomást nyugat felé s teljesen kiszoritotta a depressziót a kontinensről.

Az idő a magas nyomás hatása alá került s európaszerte szárazra vált s a hőmérséklet is keletről süllyedőben van, s csaknem az egész kontinensen a fagypont alatt van.

Hazánk északi felében és az Alföldön szórványosan esett jelentéktelen csapadék (eső, ónos eső illetve hó) és a hőmérséklet ma reggel néhány fokkal mindenütt a fagypont alatt — s lassan süllyedőben van.

Budapesten a nyirkos, ködös időre az éjjel gyenge havazás következett, az idő hüvősebb lett, s a hőmérséklet ma délben is csak fagypontig emelkedett.

Kilátás: Az uralkodó időben egyelőre lényeges változás nem várható.

Vizállás.

		dec. 19.	dec. 18.			dec. 19.	dec. 18.
		méter				méter	
Inn	Schärding	1.80	1.10	**Tisza**	M.-Sziget	0.60	0.85
Duna	Passau	1.62	0.82	»	Tokeháza	0.80	1.40
»	Linz	1.65	1.82	»	V.-Namény	4.38	3.55
»	Bécs	1.68	1.68	»	Tokai	4.64	1.91
»	Pozsony	2.46	2.39	»	Tisza-Füred	3.46	1.46
»	Komárom	0.99	0.65	»	Szolnok	0.66	0.32
»	Budapest	0.45	0.35	»	Csongrád	0.35	0.05
»	Paks	1.99	1.95	»	Szeged	0.76	0.20
»	Mohács	2.22	2.14	»	Török-Becse	0.66	0.77
»	Gombos	1.77	1.90	»	Titel	0.18	0.08
»	Ujvidék	0.10	0.36	**Ondova**	Bártfa	0.10	1.60
»	Pancsova	0.34	0.24	**Topolya**	Hodr	0.37	1.63
»	Orsova	1.04	0.88	**Bodrog**	Zemplén	4.40	4.62
Morva	Magyarfalva	0.93	0.8	**Sajó**	Zsolca	3.10	2.40
Vág	Zsolna	1.30	1.40	**Hernád**	H.-Németi	1.44	1.54
»	Trencsén	0.98	1.19	**Berettyó**	Margita	0.—	1.12
»	Szered	1.30	1.12	»	B.-Ujfalu	1.56	0.56
Rába	Sz.-Gotthárd	0.40	0.—	**Körös**	Csucsa	0.—	0.15
»	Sárvár	0.34	0.13	»	N.-Várad	0.30	0.44
»	Győr	2.06	1.98	»	Belényes	0.64	0.76
Dráva	Pottau	0.30	0.30	»	Tenke	0.86	1.08
»	Zákány	0.70	0.20	»	Gurahonc	0.70	1.20
»	Barcs	0.28	0.22	»	Borosjenő	1.52	2.04
»	Eszék	0.26	0.11	»	Békés	4.26	4.43
Mura	M.-Szerdah.	1.30	0.—	»	Gyoma	4.36	2.08
Száva	Zágráb	0.26	0.20	**Maros**	Gy.-Fehérvár	1.32	0.64
»	Sziszek	0.—	0.51	»	Branyiczka	1.16	0.84
»	Mitrovica	3.17	2.82	»	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Deés	0.93	1.20	»	Arad	0.66	1.96
»	Szatmár	3.26	2.14	»	Makó	1.18	0.—
Kraszna	N.-Majtény	0.—	0.—	**Temes**	K.-Kostély	1.46	1.70
Latorca	Munkács	0.42	0.68	**Béga**	Kisztó	1.30	1.46
Laborca	Homonna	0.75	1.55	»	Temesvár	0.70	0.—
Ung	Ungvár	0.—	0.—	»	Becskerek	1.06	0.50

Hirdetmény.

Lámpa nélküli kerékpároknak podgyászkénti felvétele.

Kereskedelmi minister ur ő nagyméltóságának 1899. évi szeptember hó 3-án kelt 56604. sz. magas leirata értelmében kerékpárok podgyászként csakis a lámpa nélkül vétetnek fel szállitásra.

A kerékpár-lámpák a személykocsiba mint kézi podgyász általában bevihetők, de acetylen-lámpák csak azon feltétel mellett, ha azok viztartója előzőleg teljesen kiüriltetik.

Ezen feltétel be nem tartása esetén az ez ellen vétő az üzletszabályzat 29. §-a értelmében a tilalom áthágásából származó minden kárért felelős, azonkivül a vasutrendőri szabályokban megállapitott büntetés alá esik és köteles ezenfelül — ha kár nem okoztatott is — az illető egész podgyász minden megkezdett elegykilogrammjáért 12 korona pótdiletéket fizetni.

A magy. kir. államvasutak

Bródy Sándor:

Fehér Könyvére

elfogad előfizetéseket a **„Budapesti Napló“** kiadóhivatala. Egy hónapra 80 kr., negyedévre 2 frt 40. Diszkötésben egy hónapra 1 frt, negyedévre 3 frt.

KARÁCSONYI KIÁLLITÁS!

LEVÉLPAPIRKÜLÖNLEGESSÉGEK
KARÁCSONYFADISZEK
DISZ- ÉS LEVELEZŐLAP-ALBUMOK
STB. STB.

UDVARI SZÁLLITÓ

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

GYÁR: BUDAPEST, VI., RÓZSA-UTCA 55.

KARÁCSONYI ÉS UJÉVI AJÁNDÉKOKRA ALKALMAS IRÓ- ÉS RAJZESZKÖZÖK LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKA

Városi raktárak: V., Erzsébet-tér 19. IV., Egyetem-tér 5—6.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1899. évi december hó 20-án.
Zárva.

NEMZETI SZINHÁZ.
Szerda, 1899. évi december hó 20-án.
Ifjusági előadás d. u. 2½ órakor.
Liliomfi.
Eredeti vigjáték 3 felv. Irta Szigligeti Ede.
Este:
Cimzetes feleség.
Vigjáték 4 felvonásban. Irta: François de Curel.
Forditotta: Kóbor Tamás.
Személyek:
Monneville Bercsényi Heléneandró Helvey L.
Françoise Török I. Guller Paulayné
Renneval Császár
Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.
Szerda, 1899. évi december hó 20-án.
Blaha Luiza asszony mint vendég.
Kurucz furfang.
A népszinházi bizottság által 100 aranynyal jutalmazott népszinmű 3 felv. dalokkal és táncokkal, Rákóczi korából. Irta ifj Bokor J.
Személyek:
Becskyné Kreczányi S. Tetény Szirmai
Ilona Z Bárdi G. Bedő Vidor
Bögözy Németh Bözsi Blaha L.
Tamás Tollagi Katica Gazsi M.
Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ.
Szerdán, 1899. évi december hó 20-án.
Többsincs királyfi.
Magyar népmese 3 felvonásban, 6 képben. Irta: Benedek Elek.
Személyek:
Mirkó Balassa Királyné Hunyadi M.
Többsincs Tapolczai Habakuk Gyöngyi
Bakarasznyi Szerémy Ráki Haraszthy
Miklós Fényvesi Gyöngyvirág Nódrádi
Kezdete 7½ órakor.

Nagy karácsonyi könyvvásár.

SZILÁGYI BÉLA antiquar-könyvkereskedésében **Budapest, Károly-körut 26. szám.** Ajándéknak alkalmas **diszmüvek** mindkét nembeli ifjuság és felnőttek számára. **Képes- és meséskönyvek** gyermekeinknek. **Imakönyvek** minden hitfelekezetre. **Oriási nagy választék** korrekt (nem gyári) kiadások. **Leszállitott alkalmi olcsó árak.** Könyvjegyzékek kivánatra **ingyen és bérmentve.**

CIMBALMOK.
Legujabb acélszerkezettel, 5 évi jótállással, legszebb hanggal, részletfizetésre is kaphatók. Saját gyártmányu hangszerek, u. m.: cimbalmok, **kerekük, harmonikák, fuvolák, okkarinák, bögék** stb. — Kiváló magyar hurok. Számos kitüntetés és elismerés a jó munkáért. Nagy **képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök meg.**
Mogyoróssy Gyula
magy. hangszeripar-telepe
Budapest,
VIII., Kerepesi-ut 71.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Egészen uj müsor
The 3 Wortley
a legszenzációsabb ujdonság, a fenomenális légtornászok.
Esko **a hires amerikai kigyóutánzó**
és az ujonnan szerződött specialitások.
Pénztárnyitás 7 órakor.
Kezdete 8 órakor.
Péntek en, dec. 22-én és szombaton 23-án
a Hof-Burgtheater tagjainak vendégjátéka
Lewinsky József
főrendező vezetése alatt.
December 22-én
„Nathan der Weise"
December 23-án
„Der Dornenweg"
Jegyek előreváltási dij nélkül válthatók a **nappali pénztárnál** és **Weiss A.** nagy szivartőzsde IV., Károly-körut 26. sz. A mulató villanyos világitása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készittettek.

Az Andrássy-ut 32. szám alatti
Français-kávéház f. hó 21-én csütörtökön délben megnyilik.
Beliczay Antal (Tóni bácsi) Kegyes pártfogásért esedezik Bronner Miska kávés.

FOLIES CAPRICE
Ma
Les Risots
a felülmulhatlan francia duettista-pár fellépte.
Továbbá
Eine Pfändung im Dampfbade
ezt megelőzik:
„Ein Chamer"
„Vigyázz! Törékeny!"
és
Mora Hedvig
Erkély incognito páholyok.
Kitünő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Megnyitó.
Mély tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a székesfővárosi
Budai Vigadó vendéglő-helyiségeinek
bérletét megnyertem és azok holnap f. hó 20-án megnyittatnak. Valódi jó borok, frissen csapolt udvari sör (a részvény-serfőzdéből) és kiváló jó ételek jutányos áron való kiszolgálásáról gondoskodva van.
Kiváló tisztelettel
WILD JÓZSEF
a Budai vigadó vendéglőse.

Szép karácsonyi ajándékok
Palais Royal-ban
kaphatók
Budapest, Koronaherceg-utca 8. sz.

A legszebb és legháládatosabb
karácsonyi ajándék
egy
zongora, pianino és **harmonium.**
Elegáns uj rövid zongorák **300** frt.
Uj pianinok **270** frt.
Uj harmoniumok **85** frttól feljebb.
Éder Antal Gyula
zongoratermében,
IV., Váci-utca 1. szám, sarokház.
Alapitva 1870. Alapitva 1870.
Megrendeléseket gyorsan kérném megtenni, hogy a szállitás idejekorán megtörténhetik.

VÁSÁRLÁS NEM KÖTELEZŐ.
MAPPIN és WEBB ltd.
Londo nés Sheffield
ezüstáru-gyárosok
és a hires Princess Plate egyedüli készitői mintaraktárukat Budapesten jelentékenyen megnagyobbitották. Fölkérem a n. é. közönséget a nagy számban érkezett **ujdonságok** tárgyak megtekintésére. A cég magyarországi főképviselője
KÜRSCHNER M., Budapest,
Mária Valéria-utca 7., II. lépcső,
a Hungária-szálóval szemben, 9-től 5 óráig.

Karácsonyi ajándék fiatal leányok számára

Zsófika naplója.
Regény, fiatal leányok számára. Irta Szabóné Nogáll Janka. Bájos leirása a pipiske-korból nagy leánynyá serdülő leány életének, telve csupa érdekes, kedves epizódokkal. Ára album alakban, diszkötésben 3 frt.

Rózsák között.
Elbeszélések fiatal leányok számára. Ára 2 frt 80 kr. Négy elbeszélést tartalmaz ez a kötet. A legjobbak, a miket a kitünő irónő fiatal leányoknak irt.

Otthon.
Irta Malot Hektor, átdolgozta Tábori Róbertné. Az élet nehéz küzdelmeiben győzedelmeskedő erős akaratnak, tiszta becsületnek valóságos himnusza ez a könyv, melynél szebbet, jobbat és nemesebbet alig adhatnánk az ifjuság kezébe. Ára diszkötésben 3 frt.

Elhagyottan.
A francia akadémia által dijkoszoruzott regény az ifjuság számára. Irta Malot Hektor. Franciából átdolgozta Gauss Viktor. A nagy albumalaku könyv ára fényes diszkötésben 3 frt 20 kr.
Megrendelhető a
Budapesti Napló
kiadóhivatalában
József-körut 18.

Beniczkyné Rajza Lenke
válogatott regényei
Beniczkyné. Saját kezébe ... —.50
Beniczkyné. Ő az. Regény ... 1.—
Beniczkyné. A hegység tündére ... 1.—
Beniczkyné. Rang és pénz ... 1.—
Beniczkyné. A vér ... —.50
Beniczkyné. Közvélemény ... 1.—
Megrendelhető a **„Budapesti Napló,** kiadóhivatalában.

Legalkalmasabb és legszebb **ajándékok karácsonyra.**
Fuvolák 4, 5, 6, 8, 10 frt s feljebb.
Klarinétok 4, 5, 6, 7 8 frt s feljebb.
Hegedük 3, 4, 5, 6, 7, 8 frt s feljebb.
Gordonkák (cellok) 12, 16, 20 frt és feljebb.
Cimbalmok erőteljes, csengő hanggal 35–500 frtig.
Sternberg Ármin és Testv.
cs. és kir. udvari
hangszergyárosok
Kerepesi-ut 36.
Külön zongoratermek Kossuth Lajos-u. 22., (Károly-körut sarkán) Zenepalota. Képes árjegyzék (mindenikről külön) ingyen küldetik, de megnevezendő, hogy miféle hangszerről, kivántatik az árjegyzék.

Francia babák
választékos raktárát tartja
Hubenthal L.
női kalap-üzlet 9357
IV., Koronaherceg-utca 5. sz.,
szemben a „Párisi házzal".
Legujabb verseny árak.
BABA-KLINIKA.

A legolcsóbb és legfinomabb
Teafajták
közvetlenül Ceylon szigetéről behozva, rendkivül finom illattal, összes más teákat nagy mértékben felülmulják.

Csak legalább is egy kiló vételénél:	Frt	kr.
Pekoe virág ... kilója	7	—
Moszkva karaván ... „	6	—
Fleurs Sansinski ... „	5	—
Brocken Orange Pekoe ... „	4	50
Monning ... „	3	75
Ottery Orange Pekoe ... „	3	60
Brocken Pekoe ... „	3	50
Pekoe Souchong ... „	3	20
Ottery Pekoe ... „	3	10
Waitalawa Pekoe ... „	3	—
Dea alla Pekoe Souchong ... „	2	75
Congo ... „	2	50
Legfinomabb különlegességek:		
Francia cognac Planat & Comp-tól: 20 éves ... 7/10 literes palack	3	25
40 „ ... 7/10 „ „	4	25
Magyar cognac (Schloeser & Germain) ... 7/10 „ „	2	—
Jamaikai rum 50 éves literje ...	4	—
Szilvórium, valódi, 20 éves literje ...	1	20
„ „ 15 „ „ ...	1	10
Malaga, valódi, legfin. 7/10 literes palack	2	—
Champagnei, valódi, Jaquesson & Fils, legrégibb és leghiresebb cég: Grand fin ... 7/10 literes palack	6	—
Bouzy ... 7/10 „ „	5	—

Vidékre való szétküldés csak utánvétellel, vagy az összeg előzetes beküldésével
Alapitás éve 1864. ✪ Telefon 3729.
F. BERLYAK
BÉCS, I., Naglergasse Nr. 1.

A Kőbányai Királysörfőző
Góliát Maláta-Kávéja
a legtáplálóbb.
Ugyanazon malátából készül, amelyből a hirneves
Góliát Malátasör,
melyet Dr. Korányi és Dr. Kétly budapesti, és Dr Benedict bécsi egyetemi tanár urak ajánlásai dicsérnek és gyengeségeknél mindenki sikerrel használ.
A Góliát Maláta-Kávé
minden más kávépótléknál jobb, táplálóbb és egészségesebb; megrendelhető:
LANDAUER IGNÁC és FIAI
budapesti nagykereskedő cég vezérképviselőnél.
A Góliát Malátasör
megrendelhető: a **Kőbányai Királysörfőző r.-t.** gyári irodájában Kőbányán és városi irodájában **Budapesten, VII., Kertész-utca 30.**

A koronaérték
kötelező bevezetése alkalmából
Üzletikönyvek és nyomtatványok
készitését ajánlja
KANITZ C. ÉS FIAI
papirraktára és üzletikönyvgyára, könyv- és kőnyomdája
Budapest, **Dorottya-utcza 12.**
Gyár: Vadász-u. 28.
Üzletikönyvek kitünő minőségben olcsó árakon.
Izléstelen és modern kivitelü **nyomtatványok**
Ár ajánlattal és mintákkal szivesen szolgálunk.

Szinházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZINHÁZ.
Szerdán, 1899. évi december hó 20-án.
Miss Mary Halton mint vendég.
A gésák
vagy: **Egy japán teaház története.**
Énekes játék 3 felvonásban. Irta Owen Hall. Fordította Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzette Sidney Jones.
Személyek:

Reginald	Beöthy	Bolton	Garai
Bronville	Várdafi	Yun-Csi	Sziklai
Cunningham	Vidor	Imári márki	Boross
Grimston	Kardos	Mimóza, gésa	M. Halton
Downey	Simon	Molly Seamore	Ledofsky

Kezdete 7½ órakor.

URÁNIA SZINHAZ
Kerepesi-ut 21.
Szerda, december 20-án.
Utazás a Szentföldön.
Irta Erődi Béla, 100 vet. képpel és
Hogy terem a népdal.
Néprajzi előadás fonografikus dallammutatványokkal, irta és előadja Vikár Béla.
Kezdete 7½ órakor.

VÁR-SZINHÁZ.
Szerda, 1899. évi december hó 20-án.
Zárva.

Karácsonyi ajándéknak ajánlja
BRACHFELD F. csász. és kir. szállító
Bpest, V., Dorottya-u. 7.
saját gyártmányu férfi fehérnemüit!
1 doboz 6 pár elsőrangu **Hungária** 4 gombos női keztyüt 9 frt
(A székesfővárosi állami keztyü varrótelep gyártmánya.)
1 doboz 6 pár francia 4 gombos női keztyüt 12 frt
! Ujdonság! 1 tuc. Cot-batiszt férfi zsebkendő 5 frt
! Ujdonság! Écharpe, Plastron, Alexander nyakkendő 2.50
! Nouveauté! „Une semaine heureuse" női zsebkendők dobozzal 15 frt.
! Különlegességek! Női szinházi és báli belépő kendők! Secessió! Pamlagpárnák Secessió.
Utolsó divatu férfi és női harisnyák, illatszerek, kocsi takarók, esernyők, botok stb.

Karácsonyfa-diszitések
pompás karácsonyi ajándékok
legfinomabb cukorkák, kétszersültek, tea-sütemény, csokoládé, csemegék
Etzinger Alajos és Fia
utóda
cukor-diszmü, cukornemü és kétszersült gyárában
BUDAPEST,
VII. ker., Csömöri-ut 71. szám.
Villamos közuti vasuti összeköttetés.
Telefon. **Telefon.**
Vidéki megrendelések utánvétellel.
Árjegyzék kivánatra ingyen.

Sneidig egyenruhákat
készit
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

Beráts és Galamb
cégnél Budapest, V., Deák Ferenc-utca 10. a karácsonyi vásár kezdetét vette.
Rendkivüli nagy àrleszàllitàs.
Barchettek már 15 krtól, Voile d'lainek már 33 krtól, Szövetek már 27 krtól kezdve kaphatók. — Vidékre minták bérmentve küldetnek.

Füszer és csemege.

Narancs

Messinai faj-narancs	1.10
Jaffa, óriás narancs	1.40
Mandarin narancs 50 drb	2.—
Citrom szép tartós	1.20
Marcini görzi	1.35
Cserfól, olasz 5—6 rózsa	1.40
Grozdhál, 1 hordó 60 drb	1.40
Vajkörte, friss téli	2.75
Ananát szélva legszebb	2.—
Alma erdélyi faj	1.60

Tea (¼ kilós dobozban)

Orosz családi tea	1.50
Czázár kev. tea legfin.	2.—
Pecco világ tea	2.50
Udvari keverék tea	3.—
Törmelék tea igen fin.	1.—
Teasütemény 1 doboz	1.—

Rum

Rum, finom családi 1 üveg	1.—
Jamaika-rum 3 csillagos	1.50
Ananász-rum legfin. angol	2.—
Fejedelmi rum, angol	2.40
Ananász-punts esszencia	1.40
Cognac, magyar finom	1.50
Cognac, Martell Medicinal	4.—

Kávé

Jamaika, legfinom., kilója	1.25
Cuba-portorico	1.40
Cuba igen fino m	1.80
Cuba-Potosi legfinomabb	2.10
Mocca valódi arabiai tüzes	2.15
Arany Java-Menadó legf.	2.20

Csemege

Datolya, kilója	—.80
Datolya, fran. muscat klja	1.30
Malaga, legszebb fürtök klja	1.40
Cukros gyüm. franc. klja	1.80
Mogyoró, feltört óriás, klja	1.25
Chocolad konfekt. crém kilója	2.—
Francia mandula	1.60
Füge legfinomabb	—.40
Csárdinetto finom vegyes déligyümölcs kilós doboz	1.40
Csokoládé fin. vanil. félkiló	—.70
Szalon-borban, kilója 1.20 és	1.60
Szultán-konyér darabja	—.25
Cardinia, 15, 26, 35, 65 és	—.90
Tengeri rák (olló és farok) 1 doboz 65 kr., nagy dob.	1.20
100 darab bajor czigaretta	1.—
Caviar ¼ üveg doboz	1.50
Debr. kolbász, valódi kilja	1.20
Dési vineti, val. párja 8 és	—.12
Imperialszalt legfin. 6 drb	1.20
Gorgonzola, valódi, kilója	1.50
Camembertszalt valódi, 1 drb	—.60
Trappista szalt I. kilója	1.60
Liptói turó I. bödön 50 és	—.90
Czigaretta bajor, hizlalt száza	1.—

Az áruk vegyesen is rendelhetők. Vidékre mindent fagymentesen ingyen csomagolva küldök utánvéttel.

PINTÉR GYULA
cs. és kir. udvari füszerkereskedő
Budapest, IV. ker., Kecskeméti-utca 15. sz.

Fiumei TEÁK
Specialitás Manilla 4½ kgr. 6 frt 40 kr. Kivámolva s bérmentve.
Kávébehozatali
Specialitás Modjokertó Jáva 4½ kg. 7 frt 78 kr. Kivámolva s bérmentve.
Társaság
FIUMEBAN.
Árjegyzék ingyen.

Nagy karácsonyi vásár
diszmü butorkülönlegességekben.
Mahagoni, zöld és diófa-szalon-, fölszolgáló-, kandalló-, tea-, dohányzó-, és játékaszta kák, könyv- és nippes állványok, hangjegytartók és állványok, oszlopok, paravánok, ülőkék, szivar- és kulcs-szekrények, kaszettákk. **Dus választék** sakk-, domino-, dam-, puff- és várjátékokban, stb.
Schindler Samu
esztergályos mesternél VI., Váci-körut 21. (Ipar-udvar).

Keresztelési, születési és karácsonyi ajándékok
a m. kir. fémjelző hivatal által próbával ellátott ékszerek, nevezetesen brilliánt fülbevalók a legfinomabb kivitelben, gyönyörű gyürük és trocheok, valamint karkötők a legfinomabb valódi drágakövekkel ellátva, finom és nagyon jó uri és női órák nagyon szép müvü aranyláncokkal, megrendelhető
Schönwald Imre arany és ezüstáruk gyárában Pécsett, — Rendelkezésre választékküldemények 30000 frtig.

Karàcsonyi kiàllitàs!
Nagy választék mindennemü festett-, acél- és olajszinnyomatu *szentképek, imakönyvek, szobrok, jászolok, kegytárgyak, ifjusági iratok, képeskönyvek, diszmüvek, zászlók* és *egyházszerekből* stb. Arjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.
SZÜTS ÉS TÁRSÁNÁL **BUDAPEST, IV., Ujvilág-u. 2.**
Kossuth Lajos-utca sarok házában.

Már megjelent
Jókai Mór:
Öreg ember nem vén ember.
„Képzelt regény négy részben" cimü legujabb müve.
Ára 1 frt 60 kr.,
mely összeg előleges beküldése esetén bérmentve küldetik.
Kapható:
a Budapesti Napló kiadóhivatalában, Budapest, József-körut 18. szám.

KÉPESKÖNYVEK VERSEKKEL
A LEGSZEBB MAGYAR KÉPESKÖNYVEK, MIKSZÁTH KÁLMÁN, PÓSA LAJOS ÉS RADÓ ANTAL VERSEIVEL, MESÉKKEL ÉS SZÖVEG NÉLKÜL

TÜNDÉRLIGET Rendkivül finom angol képekkel, Mikszáth Kálmán verseivel. Kedves szines táblában . . . . . 2·40 frt.
ARANY NAPSUGÁR Nagy alakú képeskönyv, minden oldalon egy-egy szines képpel, Pósa L. bájos apró verseivel . 3·60 frt.
CZINI-CZINI Sok, szebbnél szebb képpel. Tull Ödön festőtől, gyönyörű versekkel Pósa bácsitól. Szines vászontáblában . . . . . 2·40 frt.
A B C A kis és a nagy a b c, minden oldalon két szép szines képpel, Pósa Lajos négysoros versikéivel . . . . . —·80 frt.
KIS EMBEREK PAJTÁSAI A hires Leutemann-féle képeskönyv állatokkal, Radó Antal kedves versikéivel. Szép, nagy szines képek . . . . . 1·20 frt.
MINDENFÉLE ÁLLATKÉPEK JÓRAVALÓ
APRÓ NÉPNEK A kis emberek pajtásai-nak párja, gyönyörű egész-oldalas szines állatképekkel, Radó Antal verseivel . 1·20 frt.
ÁLLATVILÁG Hat vadállat nagy, szines képével. magyarázó mesékkel, kedves versikékkel, Örökké tartó képeskönyv . . . . . 1·80 frt.
HÁZI ÁLLATOK Háziállataink nagy alakú, természethűen szinezett képével, hozzávaló mesékkel, s apró versikékkel. Örökké tartó képeskönyv . . . . . 1·80 frt.
UTAZÁS A VILÁG KÖRÜL Nyolcz szép szines kép a világ különböző tájairól. Örökké tartó, kartonra huzott, szétnyitható képeskönyv . . . . . 1·20 frt.
KÉPES SZINHÁZKÖNYV Nagy alakú, fölállitható képeskönyv, melya Csizmás kandur, Robinson, Csipkerózsika és Pirosbóbitás kis leány czimü mesék egy-egy jelenetét mutatja. Igen ügyes szerkezetü és meglepően szép könyv . . . . . 4·50 frt.
MENAZSÉRIA Finom szines és fekete nyomású képekkel, tizennégy lapon. 1·20 frt.
JÓ GYERMEKEK MULATSÁGA Hét különféle szines állatos képeskönyv, Radó Antal verseivel és abc-táblával. Egy-egy füzet —·20 frt, a hét egybekötve 1·— frt.
SZEMLÉLTETŐ OKTATÁS KÉPEKBEN Nagy alakú szines képeskönyv házi eszközök, állatok, növények és minden egyéb elképzelhető tárgyak képével. Szemléltető oktatási czélra igen alkalmas . 6·66 frt.
A SOKFEJŰEK Négyezernél több változatot adó, igen mulatságos képeskönyv Meggendorfertől . . . . . 1·50 frt.
A CSUDA NÉNI Az előbbihez hasonlóan szintén négyezerfele-képen változtatható képekkel, Meggendorfertől . . . . . 1·50 frt.

Megjelentek és kaphatók:
LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai) CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉS KIADÓHIVATALÁBAN **BUDAPEST, Andrássy-út 21.**
Továbbá megrendelhető a **Budapesti Napló** kiadóhivatalában VIII. ker., József-körut 18.

IMAKÖNYVEK
A LEGSZEBB ÉS LEGOLCSÓBB IMAKÖNYVEK A RÓMAI KATHOLIKUS IFJUSÁG SZÁMÁRA.
ÜDVÖSSÉG UTJA
Oktató- és imádságoskönyv római katholikus leányok számára.
Szerkesztették
Papánek Ferencz és Zellinger Vilmos
budapest-terézvárosi káplánok
Ára díszes vászonkötésben . . . . . 1·20 frt
ÁHITAT GYAKORLATAI
Imák és énekek. A r. kath. ifjuság épülésére irta: SZEPESI IMRE.
Ára díszes vászonkötésben . . . . . 1·40 frt
Megjelentek és kaphatók:
LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)
császári és királyi udvari könyvkereskedésének kiadóhivatalában
BUDAPEST, Andrássy-út 21.

VASBUTOROK | DIVATÁRUK | ÜVEGÁRUK | GYERMEK-RUHÁK | FA-BUTOROK | KALAPOK | UTAZÓ-CIKKEK | CIPŐK | EZÜST-ÉKSZEREK

SZŐNYEGEK | OPTIKUS-CIKKEK

PORCELLÁN-ÁRUK | FÜGGŐ-LÁMPÁK

Nagy az alkalmi ajándékok | Teljes konyha berendezések

Teljes étel- és kávé- és tea-készletek

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

BUDAPEST, VII. KEREPESI UT 38.

A NAGY KARÁCSONYI VÁSÁRT

JÁTÉKÁRUK. **MEGNYITOTTA** JÁTÉKÁRUK.

KÉPES NAGY ÁRJEGYZÉK a közkedvelt egy és két koronás árusztályáról és az összes árucikkeiről ingyen és bérmentve.

FEGYVEREK | JÁTÉK-ÁRUK | INGA-ÓRÁK | DISZMÜ-ÁRUK | ZSEB-ÓRÁK | CHINA-EZÜST | ESERNYŐK | SZÖVETEK | KOSÁR-ÁRUK

Titkos betegségek

gyógyitására e specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján.

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyit legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: hugyosőfolyást, hólyagbajokat, buta-kóros sebeket, syphilist, annak következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfiai gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyeneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körut 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárat a lépcsőnél. *Külön várótermek.*

Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Első magyar üveggyár részvénytársaság

Budapest, V., Ferencz József-tér 8., Béla-utcza sarkán)

ajánl alkalmas

karácsonyi ajándékokat.

Asztali üveg-készletek 12 személyre 52 db. frt 6.50-tól 100 frtig.

Legszebb üveg díszt ár gyak jutányos áron.

Első magyar üveggyár részv.-t.

Budapest, V., Ferencz József-ter 8. (Béla-utcza sarkán) 9788

Arany- és ezüstáru-gyár

és verde-intézet.

Rubin A. és Fia

BUDAPEST.

Gyár: VIII., Német-utca 9. Telefon 56—60.

Iroda és elárusitás: VIII., Esterházy-utca 20. Telefon 67—92.

Saját készitményü síma és mintázott evőkészletek, tálcák, kenyérkosarak, gyümölcstartók, girandolok, gyertyatartók, service-ok, toilette-ok, versenydijak, koszoruk, érmek, mindennemü egyházi tárgyak stb mindennemü kivitelben.

Nagybani árak.

Javitások és ujjá-alakitások saját költségen eszközöltetnek.

Karácsonyi ajándéknak

legalkalmasabb a könyv, mert nemcsak hogy szórakoztat, hanem tanit, nemesit és szellemi táplálékot nyujt, miért is a karácsony küszöbén felhivjuk a nagyérdemü közönséget az alább felsorolt könyvekre, melyek mind elsőrangu szerzők által iródtak, s igy belső tartalmuknál fogva elég garanciát nyujtanak. A külső kiállitásra pedig a kiadó társulat anyagi áldozatokat nem kimélt, hogy kiváló diszü és olcsó könyveket hozzon forgalomba.

Az **ATHENAEUM** irod. és nyomdai r.-társ. kiadásában a következő elsőrangu **IFJUSÁGI IRATOK** jelentek meg:

ENDRŐDI SÁNDOR

Összegyüjtött Költeményei.

1867—1897.

Négy kötetben. Ára diszkötésben 24 kor.

Petőfi Sándor Összes müvei.

Első végleges teljes kiadás.

Életrajzi bevezetéssel ellátta **JÓKAI MÓR.**

Eredeti kéziratok és kiadások alapján rendezte, jegyzetekkel és variánsokkal kisérte **Havas Adolf.**

6 kötet 3 rézkarccal.

A hat kötet ára diszkötésben 56 kor.

Frithiof-Monda. Irta **TEGNÉR EZSAIÁS.** Forditotta **Győri Vilmos.**

Ekvall Kanut 12 rézfénynyomatu képével, szerző arcképével és számos szövegképpel.

Ára pompás diszkötésben 24 korona.

Nagyszabásu diszmü. **Gróf ZICHY GÉZA.** Nagyszabásu diszmü.

A Leányvári Boszorkány.

Költői beszély 12 énekben. **Zichy Mihály** 13 rajzával.

Ára pompás diszkötésben 20 korona.

Kuruc Nóták. **1700—1720.** Irta **ENDRŐDI SÁNDOR.**

Második kiadás. Második kiadás.

Ára félpergamen vagy kuruckorbeli pugyelláris kötésben 6 kor.

HEINE. DALOK KÖNYVE.

Forditotta **ENDRŐDI SÁNDOR.**

Thumann Pál 122 rajzával. 4⁰.

Ára pompás diszkötésben 12 korona.

Vigasztalások Könyve. Elmélkedések és hangulatok.

Irta **HOCK JÁNOS.**

Ára vászonkötésben 6 kor. Pompás diszkötésben 10 kor.

Legfinomabb borjubőrkötésben 15 korona.

DÉLEN ÉS ÉJSZAKON.

Két kötet. Irta **PEKÁR GYULA.** Két kötet.

Ára pompás diszkötésben, gazdagon illusztrálva 20 kor.

Tüzzel-vassal a Szudánban.

Irta **SLATIN PASA.**

Két kötet, fénynyomatu arcképpel, 19 rajzzal **Kelly Talbottól,** egy térképpel és tervrajzzal.

A két kötet ára diszesen bekötve 16 korona.

SZÁJRUL SZÁJRA.

A magyarság szálló igéi.

Gyüjtötte és magyarázza **TÓTH BÉLA.**

Ára diszes angolvászonkötésben 16 kor.

Mendemondák.

A világtörténet furcsaságai 4 képpel.

Gyüjtötte és magyarázza **TÓTH BÉLA.**

Ára diszes angolvászonkötésben 6 kor.

CURIOSA HUNGARICA. **Magyar Ritkaságok.**

Képekkel és hasonmásokkal.

Gyüjtötte és magyarázza **TÓTH BÉLA.**

Ára diszes vászonkötésben 6 kor.

PETŐFI SÁNDOR

Összes költeményei.

Uj kiadás.

A költő arcképével. Kis 8⁰-rét, 4 kötet, finom angol vászonban 2 kötetbe diszesen kötve *10 korona.*

Az Esztendő Legendája.

Irta **PEKÁR GYULA.**

Diszes kötésben ára 7 korona.

Imakönyv a keresztény katholikusok ** ** használatára ** **

Báró **ORCZY THEKLA** rajzaival.

Szövegét irta: **LÉVAY MIHÁLY.**

Ára borjubőrkötésben 30 korona.

Római Világ. Emlékkönyv a magyar tanárok olaszországi tanulmányutjáról.

Csengeri János és Geréb József közreműködésével szerkesztette **PASTEINER GYULA.**

Ára diszes vászonkötésben 6 korona.

REVICZKY GYULA

Összes Költeményei.

Uj olcsó kiadás!

Ára vászonkötésben 3 korona.

Mindezen könyvek megrendelhetők a „Budapesti Napló" kiadóhiv. József-körut 18. és az „Athenaeum" r.-társ. VII., Kerepesi-ut 54.

T. c.

A hozzánk érkező **kérdezősködésekre** válaszolva, értesitjük t. vevőinket, hogy mi nem emeltük fel a

brillant és gyémánt ékszerek

árait, hanem a **régi olcsó árak mellett** számitunk mindent.

Ajánljuk egyszersmind gyönyörü szép divatos arany ékszereinket, kitünő szerkezetü arany és ezüst zsebóráinkat, 13 próbás ezüstből készült **ezüst áruinkat,** nevezetesen gyertyatartókat, tálcákat, kenyérkosarakat, cukor szelencéket, csemege állványokat, tabletteket stb.

13 próbás ezüst evőeszközök

egész készlet vételénél nehezebb sulyban **gramja** 5 kr., középsulyban **5½** kr., munkadijjal együtt.

Nálunk minden darab hivatalosan fémjelezve van és minden tárgy valódiságáért irott jótállást adunk.

BENEDEK GÁBOR és TESTVÉRE utódai

drágakő, ékszerek, arany és ezüst-áruk raktára.

Budapest,

IV. k., Kossuth-Lajos-utca 17. sz.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KI AKAR egyéves önkéntes LENNI?

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. Aki már sor alatt állott, elkésett; születési év közlendő.

Programmot ingyen és bérmentve küld

LICHTBLAU ALBERT

a katonai előkészitő tanf. igazgatója Debrecenben.

Tanbizottság: eddei DRAUGENTZ JÁNOS m. kir. honvédezredes és MAYER ADOLF cs. és kir. őrnagy. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt. ügyi m. kir. minisztérium megbizásából a tank. kir. főigazgató.

HEIM-féle Meidinger-kályhák.

A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogostott

HEIMH., BUDAPEST ÉS BÉCS,

cs. és kir. udv. szállitó.

Kitünő hirnevü cs. és kir. kiz. szabad. kályháink

MEIDINGER-OFEN
H. HEIM

eredetiben csakis üzletünkben
Budapesten, Thonet-udvarban kaphatók.

Vérgyógyászat.

Uj gyógymód!

Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!

Még a legsulyosabb **régi betegségek** is meggyógyithatók

Dr. Kovács J.

egyet. orvostr. hämopata rendelő-intézetében

Budapest,

V. ker., Váci-körut 18.

az általa feltalált uj gyógymód által.

A **hämopatia-vérgyógyászat** fölülmulhatatlan gyógyhatásunak bizonyult **asthma,** sziv- és gyomorbántalmaknál, sápkórság, **köszvény** és hólyagbántalmaknál, sulyos **idegbajok** (migräne, álmatlanság, szédülés, hysteria és **neurasthenia**), makacs **vér- és bőrbántalmaknál.**

Egyetlen és legbiztosabb védelem: **szélhüdés, kezdődő vakság és elmezavar ellen.** Meghivásra beteget látogat (vidéken is).

Rendelés: 9—1-ig és 3—7-ig.

Dijazott levélre válaszol.

11 év óta kipróbált és biztos hatásu gyógymód.

LINOLEUM *egész helyiségek padlózására, Linoleum-szőnyeg, Linoleum-futó*

LINOLEUM MILDNER H. Szőnyeg-raktár: Budapest, IV., Váci-utca 3.

LINOLEUM

az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, neszfogó, ruganyos, hasadékmentes és tartósabb, mint bármely más padlózat.

10,000 frt tisztanyereséget

a legkisebb rizikóval
érhet el évente mindenki, a ki egy egyesületbe

az egész osztrák-magyar monarchiában megengedett, biztos értékpapirosok kihasználására

mint tag belép.

Haviilleték 6 frt, fél illeték 3 frt.

Tagsági föltételeket ezen **kiválóan szolid** intézményről ingyen és bérmentve küld

(Levelek 10 kr., levelezőlapok 5 kr. postadij.)

AMSTERDAM
Nicolaas Witsenkade 13.

A Commerce- & Credietbank igazgatósága.

Ügyes képviselők kerestetnek.

Fontos minden háztartás részére.

Tojás briquettes

(sajtolt szén)

a magyar szén- és briquette-ipar részv.-t. kelenföldi gyárából.

Legolcsóbb és legjobb tüzelőanyag

ólmozott zsákokban á 50 kgr. **75** krajcárjával, nyilt fuvarokban (legalább 25 mtm.) **73** krajcárjával **házhoz szállitva** és **lerakva.** — 50 klgrammonkint.

Megrendelhető:

Strelisky D. és Társánál

a magy. által. hitelbank szén s coaks helyi elárusitási főügynöksége.

ugyanott **1-ső rendü porosz szalon szén** darab-, kocka- vagy diónagyságban **COAKS.** — 50 kgrmmos ólmozott zsákokban, vagy nyilt fuvarokban házhoz szállitva és lerakva.

Iroda: V. ker., ZRINYI-utca 10. Telefon sz —32—69.—

A magy. ált. hitelbank raktárai:
Magy. kir. államvasut (Nyugati pályaudvar) **Podmaniczky-utca.**

Képes levelező-lapok.

Magyar müvészek ujabb alkotásai után.

Finom fénynyomat. Hazai készitmény.

Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te.
Bihari Sándor: Munka után.
Innocent Ferenc: Fátyoltánc.
Karvaly József: Vásárfia.
Konek Ida: Havasi pásztorok.
Margitai Tihamér: Rontó Pál históriája.
Márk Lajos: Ezernyolcszázhuszban.
Márk Lajos: Terefere és Szerelmi dal.
Neogrády Antal: Vesztett boldogság.
Neogrády Antal: Az erdő titka.
Nádler Róbert: Alszik a baba.
Pechán József: Utolsó gyufa.
Senyei Károly: Szökőkut, Kecskepásztor.
Szenes Fülöp: Kása nem étel.
Telcs Ede: Enyelgés.
Tolnay Ákos: Diana és Enyelgés.
Vajda Zsigmond: Kedélyes birák.
Vajda Zsigmond: Kedves iró.

20 darab ára **1 frt** bérmentes küldéssel.

Megrendelhető a
Budapesti Napló
kiadóhivatalában
VIII. József-körut 18. szám.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajtó szenvedőknek, 20 éves kórházi és magángyakorlati tapasztalatainál fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvostudor

gyógyit **férfiaknál és nőknél** foglalkozási zavar nélkül mindennemü bármily régi keletü

Nemi betegségeket

ugymint hugycsőfolyást, hólyag és vizelési bajokat, bujakóros sebeket, syphilist, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb bőrbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

meglepő **biztos eredménynyel gyorsan** a legujabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. I. e.
Rendelés: délelőtt 10—1-ig, délután 3—8-ig.
Külön várótermek. Külön be- és kijárat.
Mérsékelt dijazás. Levelekre rögtöni válasz.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházférfiak, valamint más hitelképes egyének **kedvező fizetési feltételek** mellett kapnak **szilárd gyártmányu asztalos- és kárpitozott butorokat.**

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzéket 25 kr. levéljegy beküldése ellen bérmentve küld fenti cég B. osztálya. 5167

Egyszer volt . . .

Ünnepi és alkalmi ajándékok az ifjúságnak

A MAGY. IFJÚSÁGI IRODALOM LEGJAVÁT SOROLJUK ITT FÖL ÉS AJÁNLJUK ŐKET AJÁNDÉKUL MINDEN ALKALOMRA. KIADVÁNYAINK TARTALOM DOLGÁBAN A LEGSZIGORÚBB BIRÁLATOT ÁLLJÁK KI MEGJELENÉSÜK ELŐTT, KÜLSŐ KIÁLLÍTÁSUK A LEGELEGÁNSABB, LEGDÍSZESEBB, S A KÖNYVEK MINDAZONÁLTAL A LEGOLCSÓBBAK IS.

ÖT—NYOLCZ ÉVESEKNEK.

TÜNDÉREK KÖZÖTT. Szebbnél szebb tündérmesék és regék foglalatja, sok szines és fekete képpel, szines képpel boritott táblában . . . . . Ára 1·40 frt

LEGSZEBB REGEFÜZÉR. A híres patkányfogó, a vitéz szabó, Paprika Jancsi, Hófehérke, a szerencsétlen flótás stb. szép históriája, sok gyönyörü szines és fekete képpel . . . . . Ára 1·40 frt

MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK. Benedek Elek meséinek legjava az, amit ebben a kötetben összegyüjtve kiadott. Képekkel, diszkötésben . . Ára 2·80 frt

EZOPUS MESÉI. A görög klasszikus meseköltő háromszáz állatmeséje; örökéletü mesék, amelyekben igen sok mélység és bölcseség vagyon, s amelyeket évezredekig fognak még olvasni, ahogy olvassák őket már évezredek óta. Száztizennégy képpel, diszes vászonkötésben . . . . . Ára 2·— frt

Ugyanez német nyelven is kapható . . . . . Ára 2·— frt

MARCZI ÉS MISKA. Busch Vilmos, az Európaszerte ismert karrikatura-rajzoló pompás humorral irta és rajzolta meg a két lurkó furfangos csinyeit. A rendkivül mulattató könyvben 96 torzrajz van . . . . . Ára 1·80 frt

UGRI MATYI. A Marczi és Miska méltó párja. Négy pompás humoros történet, sok mulattató képpel. Ára . . . . . 1·80 frt

MAGYAR MESEKÖNYV. Szebbnél szebb magyar népmesék, Karlovszky Bertalan festőművész hét pompás szines képével. Diszes vászonkötésben . . . Ára 2·80 frt

LEGSZEBB MAGYAR MESÉK. Móka bácsi, dr. Halász Ignácz, kolozsvári egyetemi tanár, a népköltés legkiválóbb kutatói és művelői közé tartozik. Meséi törülmetszett, leikes népies mesék, amelyek a népből jönnek és vissza is mennek a népbe. Móka bácsi meséiből két kötet jelent meg. Egy-egy kötet kötve 2·80 frt, diszkötésben, sok szines és fekete képpel Cserépy Árpádtól, Szemlér Mihálytól, Szlányitól, Tolegdytól és Tull Ödöntől . . . . . Ára 3·60 frt

TÜNDÉR-MESÉK. Elemér bácsi, a Tündérmesék gyüjtője, sok szép könyvet irt már az ifjuságnak. A Tündérmesék czimü könyve a legszebbek közé tartozik. Tizenkét nagy szines kép ékesiti a nagy negyedrét alaku meséskönyvet. Szép szines képpel boritott táblában . . . . . Ára 2·— frt

KÉPES MESÉK. A Józsa bácsi gyüjtötte mesék között ott van Oberon varázskürtje, a német mesék legszebbjeinek egyike hat képpel, Százszorszép meséje, Genovéva története s még sok gyönyörü mese. Tizenkét szép szines kép is van a nagyalaku könyvben . . . . . Ára 2·— frt

KILENCZ—TIZENHÁROM ÉVESEKNEK.

ANDERSEN UJABB MESÉI. Andersen világszép meséit minden nemzet meseirodalma magába fogadta. A csodás szépségü mesékben igen sok tanulság és költői szépség van. Sok szines és fekete szövegképpel, szines kötésben . . . . . Ára 1·40 frt

ANDERSEN MESÉI. Az ujabb meséket megelőző, de amattól teljesen független gyüjteménye Andersen meséinek. Szines kötésben . . . . . Ára 1·40 frt

ANDERSEN ÖSSZES MESÉI. Az előbbi két könyvben foglalt mesék összesége. Szines és szövegképekkel . . . . . Ára 2·80 frt

Baróti Lajos: EZER ÉV. Rajzok a magyar nemzet ezeréves történetéből, nevezetes alakokról. Igen sok képpel, történeti festmények másaival, diszk. Ára 1·50 frt

Benedek Elek: MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK. Benedek Elek legjava meséinek és elbeszéléseinek gyüjteménye. Sok szines képpel, diszkötésben . . . . . Ára 2·80 frt

KIS ALMANACH. Bródy Sándor, aki nemcsak a nagyoknak, hanem a kicsinyeknek is barátja, öt kötet elbeszélést gyüjtött össze a legjobb magyar iróktól. Husz-husz elbeszélés van minden kötetben és több képmelléklet. Az első és második kötet ára vászonkötésben egyenkint 1·20 frt, diszesebb kiadásban 1·50 frt, a harmadik, negyedik és ötödik kötete egyszerübb vászonkötésben 1·50 frt, diszkiadásban . . . . . Ára 1·80 frt

GULLIVER UTAZÁSAI. A hires Gullivernek, akivel minden gyermeknek meg kell ismerkedni, szép szines képekkel ékesitett története ez. Igen tanulságos utazása van itt leirva, melyet az óriások és törpék országában tett. Szép kötésben . . . . . Ára 1·20 frt

Megjelentek és kaphatók

Lampel Róbert
(Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésének kiadóhivatalában
BUDAPEST, Andrássy-út 21. sz.

---

a legrégibb, legkedveltebb magyar élclap.

Az Üstökös

Szerkeszti: SZABÓ ENDRE.

Megjelenik minden héten temérdek képpel. Tartalma: Szatirák, humoreszkek, krónikás adomák, Mujkos kalandok, politikai karrikaturák, illusztrált adomák, tréfás versek stb. **Előfizetési ára negyedévre 2 frt.** Kiadóhivatal: **V., Kálmán-utca 2. sz.,** „Pallas"-nyomda.

A **„BUDAPESTI NAPLÓ" magán-előfizetői** (tehát ide nem értve a kaszinókat, olvasó köröket s hasonló egyleteket, valamint a kávéházakat és vendéglőket) az **„ÜSTÖKÖST"** kedvezményes áron rendelhetik meg, u. m. negyedévre **1 frt 50** kr., félévre **3** frt, egész évre **6 frton.**

Minden szó egyszeri beiktatása petit betűkből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK és **ELŐFIZETÉSEK** felvétetnek a **BUDAPESTI NAPLÓ** részére **a kiadóhivatalban** József-körut **18.**, valamint a következő dohánytőzsdékben:

Breuer nővérek, Teréz-körut és Podmaniczky-utca sarok.

Nemecsek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 59.

Schwartz hirdetési iroda Marokkói-utca 2.

Sopronyi V., dohány-nagytőzsde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksáné, Andrássy-ut 38.

Szántó Mór tőzsdéjében. Kecskeméti-utca 14.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Ugy hiszem ma fog eldőlni, meddig kell még lelkemnek oly gyötréseket szenvednie. Szinte lehetetlent kivánsz tőlem, de azért igyekszem nyugodt lenni, mert végtelenül szeret a Téged forrón ölelő kis feleséged. 5430

Drága Ideálom. Nem haragszom? Dehogy haragszom! Csakhogy már egyszer életjelt adott magáról. Egészen boldoggá tett azzal a három sorral. Csak irna már többet és megmondaná, miért viselkedik igy velem szemben. Ezerszer üdvözli lici.

F. Géza Kért jelige alatt levél várja a kiadóban. 5429

Azok a csinos, fiatal hölgyek, a kik hajlandóak a karácsonyestét négy vidám fiatal emberrel kellemes szórakozásban eltölteni, irjanak a kiadóhivatalba „SECESSIO" cimen. Műsor: fényes karácsonyfaünnepély, ajándékok szétosztása, pompás vacsora, tánc stb. Titoktartás biztosittatik; házasság kizárva. 5428

Menyasszonyok! Vőlegények! A házasságkötéshez szükséges okiratok beszerzése, a netáni akadályok alól való felmentések kieszközlése s a kihirdetések körüli eljárások sok vesződséggel, pénz- és időpazarlással járnak. Legcélszerűbb tehát ugy a fővárosi, mint vidéki házasulandóknak az **„Országos Esketési Ügyvivőség"**-hez VII., Kerepesi-ut 14. fordulni, hol csekély díjért néhány nap alatt minden elvégeztetik.

Két hölgy, kik néhány száz forinttal rendelkeznek, szeretnének egy dohánytőzsdét vagy ehhez hasonló üzletet átvenni, a mely szerény, de biztos jövedelmet hajt. Ajánlatokat „biztos jövedelem" cimen e lap kiadóhivatalába kérek. 5413.

Jomg english lady wanted for giving english lessons. Adr. in the exp. 1059

Mütterem szobával kerestetik. Ajánlatok „Jó atelier" jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. 5417

Okleveles tanitónő, ki a 6 elemi osztályt német nyelven tanitani képes, két 10—12 éves leányhoz vidéki városba kerestetik. 5426 Cim a kiadóban.

Dohánytőzsde, mely 2200 frtot jövedelmez az átirását biztositva áta adandó. Cim a kiadóhivatalban. 5425

Csinos utcai szoba, fürdőszobával egy két urnak vagy hölgynek január 1-ére olcsón kiadó. Cim a kiadóban.

Pénzbeszedő, felvigyázó valami gyárban kppus, házmester, házfelügyelő, raktárnok, irnok vagy bármily foglalkozás keresek. Cim kiadóhivatalba. 2697

Üveges-segéd egy üzvegyhez kisebb vidéki városba azonnali belépésre fölvétetik. Idősebbek előnyben részesülnek. Cim a kiadóhivatalban. 1052

Fiatal, keresztény fűszerkereskedő-segéd, egy vidéki fogyasztási szövetkezetbe, (a fővároshoz közel) azonnal fölvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 1053

Wein Károly és Társai. *Szepességi vászongyárosok. Főraktára: Budapest, Koronaherceg-utca 8. szám.*

Szőrmesapkák, barettek, muffok elkészitését és béllelését mérsékelt árban elvállalom Leveleket „G. S." jeligével a kiadóhivatal továbbit (ugyanott a cim is megtudható). 2671.

Csapláros üzletvezető fölvétetik kitünő korcsmába, biztos jövedelemre, óvadékkal. Cim a kiadóhivatalban. 1054

Betüszedő. ki a magyar nyelven kivül a horvát nyelvet is tökéletesen birja, alkalmazást nyer. Cim a kiadóhivatalban. 1055

Fiatal fűszeres-segéd, ki a közeli házakhoz fát, szenet és egyéb portékát elhord, azonnal fölvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 1047

Tőzsdének alkalmas helyiséget keresek kibérlés céljából. Ajánlatot kérek „Tőzsde" jelige alatt e laphoz.

Kereskedő-segéd, ki a rőfös-, fűszer- és vasszakmában jártas, január elsejére felvétetik 30 forint havi fizetés, lakás, fűtés és világitás mellett. Cim a kiadóhivatalban. 1056

Francia tanitónő kerestetik. Ajánlatok kéretnek „Trianon" jeligével e laphoz. 1036

Ujságkihordók azonnal felvétetnek. Cim a kiadóban.

Pénzbeszedő, ki egy nagyobb intézetnél alkalmazva volt, 1200 frt óvadékkal hasonló állást keres. Ügynökök kizárva. Cim a kiadóban. 2694

Házvezetőnő, a ki egyszersmind komorna, kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 2692

Megvételre keresek körülbelül 100 holdas birtokot Erdélyben, ajánlatok e lap kiadóhivatalához „Birtok" cimen küldendők. 5382

Egy jó forgalmu dohánytőzsde kerestetik megvételre. Átirás a vevő dolga. Közvetitők kizárva. Ajánlatok „W J." jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. 2687

Óvadékképes 27 éves fiatal ember 200—300 forint óvadékkal alkalmazást keres mint nappali pénztáros vagy pénzbeszedő. Cim a kiadóban. 5388

Ügyvédjelölt tételes szigorlattal délelőttökre ügyvédi irodába ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 2696

Ügyes varróleány és tanulóleány fölvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 1048

Fuvola leckét ad este 1/27-től kezdve, végzett conservatorista és volt katonazenekari fuvolás. Cim a kiadóhivatalban. 2683

Wein Károly és Társai. *Szepességi vászongyárosok. Főraktára: Budapest, Koronaherceg-utca 8. szám.*

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle pemetecukorkát.

Csakis a Megay Róbert „Bohéme" tortája valódi Miskolcról, ára bármentve bárhová 1 frt 25 kr. minden előkelő csemege-üzletben kapható.

ERÉNYI-féle kitüntetett „NERVIN" nagy üveggel 80 krajcár. Legjobb: csuz, köszvény, csontbántalmak, derékfájás és szaggatás ellen. 8930

Jelesen érettségizett technikus házitanitói állást, másolást vagy más egyéb teendő ellátását szerény feltételek mellett elvállalná. Gyorsirásban jártas. Ajánlatot „Technikus" cimen kér a kiadóhivatalba. 2659.

Elegánsan és kényelmesen butorozott két ablakos tiszta szoba uraknak vagy hölgyeknek jan. 1-re kiadó. Cim a kiadóban. 1061

Biztositási hivatalnok, (élet), ki a szervezésben jártas és a magyar, német, esetleg a tót nyelvet tökéletesen birja, sürgősen keresteik, felsőmagyarországi városokban való szervezésre. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével és az eddigi működés feltüntetésével „Állandó" jel alatt e lap kiadóhivatalához küldendők. 5429

Az Athenaeum **kézi lexikona** a tudományok enciklopaediája, különös tekintettel Magyarországra, 96 térkép mümelléklettel, számos színnyomatu képpel és egynéhány száz illusztrációval, két vaskos 1904 oldalnyi kötetbe kötve. **Bolti ára 16 frt.** Ezen mindenkire nélkülözhetlen kézi lexikont ezen hirdetés beküldésénél csakis olvasóinknak szállijuk **6 forintért.** Megrendelésekintézendők a **Budapesti Napló kiadóhivatalába.**

KÖHÖGÉS rekedtség ellen felülmulhatatlan szer a Kriegner K. gyógyszerész által készitett hársfamèz-cukorkák 1 doboz 25 kr. Kapható mindenütt.

Wein Károly és Társai. *Szepességi vászongyárosok. Főraktára: Budapest, Koronaherceg-utca 8. szám.*

A Pécsi tej-csarnok a fővárosban előnyösen ismert tejtermékeit minél szélesebb körben óhajtván megismertetni, a **karácsonyi ünnepekre** 6 darab imperial, 6 drb csemege, 6 drb pikáns sajtot és 1 kiló teavajat (1/4 kilós darabokban, a rendelés beérkezése napján köpülve) gondosan és finoman csomagolva 3 frt utánvétel mellett postán bármentve szétküldeni ajánlkozik. A megrendelés levelezőlapon történhetik, a cim és utolsó posta világos megjelölésével cimzendő: Pécsi tejcsarnok PÉCSETT.

Első budapesti **Kávémagazin** székküldési osztálya **kávé** elvámolva és bármentve. Postán utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldésével

4 1/2 kg. Kuba	6.50
4 1/2 kg. Mocca	6.50
4 1/2 kg. Jáva	6.50
4 1/2 kg. Gyöngy	6.50
1/4 kg. Csász. kev. tea	1.50
1/4 kg. Karaván tea	1.40
1/4 kg. Törmelék tea	—.90

Belák István BUDAPEST, II., Rottenbiller-u 4

Köznép-osztály, Frakk 5 frt. Nadrág 3 frt. Mellény 1 frt. Ferenc József-kabát 4 frt Jaquet 3 frt. ROTHBERGER JAKAB Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

ÉNZT SORSJEGYEKRE és ÉRTÉKPAPIROKRA (visszafizethető tetszés szerinti kisebb részletekben is) bármily összeget igen olcsón ad KÖVÁRY ÁRMIN bank- és váltóüzlete osztálysorsjáték-főelárusító. IV. ker. Ferenciek-tere, Gróf Cziráky-palota

Most jeletn meg! **Szellem, Erő, Anyag** Szellemválasz Büchnernek Kraft und Stoff cimü könyvére. Irta Adelma, forditotta Tóvölgyi Titusz. Ára 3 korona. Megrendelhető a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában BUDAPEST, József-körut 18.

Grötzner-féle Tarolin capsulák. Specificum: **hólyagbántalmaknál, hugyesőfolyásnál.** Könnyü kényelmes, biztos gyógymód, minden fecskendezés nélkül. 1 doboz ára 3 korona. Kapható minden gyógyszertárakban Főraktár Budapesten: Városi gyógyszertár, Városháztér

Záloghází cédulákat veszek. **Eladok** 13 latos ezüst evőkészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltálakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleteket 138 frttól kezdve, dus választók mindennemű ezüst müötvös tárgyakban, arany férfiláncok kőlöggóval, grammja 85 kr., massziv arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remontoir órák 6 frt. **Grünberger Ármin Béla** örökösei Budapesten, IV., Városház-tér 9., I. em. 23 Harisbazár. Képes árjegyzéket bármentve és ingyen.

Záloghází cédulákat veszek a legmagasabb árakon, **eladok 13 latos ezüst-evőeszközöket** 6 1/2 krért, gyertyatartókat, girandolokat haltálakat, tálcákat, 6 kr., barokk és figurális styiben 8 krért grammonkét 6 pár 13 latos ezüst evőeszköz 6 3/4 frt, teljes étkezőservice 12 személyre 142 frt. Nagy választék brilliántokban 14 karátos férfi aranyláncok, kőlöggóval, 85 krért grammonkint. **Alkalmas karácsonyi és ujévi ajándékok.** **FUCHS DÁVID** Váci-utca 10, I. em. 5.

CSAK Hoffmann féle ÉTPOR Pepsinnel dupla dobozban kis zsebdobozzal és bevevő kanállal ez a legjobb a gyomornak Egészségesek és gyomorbetegek, fölnőttek meg gyermekek csak ezt a készitményt használják jó gyomruk rendben tartására, rossz emésztésük javitására. 1 eredeti doboz zsebdobozzal és kanállal . . . . 1 frt — kr. 1 egyszerü tartalékdoboz . — frt 85 kr. Főraktár: **LUX MIHÁLY** drogua, vegyi- és illatszerüzletében Budapest, Muzeum-körut 7. szám. Kapható még: Bayer Antal gyógyszerésznél, Kerpel Vilmos Lipót-körüti gyógytárában, Neruda Nándor, Molnár és Moser, Petrovits Miklós drogusiásknál.

VALÓ- di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női óvszerek) F. Berguerand fils leghirnevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők: **POLGÁR SÁNDOR-nál** BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 50 Részletes képes árjegyzék ingyen, zárt boritékban. Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágatott: a „Budapesti Napló"-ból.

Veszünk bármely záloghász álta kiállitott **zálogcédulát** egymagasabb árban, megveszünk törött, vagy régi arany, ezüst és egyéb ékszerárukat, esetleg csekély munkadíj afizetéssel ujra is beszerelünk **részletre** is igen jutányosan elád **Fuchs és Társa** 1873. óta létező ékszerész BUDAPEST, Erzsébet-körut 17. szám. I. emelet. Dus választék mindennemü arany, ezüst és drága-kövekből

En Csillag Anna 180 centiméter hosszu óriási Loreley-hajammal, a magam találmányu pomádém 14 havi használata következtében nőtt olyan nagyra. Ezt a pomádét a leghiresebb tekintélyek egyetlen szernek ismerték el a haj kihullása ellen, a hajnövesztés elősegitésére, uraknál gyarapitja a teljes erős szakáll növését és már rövid használat után a hajnak és a szakállnak természetes fényt és tömöttséget ad és megóvja a korai megőszüléstől a legkésőbb vénkorig. 1 tègely ára: 1 frt, 2 frt, 3 frt, 5 frt. Postai székküldés naponta az összeg előzetes beküldése vagy postai utánvét mellett az egész világba a gyárból, a hova az összes megrendelések küldendők. **Csillag Anna,** BÉCS, Seilergasse 14. sz.

Cheviot öltöny kék vagy fekete 16 frt, Loden öltöny minden szinben 15 frt, Télikabát 16 frt, Havelok egész galléral 8 frt, minden tiszta gyapot. **Rothberger Jakab** cs. és kir. udvari szállitónál Budapesten, IV., váci-utca 23. Használt ruhák ujakra kicserélteteknek és a legmagasabb árban beszámittatnak.

Nevelőnőket észak- és dél némethoniakat zene és nyelvismeretel, vagy a nélkül, angol és francia nőket, bonneokat, óvónőket, idegen nyelvmesternőket lelkiismeretesen ajánlok, magyar okleveles tanitónőket zene és nyelvismeretel, vagy a nélkül sürgősen keresek **Szegheőné S. Lujza** Budapest, VI. ker., Dessewffy-utca 22. sz. I. em

Chrysantèheme asszonyság. Irta: **Pierre Loti.** Francia eredetiből forditotta: **Ifj. LONYAY SÁNDORNÉ.** **Ára 1 frt 20 kr.** Megrendelhető a **Budapesti Napló**

Nyomatott a „Pátria" irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgó-gépen, Budapest, IX., Üllői-ut 25